

**«Заман-Банк» Ислам банкі»
акционерлік қоғамы**

Қаржылық есептілік

*2020 жыл үшін,
тәуелсіз аудитордың есебімен бірге*

МАЗМҰНЫ

ТӘУЕЛСІЗ АУДИТОРДЫҢ ЕСЕБІ

ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІК

Қаржылық жағдай туралы есеп.....	1
Жиынтық кіріс туралы есеп.....	2
Меншікті капиталдағы өзгерістер туралы есеп.....	3
Ақша қаражатының қозғалысы туралы есеп.....	4

ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР

1. Қызметінің сипаты.....	5
2. Қаржылық есептілікті дайындау негізі.....	5
3. Маңызды терминдер анықтамасы.....	6
4. Есеп саясатының негізгі ережелері.....	7
5. Маңызды есептік пайымдаулар мен бағалаулар	18
6. Ақша қаражаты мен оның баламалары.....	20
7. Исламдық қаржыландыру бойынша дебиторлық берешек	20
8. Клиенттерге берілген қарыздар	25
9. Уақала және Мұдараба пулдарына инвестициялар.....	26
10. Негізгі құралдар	27
11. Пайдалану құқығы және жалдау бойынша міндеттеме нысанындағы активтер	28
12. Материалдық емес активтер	28
13. Қорлар	28
14. Салық салу	29
15. Басқа да активтер мен міндеттемелер.....	30
16. Кредиттік ұйымдардың қаражаты	31
17. Клиенттердің қаражаты	31
18. Меншікті капитал.....	31
19. Шарттық және шартты міндеттемелер	32
20. Несиелік зиян бойынша шығыстар.....	33
21. Таза комиссиялық кіріс.....	34
22. Персонал шығыстары және басқа да операциялық шығыстар.....	34
23. Тәуекелдерді басқару	35
24. Әділ құнды бағалау	49
25. Активтер мен міндеттемелерді өтеу мерзімін сараптау	52
26. Байланысты тараптармен операциялар	52
27. Капитал жеткіліктігі.....	53
28. Зәкят	54

Тәуелсіз аудитордың есебі

«Заман-Банк» Ислам банкі» акционерлік қоғамының Акционерлері мен Директорлар кеңесіне

Пікір

Біз «Заман-Банк» Ислам банкі» акционерлік қоғамының (бұдан әрі - «Банк») қаржылық есептілігіне аудит жүргіздік, әрі оған 2020 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша қаржылық жағдай туралы есеп, жиынтық кіріс туралы есеп, көрсетілген күнге аяқталған жыл үшін меншікті капиталдағы өзгерістер туралы есеп және ақша қаражатының қозғалысы туралы есеп, сондай-ақ есеп саясатының негізгі ережелеріне қысқаша шолуды қоса алғанда, қаржылық есептілікке жасалған ескертпелер жатады.

Біздің пікірімізше, қоса беріліп отырған қаржылық есептілік барлық елеулі қатынастарда Банктің 2020 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша қаржылық жағдайын, сондай-ақ көрсетілген күнге аяқталған жыл ішіндегі ақша қаражатының қозғалысы мен қаржылық нәтижелерін Халықаралық қаржылық есептілік стандарттарына (ХҚЕС) сәйкес дұрыс бейнелейді.

Пікірді білдіру негізі

Біз аудитті Халықаралық аудит стандарттарына (ХАС) сәйкес жүргіздік. Осы стандарттарға сәйкес біздің міндеттеріміз одан әрі біздің есебіміздің «Аудитордың қаржылық есептіліктің аудиті үшін жауапкершілігі» бөлігінде сипатталған. Біз Бухгалтерлерге арналған халықаралық этика стандарттары жөніндегі кеңес (БХЭСК) қабылдаған Кәсіпқой бухгалтерлер этикасының халықаралық кодексіне (БХЭСК Кодексі) (халықаралық тәуелсіздік стандарттарын қоса алғанда) сәйкес Банкке қатысты біз тәуелсізбіз және біз БХЭСК Кодексіне сәйкес басқа да этикалық міндеттерді орындадық.

Біз алынған аудиторлық дәлелдер өз пікірімізді білдіру үшін негіздеме ретінде болуы үшін жеткілікті әрі лайықты болып табылады деп пайымдаймыз.

Басшылықтың және Директорлар кеңесінің қаржылық есептілік үшін жауапкершілігі

Басшылық қаржылық есептіліктің ХҚЕС-ке сәйкес жасалуы және шынайы ұсынылуы үшін әрі басшылық шынайы емес әрекеттердің немесе қатенің салдарынан маңызды бұрмалануы жоқ қаржылық есептілікті дайындау үшін қажет деп санайтын ішкі бақылау жүйесі үшін жауапкершілік көтереді.

Қаржылық есептілікті дайындау кезінде басшылық Банктің өз қызметін үздіксіз жалғастыра алу қабілетін бағалау үшін, тиісті жағдайларда қызметтің үздіксіздігіне қатысты мәліметтердің ашылып көрсетілуі үшін және басшылық Банкті таратқысы келген, оның қызметін тоқтатқысы келген жағдайларды немесе басшылықтың мұндай әрекеттерге іс жүзіндегі баламасы болмай қалған жағдайларды қоспағанда, есептіліктің қызметтің үздіксіздігі туралы жорамалдың негізінде жасалуы үшін жауапкершілік көтереді.

Директорлар кеңесі Банктің қаржылық есептілігінің дайындалу процесін қадағалау үшін жауапкершілік көтереді.

Аудитордың қаржылық есептіліктің аудиті үшін жауапкершілігі

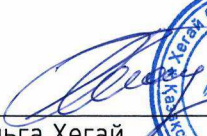
Біздің мақсатымыз қаржылық есептілік бүтіндей адал емес әрекеттердің немесе қателердің салдарынан және біздің пікірімізді қамтитын аудиторлық есепті шығаруда елеулі бұрмалануларды қамтымайды деген ақылға қонымды сенімдікке қол жеткізу болып табылады. Ақылға қонымды сенімділік сенімділіктің жоғары дәрежесін білдіреді, бірақ ХАС-қа сәйкес жүргізілген аудит елеулі бұрмалану бола қалғанда оны әрдайым анықтайтындығының кепілдігі болып табылады. Бұрмаланулар адал емес әрекеттердің немесе қателердің нәтижесі болуы мүмкін және егер олар жеке-жеке немесе жиынтығында осы қаржылық есептіліктің негізінде қолданылатын пайдаланушылардың экономикалық шешімдеріне әсер етуі мүмкін деп негізделген күйде пайымдауға болса, елеулі болып есептеледі.

ХАС-қа сәйкес жүргізілетін аудиттің шеңберінде біз кәсіпқой пайымдауды қолданып, бүкіл аудиттің бойына кәсіптік скептицизмді сақтап қаламыз. Сонымен бірге, біз келесіні орындаймыз:

- ▶ адал емес әрекеттердің немесе қателердің салдарынан болған қаржылық есептіліктің елеулі бұрмалану тәуекелдерін анықтап, бағалаймыз; осы тәуекелдерге жауап ретінде аудиторлық процедураларды жасаймыз; өз пікірімізді білдіру үшін негіздеме ретінде болуы үшін жеткілікті әрі лайықты болып табылатын аудиторлық дәлелдерді аламыз. Қателердің нәтижесінде елеулі бұрмаланудың анықталмауы тәуекеліне қарағанда, жоғарыдағы адал емес әрекеттердің нәтижесінде елеулі бұрмаланудың анықталмай қалу тәуекелі, өйткені адал емес әрекеттерге сөз байласу, алдау, қасақана жіберіп қою, ақпараттың дұрыс ұсынылмауы немесе ішкі бақылау жүйесін айнала жасалған амалдар кіруі мүмкін;
- ▶ Банктің ішкі бақылау жүйесінің тиімділігі туралы пікірді білдіру мақсатында емес, жағдайларға сәйкес келетін аудиторлық процедураларды әзірлеу мақсатында, аудит үшін маңызы бар ішкі бақылау жүйесін түсінеміз;
- ▶ қолданылатын есеп саясатының лайықты сипатын және басшылық есептеген бағалау мәндерінің және тиісті ақпараттың ашылып көрсетілу негізділігін бағалаймыз;
- ▶ басшылықтың қызметтің үздіксіздігі туралы жорамалды қолдану заңдылығы туралы тұжырым жасаймыз және түскен аудиторлық дәлелдердің негізінде Банктің өз қызметін үздіксіз жалғастыру қабілетінде айтарлықтай күмән туғыза алатын оқиғаларға немесе талаптарға орай елеулі белгісіздіктің бар екендігі туралы тұжырым жасаймыз. Егер де біз елеулі белгісіздіктің болуы туралы тұжырымға келетін болсақ, біз өзіміздің аудиторлық есебімізде қаржылық есептілікте ақпараттың тиісінше ашылып көрсетілуіне назар аудартуымыз керек немесе егер ақпараттың осылайша ашылып көрсетілуі лайықты болып табылмаса, пікірімізді түрлендіру керек. Біздің тұжырымдар аудиторлық есебіміз жасалған күнге дейін түскен аудиторлық дәлелдерге негізделген. Дегенмен келешек оқиғалар немесе талаптар Банктің өз қызметін үздіксіз жалғастыру қабілетінен айырылып қалуына әкеп соқтыра алады;
- ▶ қаржылық есептіліктің бүтіндей ұсынылуын, оның құрылымы мен мазмұнын бағалаймыз, оған қоса ақпаратты ашып көрсету, сондай-ақ қаржылық есептіліктің оның негізінде болған операциялар мен оқиғаларды олардың шынайы ұсынылуын қамтамасыз ететіндей етіп ұсынылатындығын бағалаймыз.

Біз Директорлар кеңесінің назарына, өзгесінен басқа, аудиттің жоспарланған көлемі мен мерзімдері туралы, сондай-ақ аудит нәтижелері бойынша елеулі ескертулер туралы, оның ішінде егер біз аудит процесінде ондайларды анықтасақ, ішкі бақылау жүйесінің едәуір кемшіліктері туралы ақпаратты жеткізе отырып, онымен ақпараттық өзара әрекеттесуді жүзеге асырамыз.

„Эрнст энд Янг“ ЖШС


Ольга Хегай
Аудитор



Аудитордың 2015 жылғы 25 қыркүйектегі
№ МФ-0000286 біліктілік куәлігі


Рустамжан Саттаров
«Эрнст энд Янг» ЖШС-тің
Бас директоры



Қазақстан Республикасы Қаржы министрлігі
2005 жылғы 15 шілдеде берген сериясы
МФЮ-2 № 0000003 болатын Қазақстан
Республикасының аумағында аудиторлық
қызметпен айналысуға арналған
мемлекеттік лицензия

050060, Қазақстан Республикасы, Алматы қ.,
Әл-Фараби даңғылы, 77/7, «Есентай Тауэр» ғимараты

2021 жылғы 29 сәуір

ҚАРЖЫЛЫҚ ЖАҒДАЙ ТУРАЛЫ ЕСЕП**2020 жылғы 31 желтоқсанға***(Мың теңгемен)*

	Ескерт.	2020 жыл	2019 жыл
Активтер			
Ақша қаражаты мен оның баламалары	6	6.571.920	5.165.428
Исламдық қаржыландыру бойынша дебиторлық берешек	7	12.528.133	10.923.146
Клиенттерге берілген қарыздар	8	19.936	26.252
Уакала және Мұдараба пулдарына инвестициялар	9	1.850.334	2.805.502
Негізгі құралдар	10	49.078	48.616
Пайдалану құқығы нысанындағы активтер	11	195.851	196.314
Материалдық емес активтер	12	17.962	9.134
Қорлар	13	190.565	190.565
Ағымдағы корпоративтік табыс салығы бойынша активтер	14	16.779	56.277
Кейінге қалдырылған корпоративтік табыс салығы бойынша активтер	14	48.387	31.910
Басқа да активтер	15	904.844	581.329
Активтердің жиыны		22.393.789	20.034.473
Міндеттемелер			
Кредиттік ұйымдардың қаражаты	16	884.233	673.545
Клиенттердің қаражаты	17	7.446.428	5.231.114
Уакала және Мұдараба пулдарының салымшылары алдында міндеттемелер	19	132.545	580.930
Шартты міндеттемелер бойынша резервтер	19	682.123	535.678
Жалдау бойынша міндеттемелер	11	200.527	202.904
Басқа да міндеттемелер	15	189.857	154.968
Міндеттемелер жиыны		9.535.713	7.379.139
Меншікті капитал	18		
Жарғылық капитал		10.050.000	10.050.000
Қосымша төленген капитал		122.037	122.037
Бөлінбеген пайда		2.686.039	2.483.297
Меншікті капитал жиыны		12.858.076	12.655.334
Міндеттемелер мен меншікті капитал жиыны		22.393.789	20.034.473

Банк Басқармасы атынан шығаруға қол қойылды және бекітілді:

Гульфаруз Ерлановна Асаева

Басқарма Төрағасы

Диар Нурланович Смагулов

Бас бухгалтер

2021 жылғы 29 сәуір



ЖИЫНТЫҚ КІРІС ТУРАЛЫ ЕСЕП**2020 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін***(Мың теңгемен)*

	<i>Ескерт.</i>	<i>2020 жыл</i>	<i>2019 жыл</i>
Исламдық қаржыландыру қызметінен түскен кірістер			
Тауарлық Мұрабаха шарттары бойынша кірістер		990.984	1.049.550
Таваррук шарттары бойынша кірістер		103.919	91.272
		1.094.903	1.140.822
Басқа да қаржылық шығыстар			
Жалдау бойынша міндеттемелер	11	(25.683)	(18.134)
Дебиторлық берешекті бастапқыда мойындау кезіндегі залал		-	(117.798)
		(25.683)	(135.932)
Таза қаржылық кіріс		1.069.220	1.004.890
Несиелік зиян бойынша шығыстар	20	(647.397)	(1.428.391)
Несиелік зиян бойынша шығыстардан кейінгі таза қаржылық кіріс/(шығыс)		421.823	(423.501)
Таза комиссиялық кіріс	21	502.870	1.020.897
Шетел валютасымен операциялар бойынша таза кірістер/ (зиян):			
- сауда операциялары		98.474	228.000
- валюталық баптарды қайта бағалау		(105.679)	(981)
Басқа да кірістер		19.646	12.508
Қаржылық емес кіріс		515.311	1.260.424
Персонал шығыстары	22	(307.725)	(277.545)
Басқа да операциялық шығыстар	22	(347.444)	(347.877)
Қаржылық емес шығыстар		(655.169)	(625.422)
Корпоративтік табыс салығының шығыстарына дейінгі пайда		281.965	211.501
Корпоративтік табыс салығы бойынша шығыстар	14	(79.223)	(44.304)
Бір жылғы пайда		202.742	167.197
Басқа да жиынтық кіріс		-	-
Бір жылғы жиынтық кіріс жиыны		202.742	167.197

МЕНШІКТІ КАПИТАЛДАҒЫ ӨЗГЕРІСТЕР ТУРАЛЫ ЕСЕП**2020 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін***(Мың теңгемен)*

	Жарғылық капитал	Қосымша төленген капитал	Бөлінбеген пайда	Меншікті капитал жиыны
2019 жылғы 1 қаңтарға	10.050.000	122.037	2.466.102	12.638.139
Банк акционерлеріне дивидендтер (18-ескертпе)	–	–	(150.002)	(150.002)
Бір жылғы жиынтық кіріс жиыны	–	–	167.197	167.197
2019 жылғы 31 желтоқсанға	10.050.000	122.037	2.483.297	12.655.334
Бір жылғы жиынтық кіріс жиыны	–	–	202.742	202.742
2020 жылғы 31 желтоқсанға	10.050.000	122.037	2.686.039	12.858.076

АҚША ҚАРАЖАТЫНЫҢ ҚОЗҒАЛЫСЫ ТУРАЛЫ ЕСЕП**2020 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін***(Мың теңгемен)*

	<i>Ескерт.</i>	2020 жыл	2019 жыл
Операциялық қызметтен болған ақша ағындары			
Исламдық қаржыландыру қызметінен алынған кірістер		996.269	1.052.578
Алынған комиссиялар		446.179	1.016.158
Төленген комиссиялар		(36.662)	(67.092)
Шетел валюталарымен операциялар бойынша шығыстарды шегере отырып іске асырылған кірістер		98.474	228.000
Басқа да түскен кірістер		15.528	12.224
Қызметкерлерге төленген шығыстар		(313.871)	(276.049)
Басқа да төленген операциялық шығыстар		(243.556)	(279.032)
Операциялық активтер мен міндеттемелердегі өзгерістерге дейінгі операциялық қызметтен түскен ақша ағындары		962.361	1.686.787
<i>Операциялық активтердің таза (көбеюі)/азаяуы</i>			
Исламдық қаржыландыру бойынша дебиторлық берешек		(1.603.278)	347.244
Клиенттерге берілген қарыздар		4.500	–
Уакала және Мұдараба пулдарына инвестициялар		712.808	(2.262.714)
Басқа да активтер		(271.933)	(199.003)
<i>Операциялық міндеттемелердің таза көбеюі/(азаяуы)</i>			
Кредиттік ұйымдардың қаражаты		101.890	115.351
Клиенттердің қаражаты		2.176.926	3.373.770
Уакала және Мұдараба пулдарының салымшылары алдында міндеттемелер		(448.385)	574.214
Басқа да міндеттемелер		38.761	83.145
Корпоративтік табыс салығына дейінгі операциялық қызметтен болған таза ақша ағындары		1.673.650	3.718.794
Төленген корпоративтік табыс салығы		(56.202)	(71.293)
Операциялық қызметтен ақша қаражатының таза түсімі		1.617.448	3.647.501
Инвестициялық қызметтен болатын ақша ағындары			
Негізгі құралдарды сатып алу	10	(15.887)	(38.463)
Материалдық емес активтерді сатып алу		(111.809)	(66.425)
Инвестициялық қызметте ақша қаражатының таза жұмсалуды		(127.696)	(104.888)
Қаржылық қызметтен болған ақша ағындары			
Жалдау бойынша міндеттемелерді өтеу	11	(105.364)	(63.969)
Банк акционерлеріне төленген дивидендтер		–	(150.002)
Қаржылық қызметте ақша қаражатының таза жұмсалуды		(105.364)	(213.971)
Айырбас бағамдары өзгерістерінің ақша қаражаты мен оның баламаларына әсері		22.104	–
Ақша қаражаты мен оның баламаларының таза ұлғаюы		1.406.492	3.328.642
1 қаңтарға ақша қаражаты мен оның баламалары		5.165.428	1.836.786
31 желтоқсанға ақша қаражаты мен оның баламалары	6	6.571.920	5.165.428

(Мың теңгемен, егер өзгесі көрсетілмесе)

1. Қызметінің сипаты

«Заман-Банк» Ислам банкі» акционерлік қоғамы (бұдан әрі – «Банк») Қазақстан Республикасында өз қызметін 1991 жылдан бері Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес жүзеге асырып келеді. 2017 жылы Банк Ислам банкі болып қайта құрылып, «Заман-Банк» Ислам банкі» акционерлік қоғамы болып атауын өзгертті және ресми түрде тіркелді.

Банк өз қызметін Қазақстан Республикасы Ұлттық Банкі (бұдан әрі – «ҚРҰБ») 2017 жылғы 17 тамызда берген № 1.3.51 бас банктік лицензияға сәйкес жүзеге асырады, әрі ол алдыңғы лицензияларды ауыстырады.

Банк исламдық банк қызметімен айналысады және өзінің операцияларын Нұр-Сұлтан қаласындағы бас офисі және Алматы мен Екібастұз қалаларындағы филиалдар арқылы жүзеге асырады. Банк халықтың салымдарын қабылдап, Шариғат нормалары мен ережелері қағидаттарының негізінде қаржы операцияларын жасайды, Қазақстан аумағында, сол сияқты одан тыс жерлерге ақша қаражатын аударады, валюталарды айырбастау операцияларын жүргізеді, сондай-ақ заңды және жеке тұлғаларға басқа да банк қызметтерін көрсетеді. Банк қызметін ҚРҰБ реттейді.

Банктің басты кеңсежайының заңды мекенжайы: Қазақстан Республикасы, 141206, Нұр-Сұлтан қ., Есіл ауданы, Дінмұхамед Қонаев көш., 14/3-үй, «Нұрсая» БО.

2020 және 2019 жылдардың 31 желтоқсанындағы жағдай бойынша Банк акционерлері келесі заңды және жеке тұлғалар болды:

Акционер	2020 жыл, (%)	2019 жыл, (%)
А.Т.Абғужинов	61,9	61,9
Д.С. Черубаев	8,4	8,4
С.Е. Бейсембаева	8,3	8,3
Ш.Д. Сваров	8,3	8,3
Жеке Секторды Дамыту жөніндегі Исламдық Корпорация	5,0	5,0
Т.С.Абғужинов	4,0	4,0
Басқа да акционерлер, жеке 3% кем иелік ететіндер	4,1	4,1
Жиыны	100,0	100,0

2020 және 2019 жылдардың 31 желтоқсанындағы жағдай бойынша Директорлар кеңесінің мүшелері мен Басқарма мүшелерінің бақылауымен Банктің 991.021 жай акцияласы немесе 9,9% болды.

2. Қаржылық есептілікті дайындау негізі

Жалпы ақпарат

Бұл қаржылық есептілік Халықаралық қаржылық есептілік стандарттарына (бұдан әрі – «ХҚЕС») сәйкес әзірленді.

Қаржылық есептілік «Есеп саясатының негізгі ережелері» бөлімінде аталып өткенді қоспағанда, нақты шығындар бойынша есепке алу қағидатына сәйкес дайындалды. Бұл қаржылық есептілік акция сомаларын қоспағанда және егер өзгесі көрсетілмесе, мың теңгемен көрсетілген.

COVID-19 пандемиясының әсері

2020 жылы COVID-19 пандемиясының жылдам таралуына орай көптеген үкіметтер, Қазақстан Республикасының Үкіметін қоса алғанда, сапар жасауға шектеулерді енгізуді, карантинді, кәсіпорындар мен басқа да мекемелерді жабуды және жеке өңірлерді жабуды қоса алғанда, індетпен күрес бойынша түрлі шараларды қолға алды. Бұл шаралар қамсыздандырудың жаһандық жүйесіне, тауарлар мен қызметтерге деген сұранысқа, сондай-ақ бүтіндей іскерлік белсенділік дәрежесіне де әсерін тигізді. Пандемияның өзі, сондай-ақ қоғамдық денсаулық сақтаудың тиісті шаралары мен әлеуметтік шаралар экономиканың түрлі салаларындағы ұйымдардың қызметіне әсер етуін жалғастыруы мүмкін деп күтілуде.

Үкімет және Қазақстан Республикасы Қаржы нарығын реттеу және дамыту агенттігі (бұдан әрі – «Агенттік») COVID-19 ауруының таралуы нәтижесінде экономикалық көрсеткіштердің едәуір нашарлауына жол бермеу үшін қолдау шараларын қолға алды. Бұл шараларға, өзгесінен басқа, зардап шеккен салаларда өз қызметін жүзеге асыратын ұйымдар мен зардап шеккен жеке тұлғалар үшін жеңілдік несиелер беру, жеңілдік берілген кезеңдер мен қаржы секторын және оның ресурстарды беру қабілетін және клиенттерге COVID-19 таралуын ұстау шараларының нәтижесінде өтімді қаражаттың жетіспеушілігін болдырмауға көмектесу қабілетін қолдау үшін белгілі бір нормативтік шектеулерді жеңілдету жатады.

(Мың теңгемен, егер өзгесі көрсетілмесе)

2. Қаржылық есептілікті дайындау негізі (жалғасы)

COVID-19 пандемиясының әсері (жалғасы)

Банк пандемияның әсерін және экономикалық жағдайлардың өз қызметіне, қаржылық жай-күйі мен қаржылық нәтижелеріне әсерін бағалауды жалғастыруда.

3. Маңызды терминдер анықтамасы

Шариғат

Шариғат – бұл мұсылмандық құқық жинағы және Қасиетті Құран мен Пайғамбардың Сүннетінен (салаллаху ғалейхи уәсәлләм) туындайды. Банк, исламдық қаржы мекемесі бола отырып, өз қызметіне Исламдық қаржыландыру қағидаттары жөніндегі кеңес талқылайтын Шариғат қағидаттары мен нормаларын қосады.

Тауар Мұрабахасы мен Тауаррук

Мұрабаха – Банк / контрагент-банк тауарды брокерден немесе өнім жеткізушіден сатып алатын және бұл тауарға нақты немесе конструктивті иелік етуді иеленетін қаржыландыру әдісі, ал содан кейін оны клиентке/Банкке үстеме ақымен мерзімі ұзартылған төлем негізінде сатады. Тауар Мұрабахасы / Тауаррук шарттарына сәйкес клиент/Банк дәл сол активті үшінші тарапқа дереу жеткізу және ақы төлеу талаптарында сатады және түбінде клиент/Банк екінші сатудан түскен кірістен қолма-қол ақша сомасын алады. Негізінен базалық актив платина немесе палладий сияқты өтімділігі жоғары тауар болып табылады. Шариғат қағидаттарына сәйкес алтын мен күміс ақша қаражаты болып саналады және осы мақсаттарда пайдаланыла алмайды.

Иджара

Меншік құқығын жалдау мерзімінің соңында бере отырып, белгілі бір активті жалдау (сондай-ақ Иджара Мунтахия Битамлесек деп мәлім) – бұл Банк активті ниет білдіру туралы өтініште көрсетілген клиенттің ниетіне сай сатып алатын, ал содан кейін жалға беруші ретінде бола отырып, оны нақты кезеңнің ішінде көрсетілген жалдау ақысына жалға алушы ретінде болатын клиентке жалға тапсыратын келісім. Жалдау мерзімінің ұзақтығы, сондай-ақ жалдау негізі жалдау шартында баяндалып, келісілген. Банк активке меншік құқығына барлық жалдау мерзімінің ішінде иелік етеді. Келісімнің қолданылуы жалға алушы жалдау мерзімінің ішінде немесе соңында міндеттемені орындағаннан кейін жалға алушыға активке меншік құқығын беру арқылы аяқталуы мүмкін.

Мұдараба

Мұдараба шарттық келісім болып табылады, сол бойынша екі немесе одан да көп тарап шаруашылық қызмет бойынша міндеттемені өз мойнына алады. Мұдараба капиталды ұсынған тарап пен өзінің кәсіпкерлік қабілеттерін ұсынған тарап арасында пайдада қатысу үлесі болып табылады. Ол қаражат көзі ретінде инвестициялық шот ұстаушылары мен Мұдариб ретінде Банк арасында жасалуы мүмкін. Банк пайда қос тараптың уағдаластығының негізінде бөлінеді, шығындар лауазымдық теріс қылық, салақтық немесе Банктің келісілген талаптарды бұзуы нәтижесінде пайда болған жағдайларды қоспағанда, шығындарды қаржыландырушы тарап көтереді деген талаппен инвестициялық қаражатты қабылдауға әзірлігі туралы жариялайды, бұл жағдайда мұндай шығындарды Банк көтереді.

Уакала

Сол бойынша инвестор белгілі бір сыйақыға айырбастай отырып нақты талаптарға сәйкес инвестициялайтын агентке белгілі бір ақша сомасын (паушалды сома немесе инвестициялық сомадан болған пайда) беретін шарт. Агентке қызметтер үшін сыйақы ретінде алдын ала келісілген пайда нормасынан артық өсім берілуі мүмкін. Агент Уакала талаптарын бұзған немесе салақтық танытқан жағдайда инвестицияланған соманы қайтарып беруге міндетті.

Кард Хассан

«Кард Хассан» қысқа мерзімді дебиторлық берешек пайда әкелмейтін қаржылық дебиторлық берешек болып табылады, бұл ретте клиент дәл сол сома келісілген мерзімнің соңында қайтарылуы тиіс екендігін түсіне отырып, белгілі бір мерзімге қаражатты қарызға алады.

(Мың теңгемен, егер өзгесі көрсетілмесе)

3. Маңызды терминдер анықтамасы (жалғасы)

Зәкят

Бұл орындау мерзімі материалдық құндылықтардың белгілі бір деңгейіне жеткенде орын алатын құқық жәе алушылардың белгілі бір санаттарына төленуге жатады. Бұл осы талаптар сақталғанда абсолютті міндеттеме болып табылады.

4. Есеп саясатының негізгі ережелері

Есеп саясатындағы өзгерістер

Банк стандарттарға түзетулер қолданды, олар 2020 жылғы 1 қаңтардан бастап күшіне енді, бірақ Банктің қаржылық есептілігіне әсерін тигізбеді.

«Бизнесті айқындау» 3 ХҚЕС-ке (IFRS) түзетулер

3 ХҚЕС-ке (IFRS) түзетулерде бизнес болып есептелу үшін қызмет түрлері мен активтердің интеграцияланған жиынтығына кем дегенде үлес және принципиалды маңызы бар процесс кіруі тиіс екендігі түсіндіріледі, олар бірігіп едәуір шамада қайтарымның пайда болуына ықпалдаса алады. Бұл ретте бизнеске қайтарымдылықтың пайда болуына қажетті барлық үлестер мен процестер міндетті түрде кірмей қалуы да түсіндіріледі. Бұл түзетулер Банктің қаржылық есептілігіне ықпалын тигізбеді, бірақ егер Банк бизнестерді біріктіру мәмілесін жасайтын болса, келешекте қолданылуы мүмкін.

«Базалық пайда мөлшерлемесін реформалау» 7 ХҚЕС-ке (IFRS), 9 ХҚЕС-ке (IFRS) және 39 ХҚЕС-ке (IAS) түзетулер

«Қаржы құралдары: мойындау және бағалау» 7 ХҚЕС-ке (IFRS), 9 ХҚЕС-ке (IAS) түзетулер базалық пайда мөлшерлемесінің реформасы тікелей ықпал ететін хеджирлеудің барлық қатынастарға қолданылатын бірқатар босатуларды қамтиды. Базалық пайда мөлшерлемесінің реформасы хеджирлеудің қарым-қатынастарына әсер етеді, егер оны қолдану нәтижесінде хеджирлеу объектісі бойынша немесе хеджирлеу құралы бойынша базалық пайда мөлшерлемесіне негізделген ақша ағындарының пайда болу мерзімдеріне немесе өлшеміне қатысты белгісіздіктер пайда болса. Бұл түзетулер Банктің қаржылық есептілігіне әсерін тигізбеді, өйткені оның базалық пайда мөлшерлемесінің реформасымен қозғалуы мүмкін хеджирлеудің қарым-қатынастары жоқ.

«Маңыздылықты айқындау» 1 ХҚЕС-ке (IAS) және 8 ХҚЕС-ке (IAS) түзетулер

Түзетулер маңыздылықтың жаңа анықтамасын ұсынады, соған сай «егер ақпаратты жіберіп алу, оны бұрмалау немесе бұркеу нақты есеп беретін ұйым туралы қаржылық ақпаратты ұсынатын бұл қаржылық есептіліктің негізінде олар қабылдайтын жалпы мақсаттағы қаржылық есептілікті негізгі пайдаланушыларының шешімдеріне ықпал етеді деп негізделген түрде күтуге болатын болса, ақпарат маңызды болып табылады».

Түзетулерде маңыздылық бүтіндей қарастырылатын қаржылық есептілік контекстінде ақпараттың (бөлек не болмаса басқа ақпаратпен жиынтығында алынған) сипатына немесе сандық маңыздылығына байланысты болатындығы түсіндіріледі. Егер бұл қаржылық есептіліктің негізгі пайдаланушыларының шешімдеріне ықпал етеді деп негізделген түрде күтуге тұрарлық болса, ақпараттың бұрмалануы елеулі болып табылады. Бұл түзетулер Банктің қаржылық есептілігіне әсерін тигізбеді және оның әсері келешекте де болмайды деп күтілуде.

2018 жылғы 29 наурызда шығарылған «Қаржылық есептілікті ұсынудың концептуалдық негіздері»

Концептуалдық негіздер стандарт болып табылмайды және *Концептуалдық негіздердің* бірде бір ережесінің стандарттың қандай да бір ережесіне немесе талабына басым түсетіндей күші жоқ. *Концептуалдық негіздердің* мақсаты мынада: ХҚЕС жөніндегі Кеңеске стандарттарды әзірлеуге жәрдемдесу; стандарттардың бірде бірі белгілі бір операцияны немесе басқа да оқиғаны реттемегенде, есеп саясатының ережелерін әзірлеу кезінде қаржы есептерін жасаушыларға жәрдемдесу; және барлық тараптарға стандарттарды түсінуде және түсіндіруде жәрдемдесу.

Концептуалдық негіздердің қайта қаралған редакциясы бірнеше жаңа тұжырымдаманы, активтер мен міндеттемелердің жаңартылған анықтамаларын және оларды мойындау критерийлерін қамтиды, сондай-ақ кейбір маңызды ережелерді түсіндіреді. Бұл құжаттың қайта қаралуы Банктің қаржылық есептілігіне әсерін тигізбеді.

(Мың теңгемен, егер өзгесі көрсетілмесе)

4. Есеп саясатының негізгі ережелері (жалғасы)

Әділ құнды бағалау

Банк пайда немесе зиян арқылы әділ құны (ПЗӨҚ) бойынша және басқа да жиынтық кіріс арқылы әділ құны (БЖКӨҚ) бойынша бағаланатын мұндай қаржы құралдарын және инвестициялық жылжымайтын мүлік сияқты қаржылық емес активтерді әрбір есепті күнге әділ құны бойынша бағалайды.

Активтің сатылғаны үшін түскен немесе бағалау күніне нарық қатысушыларының арасындағы әдеттегі мәміленің барысында міндеттемелердің берілгені үшін төленген баға әділ құн болып табылады. Әділ құнды бағалау активті сату немесе міндеттемені беру мақсатындағы мәміле:

- бұл актив немесе міндеттеме үшін негізгі болып табылатын нарықта; немесе
- негізгі нарық болмай қалғанда, бұл активке немесе міндеттемеге қатысты барынша тиімді болатын нарықта жүзеге асырылады.

Банк негізгі немесе барынша қолайлы нарыққа қол жеткізе алуы тиіс. Активтің немесе міндеттеменің әділ құны нарық қатысушылары активтің немесе міндеттеменің бағасын белгілеу кезінде пайдаланатын жорамалдарды қолдана отырып бағаланады, бұл ретте нарық қатысушылары өздерінің ең үздік экономикалық мүдделерінде әрекет етеді деп болжануда. Қаржылық емес активтің әділ құнын бағалау нарыққа қатысушының экономикалық пайда әкелуіне болмаса активті ең үздік және барынша тиімді тәсілмен пайдалану арқылы не болмаса оны бұл активті барынша жақсы және барынша тиімді тәсілмен пайдаланатын нарыққа басқа қатысушыға сату арқылы пайда әкелу қабілетін назарға алады.

Банк мұндай бағалау модельдерін пайдаланады, әрі олар қалыптасқан жағдайларда қолайлы болып табылады және солар үшін әділ құнды бағалау үшін жеткілікті болып табылады, бұл ретте тиісті қадағаланатын бастапқы деректерді пайдалана отырып, қадағаланбайтын бастапқы деректерді мейлінше аз пайдаланады.

Әділ құны бағаланатын немесе қаржылық есептілікте ашылып көрсетілетін барлық активтер мен міндеттемелер жалпы әділ құнды бағалау үшін елеулі болып табылатын ең төменгі деңгейдегі бастапқы деректердің негізінде әділ құнның төменде сипатталған иерархиясының шеңберінде жіктеледі:

- 1-деңгей – бірдей активтерге немесе міндеттемелерге арналған белсенді нарықтардағы баға белгілеулері (түзетілмеген).
- 2-деңгей – әділ құнды бағалау үшін маңызды болатын иерархияның ең төменгі деңгейіне жататын бастапқы деректер нарықта тікелей немесе жанама байқалатын болып табылатын бағалау үлгілері.
- 3-деңгей – иерархияның ең төмен деңгейіне жататын бастапқы деректердің әділ құны бойынша бағалау үшін елеулі болатын бағалау модельдері нарықта қадағаланбайтын болып табылады.

Қаржылық есептілікте қайталанатын негізде танылатын активтер мен міндеттемелер болған жағдайда, Банк оларды әрбір есепті кезеңнің соңына жіктеуді қайталап талдай отырып (жалпы әділ құны бойынша бағалау үшін едәуір болып табылатын ең төмен деңгейдегі бастапқы деректердің негізінде) иерархияның деңгейлері арасында аудару қажеттілігін айқындайды.

Қаржы активтері мен міндеттемелер

Бастапқы тану

Мойындау күні

Қаржы активтері мен міндеттемелерін стандартты талаптарда сатып алу немесе сату амалы мәміленің жасалу күніне, яғни Банк активті немесе міндеттемені сатып алу міндеттемесін өз мойнына алатын күнге көрсетіледі. Стандартты талаптарда сатып алу немесе сату амалына қаржы активтері мен міндеттемелерін шарт шеңберінде сатып алу немесе сату жатады, оның талаптары бойынша активтер мен міндеттемелерді нарықта қабылданған қағидаларда немесе келісімдерде белгіленген мерзімнің шегінде қою талап етіледі.

(Мың теңгемен, егер өзгесі көрсетілмесе)

4. Есеп саясатының негізгі ережелері (жалғасы)

Қаржы активтері мен міндеттемелер (жалғасы)

Бастапқы бағалау

Қаржы құралдарын бастапқы тану кезінде жіктеу шарттық талаптардан және құралдарды басқару үшін қолданылатын бизнес-модельден тәуелді болады. Қаржы активтері мен қаржылық міндеттемелер ПЗӨҚ бойынша бағаланған жағдайлардан басқа, мәміле бойынша шығындарды қоса алғанда, қаржы құралдары бастапқыда әділ құны бойынша бағаланады.

Қаржы активтері мен міндеттемелерін бағалау санаты

Банк өзінің барлық қаржы активтерін активтерді басқару үшін қолданылатын бизнес-модельдің және мыналар бойынша бағаланатын активтердің шартты талаптарының негізінде жіктейді:

- амортизацияланған құны;
- БЖКӨҚ;
- ПЗӨҚ.

Банк туынды құралдар мен саудаға арналған құралдарды ПЗӨҚ бойынша жіктейді және бағалайды. Банк өз қарауына қарай қаржы құралдарын ПЗӨҚ бойынша бағаланатын ретінде жіктей алады, егер мұндай жіктеу амалы бағалау немесе мойындау қағидаттарын қолданудың бірізді болмауын жоюға немесе едәуір азайтуға мүмкіндік берсе.

Қаржылық міндеттемелер, қаржыландыру мен қаржылық кепілдіктерді беру міндеттемелерінен басқа, амортизацияланған құны бойынша немесе ПЗӨҚ бойынша бағаланды, егер олар саудаға арналған немесе Исламдық туынды құралдар болса, не болмаса ұйымның қарауына қарай әділ құны бойынша бағаланатын деп жіктелсе.

Кредиттік ұйымдардағы қаражат, Исламдық қаржыландыру бойынша дебиторлық берешек және амортизацияланған құны бойынша бағаланатын клиенттерге берілген қарыздар

Банк кредиттік ұйымдардағы қаражатты, Исламдық қаржыландыру бойынша дебиторлық берешекті және амортизацияланған құны бойынша, клиенттерге берілген қарыздарды, тек егер келесі қос талап орындалатын болса ғана, бағалайды:

- қаржы активі бизнес-модельдің шеңберінде ұсталады, оның мақсаты қаржы активтерін шартта көзделген ақша ағындарын алу үшін ұстау болып табылады;
- қаржы активінің шарттық талаптары көрсетілген күндерге борыштың негізгі сомасының өтелмеген бөлігіне (SPPI) борыштың негізгі сомасы мен пайданың есебінен төлемдер ғана болып табылатын ақша ағындарын алуды негіздейді.

Бұл талаптар барынша толық төменде қарастырылады.

Бизнес-модельді бағалау

Банк бизнес-модельді бизнестің белгілі бір мақсаттарына қол жеткізу үшін топтарға біріктірілген қаржы активтері қалайша басқарылатындығын барынша жақсы көрсететін деңгейде айқындайды.

Банктің бизнес-моделі бөлек құралдар деңгейінде емес, портфельдерді агрегациялаудың барынша жоғары деңгейінде бағаланады және мынадай бақыланатын факторларға негізделген:

- бизнес-модельдің нәтижелілігі мен бұл бизнес-модельдің шеңберінде ұсталатын қаржы активтерінің кірістілігі қалайша бағаланатындығына және бұл ақпарат ұйымның шешуші басқарушы персоналына қалайша хабарланатындығына;
- бизнес-модельдің нәтижелілігіне (және бұл бизнес-модельдің шеңберінде ұсталатын қаржы активтерінің кірістілігіне) әсер ететін тәуекелдер және, атап айтқанда, бұл тәуекелдерді басқару тәсілі;
- бизнесті басқаратын менеджерлерге қалайша ынталандырылатындығына (мысалы, сыйақы басқарылатын активтің әділ құнына немесе шартта көзделген алынған ақша ағындарына негізделген бе);
- сатудың күтілетін жиілігі, көлемі мен мерзімдері Банктің бизнес-моделін бағалау кезінде маңызды аспектілер болып табылады.

(Мың теңгемен, егер өзгесі көрсетілмесе)

4. Есеп саясатының негізгі ережелері (жалғасы)

Қаржы активтері мен міндеттемелер (жалғасы)

Бастапқы бағалау (жалғасы)

Бизнес-модельді бағалау (жалғасы)

Бизнес-модельдің бағалануы «ең нашар» немесе «стресстік» сценарийлерді ескерместен, пайда болуы негізделген түрде күтілетін сценарийлерге негізделген. Егер ақша ағындары бастапқы мойындалғаннан кейін Банк үміттерінен басқа тәсілмен іске асырылса, Банк бұл бизнес-модельдің шеңберінде ұсталатын қалған қаржы активтерінің жіктелуін өзгертпейді, бірақ келешекте мұндай ақпаратты жуырда құрылған немесе жуырда сатып алынған қаржы активтерін бағалау кезінде назарға алады.

«Борыштың негізгі сомасының және борыштың негізгі сомасының өтелмеген бөлігіне пайда есебінен ғана төлемдер» тестісі (SPPI тестісі)

Жіктеу процесінің екінші сатысының шеңберінде Банк шартта көзделген актив бойынша ақша ағындары борыштың негізгі сомасының және борыштың негізгі сомасының өтелмеген бөлігіне пайда есебінен ғана төлемдер (яғни SPPI тестісі) болып табылатындығын анықтау үшін қаржы активінің шартты талаптарын бағалайды.

Бұл тесттің мақсаттары үшін «негізгі борыш сомасы» бастапқы мойындау кезінде қаржы активінің әділ құнын білдіреді, және ол бұл қаржы активі қолданылуының барлық мерзімінің бойына өзгере алады.

Несие шартының шеңберінде пайданың барынша едәуір элементтері әдетте ақшаның уақытша құны үшін өтемақы және несиелік тәуекел үшін өтемақы болып табылады. SPPI тестісін өткізу үшін Банк пайымдауды қолданып, орынды факторларды, мысалға, қаржы активінің қай валютада білдірілгенін және пайда мөлшерлемесі белгіленген кезеңді саралайды.

Сол уақытта тәуекелдерге ұшырағыштыққа немесе шартта көзделген, базалық несие келісімімен байланысты емес ақша ағындарының волатильділігіне аз ғана әсер ететін шарттық талаптар, борыштың негізгі сомасының және борыштың негізгі сомасының өтелмеген бөлігіне пайданың есебіне төлемдер болып табылатын шартта көзделген ақша ағындарының пайда болуын негіздемейді. Мұндай жағдайларда қаржы активін ПЗӨҚ бойынша бағалау қажет.

Қаржылық кепілдіктер және Исламдық қаржыландыруды ұсыну міндеттемелері

Банк қаржылық кепілдіктерді шығарады.

Қаржылық кепілдіктер бастапқыда қаржылық есептілікте әділ құны бойынша алынған сыйлықақы сомасында танылады. Бастапқы танудан кейін Банк әрбір кепілдік бойынша өз міндеттемесін пайда немесе зиян туралы есепте танылған жинақталған амортизацияны және күтілетін несиелік зиянды (КНЗ) бағалау резервін шегере отырып бастапқыда танылған сомадан ең үлкен өлшем бойынша бағалайды.

Исламдық қаржыландыруды ұсыну міндеттемелері шарттық міндеттемелер болып табылады, солардың талаптары бойынша міндеттеменің қолданылу мерзімінің ішінде Банк клиентке күні бұрын аталған талаптарда қаржыландыруды беруге міндетті. Қаржылық кепілдік шарттары жағдайындай, мұндай міндеттемелерге қатысты КНЗ бағалау талаптары қолданылады.

Орындау кепілдігі

Орындау кепілдіктері – егер басқа тарап шартта көзделген міндетті орындамаса, өтемақыны беретін шарттар. Орындау кепілдігі несиелік тәуекелді бермейді. Орындау кепілдігі бар шарт бойынша тәуекел басқа тараптың шартта көзделген міндетті орындамау мүмкіндігі болып табылады. Тиісінше, орындау кепілдіктері қаржы құралдары болып табылады және сондықтан 9 ХҚЕС-тің (IFRS) қолданылу аясына жатпайды.

Исламдық қаржыландыру бойынша дебиторлық берешек және клиенттерге қарыздар

Клиенттерге қарыздар мен Исламдық қаржыландыру қызметі бойынша дебиторлық берешекке Мұрабаха шарттары бойынша дебиторлық берешек кіреді, – бұл тіркелген төлемдері бар, белсенді нарықта айналыста жүрмейтін туынды емес қаржы активтері. Ол дереу сатуға немесе жақын болашақта сатуға арналмаған, ал шарттық ақша ағындарын алу үшін арналған. Активтер пайданың тиімді мөлшерлемесі әдісі пайдаланыла отырып, амортизацияланған құны бойынша көрсетіледі. Мұндай активтер бойынша кірістер мен шығыстар мұндай активтер есептен шығарылған немесе құнсызданған кезде, сондай-ақ амортизация процесінде пайдада немесе залалда көрсетіледі. Исламдық қаржыландыру қызметі бойынша дебиторлық берешек Мұрабаха шарттары бойынша түсімдерден тұрады. Мұрабаха шарттары бойынша дебиторлық берешек, құнсыздану резервін шегере отырып, амортизацияланған құны бойынша ескеріледі.

(Мың теңгемен, егер өзгесі көрсетілмесе)

4. Есеп саясатының негізгі ережелері (жалғасы)

Қаржы активтері мен міндеттемелер (жалғасы)

Бастапқы бағалау (жалғасы)

Исламдық қаржыландыру бойынша дебиторлық берешек және клиенттерге қарыздар (жалғасы)

Исламдық қаржыландыру қызметі екі кіріс көзінен қаржыландырылады: 1) Банктің баланста ескерілетін өз қаражаты; 2) Уакала және Мұдараба шарттары бойынша алынған қаражат. Уакала мен Мұдараба шарттарының талаптарына сай Банк тәуекел көтермейді және мұндай қаражат баланстан тыс баптар ретінде ескеріледі. Уакала мен Мұдараба шарттары мерзімінен бұрын бұзылған немесе олардың қолданылу мерзімі аяқталған жағдайда, бұл активтерді өтеу мерзімдерінің ықтимал сәйкессіздігіне әкеп соқтыра алады, туындайтын дефицитті Банк өз қаражатының есебінен қаржыландыра алады және актив ретінде қаржылық жағдай туралы есепте ескеріле алады.

Қаржы активтері мен міндеттемелерді қайта жіктеу

Банк қаржы активтерін басқарудың бизнес-моделін өзгертетін айрықша жағдайлардан басқа, қаржы активтері бастапқыда танылғаннан кейін қайта жіктемейді. Қаржылық міндеттемелер ешқашан қайта жіктелмейді.

Ақша қаражаты мен оның баламалары

Ақша қаражаты мен оның баламаларына қандай да бір шарттық міндеттемелер жүктелмеген қолма-қол қаражат және пайда болған күннен бастап тоқсан күннің ішінде өтеу мерзімі бар ҚРҰБ-дағы және басқа да банктердегі қаражат жатады.

Қарыз қаражаты

Шығарылған қаржы құралдары немесе олардың құрамдас бөліктері, егер шарттық келісімнің нәтижесінде Банктің не ақша қаражатын немесе өзге де қаржы активтерін қою, не міндеттемені ақша қаражатының немесе басқа да қаржы активтерінің тіркелген сомасын меншікті үлестік құралдардың тіркелген санына айырбастау арқылы өзге түрде орындау міндеттемесі болады. Мұндай құралдарға кредиттік ұйымдардағы қаражат пен клиенттердің қаражаты кіреді. Бастапқыда мойындалғаннан кейін қарыз қаражаты пайданың тиімді мөлшерлеме әдісін пайдалана отырып, амортизацияланған құны бойынша көрсетіледі. Кірістер мен шығыстар міндеттемелердің мойындалуы тоқтаған кезде, сондай-ақ амортизация процесінде пайда немесе зиян құрамында бейнеленеді.

Жалдау

i. Банк жалға алушы ретінде

Банк, қысқа мерзімді жалдауды және төмен құны бар активтерді жалдаудан басқа, барлық жалдау шарттарын мойындауға және бағалауға бірыңғай тәсілді қолданады. Банк жалдау төлемдерінің жасалуына қатысты жалдау міндеттемелерін және пайдалану құқығы нысанындағы активтерді мойындайды, олар базалық активтерді пайдалану құқығын білдіреді.

Пайдалану құқығы нысанындағы активтер

Банк жалдаудың басталу күніне (яғни базалық актив пайдалану үшін қолжетімді болатын күнге) пайдалану құқығы нысанындағы активтерді мойындайды. Пайдалану құқығы нысанындағы активтер, жалдау бойынша міндеттемелерді қайта бағалауға түзете отырып жинақталған амортизация мен құнсызданудан жинақталған залалды шегере отырып, бастапқы құны бойынша бағаланады.

Пайдалану құқығы нысанындағы активтердің бастапқы құнына жалдау бойынша мойындалған міндеттемелердің көлемі, болған бастапқы тікелей шығындар және жалдаудың басталу күніне немесе жалдау бойынша алынған ынталандырушы төлемдерді шегере отырып жасалған жалдау төлемдері жатады. Егер Банктің ол жалдау мерзімінің соңында жалға алынған активке меншік құқығын алатындығына жеткілікті сенімділігі болмаса, пайдалану құқығы нысанындағы танылған актив келесі кезеңдердің ең қысқасының бойына желілік әдіспен амортизацияланады: активтің пайдалы қызмет етуінің болжамды мерзімі немесе жалдау мерзімі. Пайдалану құқығы нысанындағы активтер құнсыздану мәніне тексеріледі.

(Мың теңгемен, егер өзгесі көрсетілмесе)

4. Есеп саясатының негізгі ережелері (жалғасы)

Жалдау (жалғасы)

i. Банк жалға алушы ретінде (жалғасы)

Жалдау бойынша міндеттемелер

Жалдаудың басталу күніне Банк жалдау мерзімінің ішінде жүзеге асырылатын жалдау төлемдерінің келтірілген құны бойынша бағаланатын жалдау міндеттемелерін мойындайды. Жалдау төлемдеріне алынуға жататын жалдау бойынша кез келген ынталандыратын төлемдерді, индекске немесе мөлшерлемеге тәуелді болатын құбылмалы жалдау төлемдерін және тарату құнының кепілдіктері бойынша төленетін сомаларды шегере отырып белгіленген төлемдер (оның ішінде іс мәні бойынша белгіленген төлемдер) жатады. Жалдау төлемдеріне, егер Банктің бұл опционды орындайтындығына жеткілікті сенімділік болса, сатып алу опционын орындау бағасы және егер жалдау мерзімі Банктің жалдауды тоқтату опционын әлеуетті орындауын көрсететін болса, жалдауды тоқтату үшін айыппұлдарды төлеу жатады. Индекске немесе мөлшерлемеге тәуелді болмайтын құбылмалы жалдау төлемдері мұндай төлемдердің жүзеге асырылуына әкеп соқтыратын оқиға немесе талап орын алатын кезеңде шығыстар ретінде танылады.

Жалдау төлемдерінің келтірілген құнын есептеу үшін Банк, егер жалдау шартында көзделген пайда мөлшерлемесі оңай айқындала алмаса, жалдаудың басталу күніне қосымша қарыз қаражатын тарту мөлшерлемесін пайдаланады. Жалдаудың басталу күнінен кейін жалдау бойынша міндеттемелер көлемі пайда мөлшерлемесінің есептелуін көрсету үшін ұлғайтылады және жүзеге асырылған жалдау төлемдерін көрсету үшін азайтылады. Сонымен бірге, жалдау мерзімі түрлендірілген, өзгертілген, іс мәні бойынша белгіленген жалдау төлемдері өзгертілген немесе базалық активті сатып алу опционын бағалау амалы өзгертілген жағдайда жалдау бойынша міндеттемелердің баланстық құны қайта бағаланады.

Қысқа мерзімді жалдау және төмен құны бар активтерді жалдау

Банк қысқа мерзімді жалдауға қатысты мойындаудан босатуды қысқа мерзімді жалдау шарттарына (яғни жалдаудың басталу күніне көзделген жалдау мерзімі 12 айдан аспайтын мерзімді құрайтын және сатып алу опционын қамтымайтын шарттарға) қолданады. Сондай-ақ Банк төмен құны бар офистік жабдықты жалдауға қатысты мойындаудан босатуды құны төмен деп есептелетін активтерді жалдау шарттарына қолданады (яғни 2.100 мың теңгеге дейін). Қысқа мерзімді жалдау мен төмен құны бар активтерді жалдау бойынша жалдау төлемдері жалдау мерзімінің бойына желілік әдіспен жалдау бойынша шығыс ретінде танылады.

ii. Операциялық жалдау – Банк жалға беруші ретінде

Сол бойынша Банк активті иелік етумен байланысты барлық тәуекелдер және пайда іс жүзінде бермейтін жалдау операциялық жалдау ретінде жіктеледі. Туындайтын жалдаудан түсетін кіріс жалдау мерзімінің бойына тікжелілік әдіспен ескеріледі және өзінің операциялық сипатына орай пайда немесе зиян туралы есепте түсімнің құрамына қосылады. Операциялық жалдау шарттарын келісу және жасау процесінде болған бастапқы тікелей шығындар жалға берілген активтің баланстық құнына қосылады және жалдау кірісі сияқты дәл сондай негізде жалдау мерзімінің ішінде мойындалады. Шартты жалдау төлемдері олар алынған кезеңде түсім ретінде танылады.

iii. Қаржылық жалдау – Банк жалға беруші ретінде

Банк жалдау төлемдері бойынша дебиторлық берешекті жалдау мерзімінің басталу күнінен бастап жалға жасалған таза инвестицияларға тең болатын сомада көрсетеді. Қаржылық кіріс тұрақты кезеңді кірістілік нормасын таза инвестициялардың баланстық сомасына көрсететін нобай бойынша көрсетіледі. Бастапқы тікелей шығындар жалдау төлемдері бойынша дебиторлық берешектің бастапқы сомасының құрамында ескеріледі.

Қаржы активтерін өзара есепке алу

Қаржы активі немесе қаржылық міндеттеме мойындалған сомаларды есепке алуға заңи тұрғыдан қорғалған құқық болғанда және есеп айырысуларды нетто-негізде жүзеге асыруға не болмаса активті сатуға және міндеттемені бір мезгілде орындауға ниет болғанда, қаржылық жағдай туралы есепте нетто-өлшемді ұсына отырып өзара есепке алынуға жатады. Есепке алу құқығы келешектегі оқиғаға негізделмеуі тиіс және барлық келесі жағдайларда заңи тұрғыдан қорғалуы тиіс:

- әдеттегі қызметтің барысында;
- дефолт болған жағдайда; және
- ұйым немесе контрагенттердің біреуі дәрменсіз немесе банкрот болып қалған жағдайда.

Бұл шарттар, әдетте, өзара есепке алу туралы бас келісімдерге қатысты орындалмайды және тиісті активтер мен міндеттемелер қаржылық жағдай туралы есепте толық сомада көрсетіледі.

(Мың теңгемен, егер өзгесі көрсетілмесе)

4. Есеп саясатының негізгі ережелері (жалғасы)

Қаржы құралдарын қайта құрылымдау

Кепіл затын өндіріп алудың орнына, мүмкіндігіне қарай, Банк қаржы құралдары бойынша талаптарды қайта қарастыруға тырысады, мысалы, төлемдердің шарттық мерзімдерін ұзартып, қаржыландырудың жаңа талаптарын келіседі.

Банк қаржы активін, мысалы, клиентке берілген қаржы құралын мойындауды тоқтатады, егер шарт талаптары ол шын мәнінде жаңа қаржыландыруға айналатындай етіп қайта қаралады, ал айырма құнсызданудан болған залал танылғанға дейін мойындауды тоқтатудан болған пайда немесе зиян ретінде танылады. Бастапқыда танылған кезде қаржы құралы, құрылған қаржы құралы сатып алынған немесе құрылған несиелік-құнсызданған (СҚНҚ) активі болып саналған жағдайлардан басқа, КНЗ бағалау мақсатында 1-кезеңге жатады. Клиентке берілген қаржыландыруды мойындауды тоқтату қажеттілігін бағалау кезінде Банк, өзгесінен басқа, келесі факторларды қарастырады:

- қаржыландыру валютасының өзгеруі;
- контрагенттің өзгеруі;
- құрал бұдан былай SPPI тестісінің критерийлеріне жауап бермейтіндігіне түрлендірілуі.

Егер түрлендіру амалы ақша ағындарының едәуір өзгеруіне әкеп соқтырмаса, түрлендіру мойындауды тоқтатуға әкеп соқтырмайды. Пайданың бастапқы тиімді мөлшерлемесі бойынша дисконтталған ақша ағындарының өзгеруі негізінде, Банк түрлендіруден болған пайданы немесе зиянды мойындайды, олар құнсызданудан болған залал танылғанға дейін пайда немесе зиян туралы есепте түрлендіруден болған шығыстарды шегере отырып кірістердің құрамында білдіріледі.

Мойындалудың тоқтатылуына әкеп соқтырмайтын түрлендіру амалы жасалған жағдайда, Банк несиелік тәуекелдің айтарлықтай артуын немесе активтерді несиелік-құнсызданған ретінде жіктеу қажеттілігін қайталап бағалайды. Актив түрлендірудің нәтижесінде несиелік-құнсызданған ретінде жіктелгеннен кейін ол 3-кезең құрамында кем дегенде 12 айлық сынақ кезеңінің бойына қалады. Қайта құрылымдалған қаржыландыруды 3-кезеңнен аудару үшін төлемдердің түрлендірілген кестесіне сәйкес барлық сынақ кезеңінің ішінде негізгі борыштың немесе пайданың елеусіз сомаларынан артық тұрақты төлемдер қажет.

Қаржы активтері мен міндеттемелерді тануды тоқтату

Қаржы активтері

Қаржы активі (немесе, қолданылуына қарай – қаржы активінің бір бөлігі немесе дәл сондай қаржы активтері тобының бір бөлігі), егер:

- активтен ақша ағындарын алу құқығының қолданылу мерзімі аяқталса;
- Банк активтен келетін ақша ағындарын алу құқығын берсе немесе алған ақша ағындарын толығымен елеулі кешіктіріусіз «транзиттік» келісім талаптарында үшінші тарапқа аудару міндеттемесін қабылдаса; сондай-ақ
- Банк (а) не активтен түсетін бүкіл пайда мен тәуекелді түгелімен дерлік берсе, (б) не бермесе, алайда активтен түсетін пайда мен тәуекелді өзінде де сақтамайтын болса, бірақ осы активтің бақылануын берсе.

Егер Банк активтен келетін ақша ағымдарын алу құқығын оған байланысты бүкіл пайда мен тәуекелді бермей де, өзінде сақтамай да, сондай-ақ активтің бақылануын бермей де берсе, мұндай актив есепке алуда Банктің бұл активтегі қатысуын жалғастыратын шекте бейнеленеді. Берілген актив бойынша кепілдеме нысанындағы активке қатысуды жалғастыру Банкке төлемге берілуі мүмкін өтемнің ең жоғарғы мөлшері мен активтің бастапқы баланстық құны мәндерінің ең азы бойынша бағаланады.

Есептен шығару

Қаржы активтері есептен ішінара не болмаса Банк олардың құнының өтелуін бұдан былай күтпеген жағдайда бүтіндей есептен шығарылады. Егер есептен шығарылуға жататын сома жинақталған құнсыздану резервінің көлемінен көп болса, айырмасы ең алдымен резервтің ұлғаюы ретінде ескеріледі, ал содан кейін жалпы баланстық құнына қолданылады. Кез келген кейінгі қалпына келтіру амалдары несиелік зиян бойынша шығыстарға жатқызылады. Есептен шығару мойындауды тоқтатуға жатады.

(Мың теңгемен, егер өзгесі көрсетілмесе)

4. Есеп саясатының негізгі ережелері (жалғасы)

Қаржы активтері мен міндеттемелерді тануды тоқтату (жалғасы)

Қаржылық міндеттемелер

Қаржылық міндеттеменің мойындалуы тиісті міндеттеме орындалған, күші жойылған немесе қолданылу мерзімі аяқталған жағдайда тоқтатылады.

Қолданыстағы бір қаржылық міндеттемені сол кредитордың алдындағы басқа міндеттемеге елеулі ерекшеленетін талаптарда ауыстырған кезде немесе қолданыстағы міндеттеме талаптарына елеулі түрлендірулер енгізілген жағдайда, бастапқы міндеттеменің мойындалуы тоқтатылады, ал жаңа міндеттеме пайда немесе зиян құрамында міндеттемелердің баланстық құнындағы айырманы мойындай отырып, есепке алуда бейнеленеді.

Салық салу

Кейінге қалдырылған корпоративтік табыс салығы бойынша ағымдағы шығыстар Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес есептеледі.

Кейінге қалдырылған корпоративтік табыс салығы бойынша активтер мен міндеттемелер баланстық міндеттемелер әдісін пайдалана отырып, барлық уақыт айырмаларына қатысты есептеледі. Кейінге қалдырылған корпоративтік табыс салығы жүзеге асырылу сәтінде бухгалтерлік пайдаға да, салық салынатын пайда мен шығынға да әсер етпейтін операция бойынша активтің немесе міндеттеменің бастапқы бейнеленуі нәтижесінде туындайтын жағдайлардан басқа кезде кейінге қалдырылған корпоративтік табыс салығы қаржылық есептілік мақсаттары үшін активтер мен міндеттемелердің салықтық базасы мен олардың баланстық құны арасында туындайтын барлық уақытша айырмашылықтары бойынша бейнеленеді.

Кейінге қалдырылған корпоративтік табыс салығы бойынша активтер салықтық базаны азайтатын осы уақытша айырмашылықтар қарсы есепке алынуы мүмкін болашақта салық салынатын пайда алу ықтималдылығы бар дәрежеде ғана көрсетіледі. Кейінге қалдырылған корпоративтік табыс салығы бойынша активтер мен міндеттемелер активті өткізу немесе күшіне енген немесе есепті күнге нақты күшіне енген заңнамаға сүйене отырып міндеттемені реттеу кезеңінің ішінде қолданылатын салық салу мөлшерлемелері бойынша бағаланады.

Сонымен қатар Қазақстан Республикасында Банктің қызметіне қатысты пайдаланылатын түрлі операциялық салықтар қолданылады. Бұл салықтар басқа операциялық шығыстардың құрамында жиынтық кіріс туралы есепте көрсетіледі.

Негізгі құралдар

Негізгі құралдар жинақталған құнсыздану шығындары мен жинақталған амортизация шегерілген, күнделікті қызмет көрсету шығасылары ескерілмеген нақты құны бойынша бейнеленеді. Мұндай құнға, егер олар мойындау критерийлеріне жауап берсе, пайда болу сәтіне танылатын құрал-жабдықты ауыстыруға байланысты шығындар кіреді.

Бұл активтің баланстық құнын өтеудің мүмкін еместігін көрсететін оқиғалар мен жағдайлардағы өзгерістер туындаған жағдайда, негізгі құралдардың баланстық құнының құнсыздануы бағаланады.

Актив амортизациясы оны пайдалану мүмкін болған кезде басталады. Амортизация активтерді пайдалы пайдаланудың келесі есепті мерзімдерінің ішінде желілік әдіспен есептеледі:

	<i>Амортизация мөлшерлемелері</i>
Компьютерлер және офистік жабдықтар	20%-50%
Көлік құралдары	15%-20%
Басқасы	15%-30%

Тарату құны, пайдалы қызмет ету мерзімі және активтердің амортизациясын есептеу әдістері әрбір есепті жылдың соңында талданады және қажетіне қарай түзетіледі.

Жөндеу және қайта салу шығыстары олардың туындауына қарай шығасыларға жатқызылады және капиталдандырылуы тиіс жағдайларды қоспағанда, жиынтық кіріс туралы есепте басқа операциялық шығыстар құрамына енгізіледі.

(Мың теңгемен, егер өзгесі көрсетілмесе)

4. Есеп саясатының негізгі ережелері (жалғасы)

Материалдық емес активтер

Материалдық емес активтерге бағдарламалық қамсыздандыру мен лицензиялар кіреді.

Бөлек сатып алынған материалдық емес активтер бастапқыда нақты құны бойынша бағаланады. Бизнесті біріктіру бойынша операциялар шеңберінде сатып алынған материалдық емес активтердің нақты құны сатып алу күнгі әділ құнды білдіреді. Бастапқы танудан кейін материалдық емес активтер жинақталған құнсыздану шығындары мен жинақталған амортизация шегерілген нақты құны бойынша көрсетіледі. Материалдық емес активтердің пайдалы қызмет етуінің шектелген немесе белгіленбеген мерзімі бар. Шектелген пайдалы пайдалану мерзімі бар материалдық емес активтер 1-тен 7-ке дейінгі жылды құрайтын пайдалы қызмет мерзімі ішінде амортизацияланады, мүмкін құнсыздану белгілері болған жағдайда, құнсыздану мәніне сарапталады. Шектелген пайдалы қызмет ету мерзімі бар материалдық емес активтердің амортизациясы кезеңі мен оны есептеу әдісі кем дегенде әрбір есепті жылдың соңында қайта қаралады.

Бағалау міндеттемелері

Банктің өткеніндегі белгілі бір оқиғаның салдарынан реттелуі ықтималдылықтың үлкен дәрежесіндегі болашақ экономикалық пайданы қамтитын ресурстар шығысын талап ететін және сенімділіктің жеткілікті дәрежесінде бағалауға болатын заңды немесе практикамен негізделген міндеттемелері болса, бағалау міндеттемелері танылады.

Жұмыскерлерді зейнетақымен қамсыздандыру және басқа да жеңілдіктер бойынша міндеттемелер

Банктің қызметкерлерге ағымдағы жалпы төлемдерден пайыз ретіндегі жұмыс берушінің ағымдық жарналарының есебі көзделетін Қазақстан Республикасының мемлекеттік зейнетақы жүйесіне қатысудан басқа зейнетақылық қамсыздандырудың қосымша схемалары жоқ. Бұл шығыстар тиісті жалақы қатысты болатын есепті кезеңде көрсетіледі. Осыдан басқа, Банк еңбек қызметі аяқталғаннан кейін қызметкерлерге елеулі сыйақыларды төлемейді.

Жарғылық капитал

Жарғылық капитал

Жай акциялар капитал құрамында бейнеленеді. Бизнесті біріктіру жағдайларын қоспағанда, жаңа акцияларды шығаруға тікелей байланысты үшінші тараптардың қызметіне ақы төлеу шығыстары осы эмиссиялар нәтижесінде алынған соманың кемітілуі ретінде капитал құрамында бейнеленеді. Алынған қаражаттың әділ құнының шығарылған акциялардың атаулы құнынан асып кету сомасы қосымша төленген капитал ретінде бейнеленеді.

Дивидендтер

Дивидендтер есепті мерзімге дейін жарияланған жағдайда ғана міндеттемелер ретінде танылады және есепті мерзімдегі меншікті капитал сомасынан шегеріледі. Дивидендтер туралы ақпарат, егер олар есепті күнге дейін ұсынылса, сондай-ақ есепті күннен кейін, бірақ шығаруға қаржылық есептілікті бекіткен күнге дейін ұсынылса немесе жарияланса, есептілікте ашып көрсетіледі.

Шартты активтер мен міндеттемелер

Шартты міндеттемелер қаржылық жағдай туралы есепте бейнеленбейді, мұндайда оларды өтеуге байланысты ресурстардың шығарылуы күмәнді болып табылатын жағдайларды қоспағанда олар туралы ақпарат қаржылық есептілікте ашылады. Шартты активтер қаржылық жағдай туралы есепте бейнеленбейді, мұндайда оларға байланысты экономикалық пайданы алу мүмкін болып табылатын жағдайларда олар туралы ақпарат қаржылық есептілікте ашылады.

(Мың теңгемен, егер өзгесі көрсетілмесе)

4. Есеп саясатының негізгі ережелері (жалғасы)

Кірістер мен шығыстарды тану

Егер Банк экономикалық пайда алады деген жоғары ықтималдылық болса, және егер түсімнің сенімді бағалануы мүмкін болса, түсім танылады. Қаржылық есептілікте түсімді мойындау үшін келесі критерийлер орындалуы тиіс:

Қаржылық және дәл сондай кірістер мен шығыстар

Банк амортизацияланған құн бойынша немесе несиелік-құнсызданған қаржы активтерінен басқа қаржы активтерінің жалпы баланстық құнына тиімді пайда мөлшерлемесін қолдана отырып, БЖКӨҚ бойынша бағаланатын борыштық қаржы активтері бойынша пайыздық түсімді есептейді. Пайданың тиімді мөлшерлемесі – осы мөлшерлеме бойынша дисконттау кезінде күтілетін болашақтағы ақшалай төлемдер немесе қаржы құралын пайдаланудың болжамды мерзімі ішіндегі немесе өте қысқа уақыт кезеңі ішіндегі түсімдер, олар қолданылатын жерде бұл қаржы активінің немесе қаржылық міндеттеменің таза баланстық құнына дәлме-дәл келтіріледі. Есептеу кезінде қаржы құралы бойынша барлық шарттық талаптар (мысалы, мерзімінен бұрын өтеу құқығы) және пайданың тиімді мөлшерлемесінің ажырамас бөлігі болып табылатын құралға тікелей байланысты комиссиялық немесе қосымша шығыстар ескеріледі, бірақ келешек несиелік шығындар ескерілмейді. Банк төлемдердің немесе түсімдердің бағаларын қайта қарастырған жағдайда, қаржы активінің немесе қаржылық міндеттеменің баланстық құны түзетіледі. Түзетілген баланстық құн бастапқы пайыздың тиімді мөлшерлемесінің негізінде есептеледі, ал баланстық құнның өзгеруі түсім немесе шығыстар ретінде көрсетіледі.

Несиелік-құнсызданғанға айналатын қаржы активі болған жағдайда Банк пайданың тиімді мөлшерлемесін бұл қаржы активінің таза амортизацияланған құнына қолдана отырып түсімді есептейді. Егер қаржы активі бойынша дефолт жойылатын болса және ол бұдан былай несиелік-құнсызданған болып табылмаса, Банк жалпы құнның негізінде түсімнің есептелуіне оралады.

СҚНҚ қаржы активтері болған жағдайда Банк пайыздық түсімді несиелік тәуекелді ескере отырып түзетілген пайданың тиімді мөлшерлемесін қаржы активінің амортизацияланған құнына қолдана отырып есептейді. Несиелік тәуекелді ескере отырып түзетілген пайданың тиімді мөлшерлемесі – бұл бастапқы мойындау кезінде есепті келешек ақша ағындарын (несиелік зиянды қоса) СҚНҚ активтерінің амортизацияланған құнына дейін дисконттайтын мөлшерлеме.

Комиссиялық кірістер

Банк клиенттерге көрсететін әр түрлі қызметтерден комиссиялық кірістер алады. Комиссиялық кірістер мынадай екі санатқа бөлінуі мүмкін:

Белгілі бір уақыт кезеңінің ішінде қызмет көрсеткені үшін алынған комиссиялық кірістер

Белгілі бір уақыт кезеңінің ішінде қызмет көрсеткені үшін алынған комиссиялық кірістер сол кезеңнің ішінде есептеледі. Мұндай баптарға комиссиялық кірістер мен кепілдіктердің берілгені үшін сыйақы кіреді. Қаржы құралын пайдалану ықтималдылығы үлкен болса, Исламдық қаржыландыруды ұсыну бойынша міндеттемелер үшін комиссиялар және қаржы құралын беруге байланысты өзге комиссиялар алдағы кезеңдерге жатқызылып (қаржы құралын беруге тікелей байланысты шығыстармен қатар), қаржы құралы бойынша пайданың тиімді мөлшерлемесінің түзетуі ретінде танылады.

Операцияларды жасау бойынша қызмет көрсетуден түскен комиссиялық кірістер

Үшінші тараптың атынан операциялар жасау бойынша келіссөздер жүргізу немесе қатысу, мысалы Банктің орындалуға жататын міндеті акцияларды немесе басқа бағалы қағаздарды сатып алу не бизнестерді сатып алу немесе сату кезінде келісім жасау үшін алынған комиссия, мұндай операция аяқталған соң танылады. Орындалуға жататын белгілі бір міндеттермен байланысты комиссиялық ақы (немесе комиссиялық ақының бір бөлігі) тиісті критерийлер орындалғаннан кейін танылады. Егер шартта ауыспалы өтемақы көзделген болса, комиссиялық кірістер ауыспалы өтемақыға тән болатын белгісіздікті кейіннен шешу кезінде түсімнің мойындалған жинақталған қорытынды сомасы айтарлықтай азаюы болатын деген жоғары дәрежеде ғана танылады.

(Мың теңгемен, егер өзгесі көрсетілмесе)

4. Есеп саясатының негізгі ережелері (жалғасы)

Шетел валюталарын қайта есептеу

Қаржылық есептілік Банктің функционалдық валютасы мен есептілікті ұсыну валютасы болып табылатын теңгемен берілді. Шетел валюталарындағы операциялар алдымен операция мерзімінде әрекет ететін Қазақстан Қор Биржасы (бұдан әрі – «ҚҚБ») белгілеген және ҚРҰБ жариялаған айырбастау бағамы бойынша функционалдық валютаға қайта есептеледі. Шетел валюталарында көрсетілген монетарлық активтер мен міндеттемелер есепті күнге қолданылатын айырбас бағамы бойынша функционалдық валютаға қайта есептеледі. Шетел валюталарындағы операцияларды қайта есептеу кезінде туындайтын кірістер мен шығыстар жиынтық кіріс туралы есепте «Шетел валюталарындағы операциялар бойынша таза кірістер/(зиян) – валюталық баптарды қайта бағалау» бабы бойынша бейнеленеді. Шетел валютасында нақты құны бойынша көрсетілетін монетарлық емес баптар операцияны жасау күніне қолданылатын айырбас бағамы бойынша қайта есептеледі. Шетел валютасында әділ құны бойынша көрсетілетін монетарлық емес баптар әділ құнды айқындау күніне қолданылатын айырбас бағамы бойынша қайта есептеледі.

Шетел валютасындағы операциялар бойынша шарттық айырбастау бағамы мен мұндай операция мерзіміндегі ҚҚБ ресми бағамы арасындағы айырма шетел валютасындағы операциялар бойынша таза кірістердің құрамына енгізіледі. 2020 және 2019 жылдардың 31 желтоқсанындағы жағдай бойынша ҚҚБ-да белгіленген ресми айырбастау бағамы 1 АҚШ доллары үшін 420,91 теңгені және тиісінше 382,59 теңгені құрады.

Шығарылған, бірақ әлі күшіне енбеген стандарттар

Төменде Банктің қаржылық есептілігін жария ету күніне шығарылған, бірақ күшіне енбеген жаңа стандарттар, түзетулер мен түсіндірмелер келтіріледі. Банк осы жаңа стандарттарды, түзетулер мен түсіндірмелерді, егер қолданылатын болса, олар күшіне енген күннен кейін қолдануға ниет білдіріп отыр.

17 ХҚЕС (IFRS) «Сақтандыру шарттары»

2017 жылғы мамырда ХҚЕС жөніндегі Кеңес ақпаратты ашып көрсету мен бағалау, ұсыну және ашып көрсету мәселелерін қарастыратын сақтандыру шарттары үшін қаржылық есептіліктің жаңа ауқымды стандарты 17 ХҚЕС (IFRS) «Сақтандыру шарттары» шығарды. 17 ХҚЕС (IFRS) күшіне енгенде, ол 2005 жылы шығарылған 4 ХҚЕС (IFRS) «Сақтандыру шарттарын» ауыстырады. 17 ХҚЕС (IFRS) оларды шығаратын ұйымның түріне қарамастан сақтандыру шарттардың барлық түрлеріне (яғни өмірді сақтандыру және өмірді сақтандырудан ерекшеленетін сақтандыру, тікелей сақтандыру және қайта сақтандыру), сондай-ақ дискрециялық қатысу талаптарымен белгілі бір кепілдіктер мен қаржы құралдарына қолданылады. Стандарттың қолданылу аясынан бірнеше ерекшелік бар. 17 ХҚЕС (IFRS) сақтандыру шарттарының сипаттамалары бар банк өнімдері үшін жаңа есептік талаптарды енгізеді, бұл құралдардың немесе олардың құрамдастарының қайсысы 9 ХҚЕС-ті (IFRS) немесе 17 ХҚЕС-ті (IFRS) қолданылу аясына жататындығын анықтауға әсер ете алады. Сақтандыру өтемін ұсынатын кредиттік карталар мен сол сияқты өнімдер: мұндай өнімдер эмитенттерінің көпшілігі есепке алудың қолданыстағы тәртібін қолдануды және оларды 9 ХҚЕС-ке (IFRS) сай қаржы құралдары ретінде ескеруді жалғастыра алады. 17 ХҚЕС (IFRS) өзінің қолданылу аясынан сақтандыру шартының анықтамасына жауап беретін несиелік карталар шарттарын (немесе несиелік келісімдерді не төлемдерге қызмет көрсету келісімдерін бекітетін сол сияқты шарттарды), және тек егер ұйым мұндай клиентпен шарт бағасын айқындау кезінде бөлек клиентпен байланысты сақтандыру тәуекелінің бағасын көрсетпеген жағдайда ғана, алып тастайды.

Сақтандыру өтемақысы несиелік картаның шарттық талаптарының шеңберінде ұсынылған, эмитент:

- сақтандыру өтемақысының компонентін бөлуі және оған 17 ХҚЕС-ті (IFRS) қолдануы;
- өзге компоненттерге басқа стандарттарды қолдануы тиіс (мысалы 9 ХҚЕС (IFRS), «Сатып алушылармен жасалған шарттар бойынша түсім» 15 ХҚЕС (IFRS) немесе «Бағалау міндеттемелері, шартты міндеттемелер мен шартты активтер» 37 ХҚЕС (IAS)).

Сақтандыру шартының анықтамасына жауап беретін, бірақ сақтандыру жағдайлары бойынша өтемақы сомасын осы шартпен жасалған полисті ұстаушының міндеттерін реттеу үшін қажет болып қалатын сомамен шектейтін қарыз шарттары: мұндай қарыздар эмитенттерінің (мысалы, клиент қайтыс болған жағдайда оларды өтеуден босатуды көздейтін қарыздар) 9 ХҚЕС-ті (IFRS) немесе 17 ХҚЕС-ті (IFRS) қолдануды таңдауға құқығы бар. Мұндай шешім портфель деңгейінде қабылданады және қайта қаралмайды.

17 ХҚЕС (IFRS) 2023 жылғы 1 қаңтардан немесе осы күннен кейін басталатын есепті кезеңдерге қатысты күшіне енеді, бұл ретте салыстырмалы ақпаратты ұсыну қажет. Ұйым алғаш рет қолданылу күніне 9 ХҚЕС (IFRS) пен 15 ХҚЕС (IFRS) қолданады деген талаппен мерзімінен бұрын қолдануға жол беріледі.

Қазіргі уақытта Банк 17 ХҚЕС (IFRS) қолдануын оның қаржылық есептілігіне әсерін бағалайды.

(Мың теңгемен, егер өзгесі көрсетілмесе)

4. Есеп саясатының негізгі ережелері (жалғасы)

Шығарылған, бірақ әлі күшіне енбеген стандарттар (жалғасы)

«Қаржы құралдары» 9 ХҚЕС (IFRS) – «Қаржылық міндеттемелердің танылуын тоқтату үшін «10% тестісін» жүргізу кезіндегі комиссиялық сыйақы»

2018-2020 жылдардағы кезең үшін ХҚЕС-ті жыл сайынғы жетілдіру процесінің шеңберінде ХҚЕС жөніндегі кеңес 9 ХҚЕС-ке (IFRS) түзетуді шығарды. Түзетуде ұйым жаңа немесе түрлендірілген қаржылық міндеттеменің талаптары бастапқы қаржылық міндеттеменің талаптарынан айтарлықтай ерекшеленетіндігін бағалау кезінде ескеретін комиссиялық сыйақы сомаларының құрамы нақтыланады. Мұндай сомаларға тек, кредитор немесе клиент басқа тараптың атынан төлеген немесе алған комиссиялық сыйақыны қоса алғанда, кредитор мен клиенттің арасында төленген немесе алынған комиссиялық сыйақылар ғана жатады. Ұйым бұл түзетуді ұйым бұл түзетуді алғаш рет қолданатын жылдық есепті кезеңнің басталу күніне (немесе содан кейін) түрлендірілген немесе ауыстырылған қаржылық міндеттемелерге қатысты қолдануы тиіс.

Мұндай түзету 2022 жылғы 1 қаңтардан немесе осы мерзімнен кейін басталатын жылдық есепті кезеңдерге қатысты күшіне енеді. Мерзімінен бұрын қолдануға жол беріледі. Банк бұл түзетуді ол бұл түзетуді алғаш рет қолданатын жылдық есепті кезеңнің басталу күніне (немесе содан кейін) түрлендірілген немесе ауыстырылған қаржылық міндеттемелерге қатысты қолданады. Бұл түзету Банктің қаржылық есептілігіне айтарлықтай әсерін тигізбейді деп күтілуде.

«Базалық пайда мөлшерлемесінің реформасы» – 9 ХҚЕС-ке (IFRS), 39 ХҚЕС-ке (IAS), 7 ХҚЕС-ке (IFRS), 4 ХҚЕС-ке (IFRS) және 16 ХҚЕС-ке (IFRS) түзетулер

2020 жылғы тамызда ХҚЕС жөніндегі кеңес 9 ХҚЕС-ке (IFRS), 39 ХҚЕС-ке (IAS), 7 ХҚЕС-ке (IFRS), 4 ХҚЕС-ке (IFRS) және «Базалық пайда мөлшерлемесінің реформасы – 2-кезең» 16 ХҚЕС-ке (IFRS) түзетулер шығарды, онда IBOR мөлшерлемесі тәуекелсіз пайда мөлшерлемелеріне ауыстыруға орай туындайтын есепке алу мәселелері қарастырылады.

Бұл түзетулер кейбір жеңілдіктерді және ақпараттың қосымша ашылып көрсетілуін көздейді. Қаржы құралына қатысты IBOR мөлшерлемесінің орнына тәуекелсіз мөлшерлеме қолданыла бастағанда жеңілдік қолданылады.

Практикалық сипаттағы жеңілдік ретінде базалық пайда мөлшерлемесінің реформасы нәтижесінде шартта көзделген ақша ағындарын анықтау негізінің өзгеруі IBOR мөлшерлемесінен тәуекелсіз мөлшерлемеге өту кезінде шартта көзделген ақша ағындарын анықтау үшін жаңа негіз бұрынғы негізде экономикалық баламалы болып табылатындығы талабымен, пайданың құбылмалы мөлшерлемесінің өзгеруі ретінде ескерілуі тиіс.

Банк бұл түзетуді 2021 жылғы қаңтардан бастап қолданады.

5. Маңызды есептік пайымдаулар мен бағалаулар

Бағалаудың белгісіздігі

Банктің есепке алу саясатын қолдану процесінде басшылық өзінің пікірлерін пайдаланды және қаржылық есептілікте танылған соманы анықтауға қатысты бағалау жасады. Төменде пайымдаулар мен бағалауды пайдаланудың барынша елеулі жағдайлары көрсетілген:

COVID-19

2020 жылы COVID-19 пандемиясының жылдам таралуы, сондай-ақ қоғамдық денсаулық сақтаудың тиісті шаралары мен әлеуметтік шаралар экономиканың түрлі салаларындағы ұйымдардың қызметіне әсер ете алады. Банк қызметіне экономикалық ортадағы келесі өзгерістер әсер ете алады:

- COVID-19 пандемиясымен байланысты мемлекет енгізген шектеулердің нәтижесінде өнеркәсіп өндірісінің және экономиканың көптеген салаларындағы белсенділіктің қысқаруы;
- COVID-19 пандемиясымен байланысты халық пен бизнеске мемлекеттік қолдау шараларын іске асыру;
- теңгенің негізгі шетел валюталарына қатысты бағамының едәуір төмендеуі, валюта нарығында жоғары волатильділік;
- клиенттерге несиелердің кейбір талаптарын өзгертуді ұсыну, оның ішінде мемлекеттік қолдау бағдарламалары бойынша;
- қашықтан қызмет көрсету арналары арқылы клиенттерге азық-түлік ұсынысын кеңейту; және
- КНЗ резервтерін бағалау модельдерінде пайдаланылатын макроэкономикалық көрсеткіштердің өзгеруі.

(Мың теңгемен, егер өзгесі көрсетілмесе)

5. Маңызды есептік пайымдаулар мен бағалаулар (жалғасы)

Бағалаудың белгісіздігі (жалғасы)

COVID-19 (жалғасы)

Белгісіздіктің жоғары деңгейіне, сондай-ақ Банк контрагенттері мен клиенттерінің нақты қаржылық жай-күйі туралы өзекті және қайшы ақпараттың шектелуіне орай осы қаржылық есептілікте экономикалық орта өзгеруінің Банктің 2020 жылғы қызметінің нәтижелеріне әсерін кешенді санды бағалауды ұсыну мүмкін емес.

Күтілетін несиелік зиян

Қаржы активтерінің барлық санаттары бойынша құнсыздану зиянын бағалау пайымдауды қолдануды қажет етеді, атап айтқанда, КНЗ айқындау және несиелік тәуекелінің едәуір ұлғаюын бағалау кезінде келешек ақша ағындарының көлемі мен пайда болу мерзімдерін және қамтамасыз ету құнын бағалау қажет. Мұндай есепті бағалаулар бірқатар факторларға байланысты болады, солардағы өзгерістер құнсызданудың бағалау резервтерінің түрлі сомаларына әкеп соқтыра алады. COVID-19 пандемиясының нәтижесінде несиелік портфельдердің несиелік сапасы мен сауда дебиторлық берешектің (өзгесінен басқа) нашарлауы Банктің КНЗ-ны бағалауына едәуір әсер ете алады. Банктің КНЗ есептеулері ауыспалы бастапқы деректер мен олардың өзара тәуелділіктерін таңдауға қатысты бірқатар базалық жорамалдар кіретін күрделі модельдердің нәтижесі болып табылады. Пайымдаулар мен есепті бағалаулар болып есептелетін КНЗ есептеу модельдерінің элементтеріне келесілер жатады:

- Банк дефолт ықтималдылығын (PD) айқындау үшін пайдаланатын ішкі несиелік рейтингіні тағайындау жүйесі;
- Банк несиелік тәуекелдің айтарлықтай ұлғаюы болғанын бағалау үшін пайдаланатын критерийлер, соның нәтижесінде қаржы активтері бойынша құнсызданудың бағалау резерві бүкіл мерзім үшін КНЗ-ға тең болатын сомада бағалануы тиіс және сапалы бағалау;
- солар бойынша КНЗ топшылық негізде бағаланғанда қаржы активтерін топтарға біріктіру;
- КНЗ-ны есептеу модельдерін әзірлеу, оған қоса түрлі формулалар және бастапқы деректерді таңдау;
- макроэкономикалық көрсеткіштер мен экономикалық деректер, мысалға, ЖІӨ өсу деңгейі мен клиенттің қаржылық жағдайы, арасындағы өзара байланыстарды айқындау, сондай-ақ дефолт ықтималдылығының (PD) көрсеткіштеріне, дефолт тәуекеліне ұшырайтын көлемге (EAD) және дефолт кезінде шығындар деңгейіне (LGD) әсері.

Салық салу

Қазіргі уақытта Қазақстан Республикасында негізгі салық мәселелерін реттейтін бірыңғай Салық кодексі қолданылады. Қолданылатын салықтарға қосылған құнға салынатын салық, корпоративтік табыс салығы, әлеуметтік және басқа да салықтар кіреді. Көп жағдайларда нормативтік-құқықтық актілерді қолдану бойынша атқарушылық өкімдер түсініксіз болып табылады немесе олар тіптен жоқ және үлгі боларлық жағдайлардың шамалысы ғана анықталды. Ведомстволар арасында, сондай-ақ бір ведомствоның ішінде ережелердің заңи тұжырымдамасына қатысты түрлі пікірлер жиі кездеседі, бұл біршама белгісіздік пен кикілжің жағдайлар туғырады. Салық декларациялары, сондай-ақ заңи реттеудің басқа да салалары (мысалы, кеден және валюталық бақылау мәселелері) заң бойынша елеулі айыппұлдарды, өсімпұлды және тұрақсыздық айыбын есептеуге құқылы бірнеше ведомство бақылауында. Мұндай жағдай, мысалы, салықтық заңнама жүйелері анағұрлым дамыған басқа елдерге қарағанда Қазақстан Республикасында салықтық тәуекелдер ықтималдылығының үлкен дәрежесін қалыптастырады.

Басшылық Банк оның қызметін реттейтін Қазақстан Республикасының салық заңнамасының ережелерін ұстанады деп есептейді. Дегенмен, тиісті органдар даулы салық мәселелеріне қатысты өзге ұстанымды ұстанады деген тәуекел бар.

Ұзарту опционымен жасалған шарттарда жалдау мерзімін айқындау

Банк жалдау мерзімін соларға қатысты жалдауды ұзарту опционы көзделген кезеңдермен бірге, егер ол орындалады деген жеткілікті сенімділік болса, немесе егер ол орындалмайды деген жеткілікті сенімділік болса, соған қатысты жалдауды тоқтату опционы көзделген кезеңдермен бірге жалдау кезеңі мерзімінен бұрын тоқтатылуға жатпайтын ретінде айқындайды.

(Мың теңгемен, егер өзгесі көрсетілмесе)

5. Маңызды есептік пайымдаулар мен бағалаулар (жалғасы)**Бағалаудың белгісіздігі (жалғасы)***Ұзарту опционымен жасалған шарттарда жалдау мерзімін айқындау (жалғасы)*

Кейбір жалдау шарттары бойынша Банктің активтерді жалдау мерзімін үш жылдан бес жылға дейінгі қосымша мерзімге ұзарту опционы бар. Банк осы пайымдауды ол ұзартуға арналған бұл опционды орындайтындығына жеткілікті сенімділіктің болуын айқындау үшін қолданады. Бұл ретте Банк жалдауды ұзарту опционын орындау үшін экономикалық ынтаның пайда болуына әкеп соқтыратын барлық орынды факторларды ескереді. Жалдаудың басталу күнінен кейін Банк маңызды оқиға туындаған кезде не болмаса Банкке бағынышты болатын және оның жалдауды ұзарту опционын орындау (немесе орындай алмау) қабілетіне әсер ететін жағдайлар өзгерген кезде (мысалы, бизнес-стратегияның өзгеруі) жалдау мерзімін қайталап бағалайды.

Жалдау – қосымша қарыз қаражатын тарту мөлшерлемесін бағалау

Банк жалдау шартында белгіленген пайда мөлшерлемесін оңайлықпен айқындай алмайды, өйткені ол жалдау міндеттемелерін бағалау үшін қосымша қарыз қаражатын тарту мөлшерлемесін пайдаланады. Қосымша қарыз қаражатын тарту мөлшерлемесі – бұл сол бойынша Банк дәл сондай мерзімге және дәл сондай қамтамасыз етумен дәл сондай экономикалық жағдайларда пайдалану құқығы нысанындағы активтің құнына ұқсас келетін құнымен активті алуға қажетті қарыз қаражатын тарта алатын пайда мөлшерлемесі. Осылайша, қосымша қарыз қаражатын тарту мөлшерлемесі Банк «төлеуі тиіс» пайызды көрсетеді және оның анықтамасы, егер қадағаланатын мөлшерлемелер жоқ болып шықса не болмаса қадағаланатын мөлшерлемелерді жалдау талаптарын көрсету үшін түзету қажет болып шықса, есепті бағалауларды пайдалануды қажет етеді.

Банк қосымша қарыз қаражатын тарту мөлшерлемесін қадағаланатын бастапқы деректерді (нарықтық пайда мөлшерлемелері сияқты) пайдалана отырып, олар болғанда, айқындайды және ұйымға тән болатын белгілі бір есепті бағалауларды пайдаланады.

6. Ақша қаражаты мен оның баламалары

31 желтоқсандағы жағдай бойынша ақша қаражаты мен оның баламаларына келесі позициялар кіреді:

	2020 жыл	2019 жыл
Қолма-қол қаражат	866.686	348.031
ҚРҰБ-ның ағымдағы шоттарындағы қаражат	188.729	5.892
ҚРҰБ-дағы Мұрабаха Тауаррук	4.501.000	2.270.520
Басқа банктердің ағымдағы шоттарындағы қаражат	1.015.505	2.540.985
Ақша қаражаты мен оның баламалары	6.571.920	5.165.428

Қазақстандық заңнамаға сәйкес Банк өзінің белгілі бір міндеттемелерінің пайызы ретінде есептелген міндетті резервтердің белгілі бір мөлшерін ұстап отыруға міндетті. Мұндай резервтер ҚРҰБ-дің ағымдағы шоттарында немесе ҚРҰБ-дің ағымдағы шоттарындағы ақша қаражатының жиынтық сомасының орташа айлық қалдықтары мөлшерінде қолма-қол ақша массасында немесе резервтерді қалыптастыру кезеңінде ұлттық немесе шетелдік валюталарда қолма-қол ақша қаражатында болуы тиіс. Бұған қарамастан, Банк өзінің күнделікті қызметі үшін бұл қаражатты пайдалануда шектелмеген.

2020 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша міндетті резервтер 139.821 мың теңге (2019 жылғы 31 желтоқсанға: 97.593 мың теңге) болды.

Ақша қаражаты мен оның баламаларының барлық қалдықтары КНЗ-ны бағалау мақсатында 1-сатыға жатқызылған.

7. Исламдық қаржыландыру бойынша дебиторлық берешек

31 желтоқсандағы жағдай бойынша Исламдық қаржыландыру бойынша дебиторлық берешекке келесі позициялар кіреді:

	2020 жыл	2019 жыл
Тауарлық Мұрабаха – корпоративтік бөлік	14.788.503	13.225.516
Кард Хассан	32.602	3.678
Тауарлық Мұрабаха – бөлшек бөлік	7.025	476
Исламдық қаржыландыру бойынша дебиторлық берешек жиыны	14.828.130	13.229.670
КНЗ бағалау резервін шегере отырып	(2.299.997)	(2.306.524)
Исламдық қаржыландыру бойынша дебиторлық берешек	12.528.133	10.923.146

(Мың теңгемен, егер өзгесі көрсетілмесе)

7. Исламдық қаржыландыру бойынша дебиторлық берешек (жалғасы)

2020 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша, Исламдық қаржыландыру бойынша дебиторлық берешектің пайда нормасы жылдық 8%-22% болды (2019 жылғы 31 желтоқсанға: жылдық 8%-28%), оларды өтеу мерзімі 2021-2028 жылдары орын алады (2019 жылғы 31 желтоқсанға: 2020-2028 жылдары).

КНЗ бағалау резерві

Төменде жалпы баланстық құнының өзгерістерін және 2020 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін Тауарлық Мұрабаха – корпоративтік бөлік бойынша КНЗ тиісті резервінің талдауы келтірілген:

Тауарлық Мұрабаха – корпоративтік бөлік	1-кезең	2-кезең	3-кезең	Жиыны
2020 жылғы 1 қаңтарға жалпы баланстық құн	1.231.096	5.699.648	6.294.772	13.225.516
Жаңадан құрылған активтер	6.285.036	–	–	6.285.036
Өтелген активтер	(378.287)	(2.307.414)	(1.834.685)	(4.520.386)
1-кезеңге аудару	1.489.177	(1.464.327)	(24.850)	–
2-кезеңге аудару	(7.907.785)	13.674.285	(5.766.500)	–
3-кезеңге аудару	(383.570)	(10.723.069)	11.106.639	–
Мойындаудың тоқтатылуына әкеп соқтырмайтын түрлендіруге орай шартта көзделген ақша ағындарының өзгеруі	(18.823)	(30.182)	(49.687)	(98.692)
Есептен шығару	–	–	(102.971)	(102.971)
2020 жылғы 31 желтоқсанға	316.844	4.848.941	9.622.718	14.788.503

Тауарлық Мұрабаха – корпоративтік бөлік	1-кезең	2-кезең	3-кезең	Жиыны
2020 жылдың 1 қаңтарына КНЗ резерві	(135.443)	(659.018)	(1.512.043)	(2.306.504)
Жаңадан құрылған активтер	(472.416)	–	–	(472.416)
Өтелген активтер	32.072	304.964	561.829	898.865
1-кезеңге аудару	(178.051)	174.177	3.874	–
2-кезеңге аудару	648.688	(1.717.759)	1.069.071	–
3-кезеңге аудару	29.111	1.294.744	(1.323.855)	–
Бір Кезеңнен басқасына аудару нәтижесінде КНЗ-ға әсері және КНЗ бағалау үшін пайдаланылған модельдер мен бастапқы деректердің өзгеруі	67.219	62.170	(702.320)	(572.931)
Мойындаудың тоқтатылуына әкеп соқтырмайтын түрлендіруге орай шартта көзделген ақша ағындарының өзгеруі	621	2.288	49.687	52.596
Есептен шығару	–	–	102.971	102.971
2020 жылғы 31 желтоқсанға	(8.199)	(538.434)	(1.750.786)	(2.297.419)

Төменде жалпы баланстық құнының өзгерістерін және 2019 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін Тауарлық Мұрабаха – корпоративтік бөлік бойынша КНЗ тиісті резервінің талдауы келтірілген:

Тауарлық Мұрабаха – корпоративтік бөлік	1-кезең	2-кезең	3-кезең	Жиыны
2019 жылғы 1 қаңтарға жалпы баланстық құн	458.200	6.793.789	6.435.018	13.687.007
Жаңадан құрылған активтер	4.616.787	–	–	4.616.787
Өтелген активтер	(364.882)	(2.788.122)	(1.925.274)	(5.078.278)
1-кезеңге аудару	1.926.006	(1.926.006)	–	–
2-кезеңге аудару	(5.405.015)	8.678.042	(3.273.027)	–
3-кезеңге аудару	–	(5.058.055)	5.058.055	–
2019 жылғы 31 желтоқсанға	1.231.096	5.699.648	6.294.772	13.225.516

(Мың теңгемен, егер өзгесі көрсетілмесе)

7. Исламдық қаржыландыру бойынша дебиторлық берешек (жалғасы)**КНЗ бағалау резерві (жалғасы)**

Тауарлық Мұрабаха – корпоративтік бөлік	1-кезең	2-кезең	3-кезең	Жиыны
2019 жылдың 1 қаңтарына КНЗ резерві	(984)	(146.463)	(1.660.473)	(1.807.920)
Жаңадан құрылған активтер	(327.311)	–	–	(327.311)
Өтелген активтер	31.948	295.820	917.360	1.245.128
1-кезеңге аудару	(124.511)	124.511	–	–
2-кезеңге аудару	415.105	(777.051)	361.946	–
3-кезеңге аудару	–	830.421	(830.421)	–
Бір Кезеңнен басқасына аудару нәтижесінде КНЗ-ға әсері және КНЗ бағалау үшін пайдаланылған модельдер мен бастапқы деректердің өзгеруі	(129.690)	(986.256)	(300.455)	(1.416.401)
2019 жылғы 31 желтоқсанға	(135.443)	(659.018)	(1.512.043)	(2.306.504)

Төменде жалпы баланстық құнының өзгерістерін және 2020 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін Кард Хассан бойынша КНЗ тиісті резервінің талдауы келтірілген:

Кард Хассан	1-кезең	2-кезең	3-кезең	Жиыны
2020 жылғы 1 қаңтарға жалпы баланстық құн	264	–	3.414	3.678
Жаңадан құрылған активтер	45.800	–	–	45.800
Өтелген активтер	(16.876)	–	–	(16.876)
1-кезеңге аудару	23.414	(23.414)	–	–
2-кезеңге аудару	(20.000)	23.414	(3.414)	–
2020 жылғы 31 желтоқсанға	32.602	–	–	32.602

Кард Хассан	1-кезең	2-кезең	3-кезең	Жиыны
2020 жылдың 1 қаңтарына КНЗ резерві	(10)	–	(8)	(18)
Жаңадан құрылған активтер	(659)	–	–	(659)
Өтелген активтер	35	–	–	35
1-кезеңге аудару	(610)	610	–	–
2-кезеңге аудару	602	(610)	8	–
Бір кезеңнен басқасына аудару нәтижесінде КНЗ-ға әсері және КНЗ бағалау үшін пайдаланылған бастапқы деректердің өзгеруі	569	–	–	569
2020 жылғы 31 желтоқсанға	(73)	–	–	(73)

Төменде жалпы баланстық құнының өзгерістерін және 2019 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін Кард Хассан бойынша КНЗ тиісті резервінің талдауы келтірілген:

Кард Хассан	1-кезең	2-кезең	3-кезең	Жиыны
2019 жылғы 1 қаңтарға жалпы баланстық құн	1.814	331	3.965	6.110
Өтелген активтер	(1.550)	(331)	(551)	(2.432)
2019 жылғы 31 желтоқсанға	264	–	3.414	3.678

Кард Хассан	1-кезең	2-кезең	3-кезең	Жиыны
2019 жылғы 1 қаңтарға КНЗ резерві	(19)	(1)	(11)	(31)
Өтелген активтер	9	1	3	13
2019 жылғы 31 желтоқсанға	(10)	–	(8)	(18)

(Мың теңгемен, егер өзгесі көрсетілмесе)

7. Исламдық қаржыландыру бойынша дебиторлық берешек (жалғасы)**КНЗ бағалау резерві (жалғасы)**

Төменде жалпы баланстық құнының өзгерістерін және 2020 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін Тауарлық Мұрабаха – бөлшек бөлік бойынша КНЗ тиісті резервінің талдауы келтірілген:

Тауарлық Мұрабаха – бөлшек бөлік	1-кезең	2-кезең	3-кезең	Жиыны
2020 жылғы 1 қаңтарға жалпы баланстық құн	476	–	–	476
Жаңадан құрылған активтер	7.037	–	–	7.037
Өтелген активтер	(488)	–	–	(488)
2-кезеңге аудару	(7.025)	7.025	–	–
2020 жылғы 31 желтоқсанға	–	7.025	–	7.025

Тауарлық Мұрабаха – бөлшек бөлік	1-кезең	2-кезең	3-кезең	Жиыны
2020 жылғы 1 қаңтарға КНЗ резерві	(2)	–	–	(2)
Жаңадан құрылған активтер	(603)	–	–	(603)
Өтелген активтер	2	–	–	2
2-кезеңге аудару	603	(603)	–	–
Бір кезеңнен басқасына аудару нәтижесінде КНЗ-ға әсері және КНЗ бағалау үшін пайдаланылған бастапқы деректердің өзгеруі	–	(1.902)	–	(1.902)
2020 жылғы 31 желтоқсанға	–	(2.505)	–	(2.505)

Төменде жалпы баланстық құнының өзгерістерін және 2019 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін Тауарлық Мұрабаха – бөлшек бөлік бойынша КНЗ тиісті резервінің талдауы келтірілген:

Тауарлық Мұрабаха – бөлшек бөлік	1-кезең	2-кезең	3-кезең	Жиыны
2019 жылғы 1 қаңтарға жалпы баланстық құн	1.691	–	–	1.691
Өтелген активтер	(1.215)	–	–	(1.215)
2019 жылғы 31 желтоқсанға	476	–	–	476

Тауарлық Мұрабаха – бөлшек бөлік	1-кезең	2-кезең	3-кезең	Жиыны
2019 жылғы 1 қаңтарға КНЗ резерві	(10)	–	–	(10)
Өтелген активтер	8	–	–	8
2019 жылғы 31 желтоқсанға	(2)	–	–	(2)

Исламдық қаржыландыру бойынша түрлендірілген және қайта құрылымдалған дебиторлық берешек

Банк қаржы активін, мысалы, Исламдық қаржыландыру бойынша дебиторлық берешекті мойындауды тоқтатады, егер шарт талаптары ол шын мәнінде жаңа қаржы құралына айналатындай етіп қайта қаралады, ал айырма құнсызданудан болған залал танылғанға дейін мойындауды тоқтатудан болған пайда немесе зиян ретінде танылады. Исламдық қаржыландыру бойынша дебиторлық берешек бастапқыда танылған кезде, Исламдық қаржыландыру бойынша құрылған дебиторлық берешек СҚНҚ активі болып саналған жағдайлардан басқа, КНЗ бағалау мақсатында 1-кезеңге жатады.

Егер түрлендіру амалы ақша ағындарының едәуір өзгеруіне әкеп соқтырмаса, түрлендіру мойындауды тоқтатуға әкеп соқтырмайды. Пайданың бастапқы тиімді мөлшерлемесі бойынша дисконтталған ақша ағындарының өзгеруі негізінде, Банк құнсызданудан болған залал мойындалғанға дейін түрлендіруден болған пайданы немесе зиянды мойындайды.

2020 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Банк жалғасып отырған COVID-19 пандемиясымен байланысты күтілетін несиелік зиянды бағалау процесіне бірқатар өзгерістер енгізді. Атап айтқанда, Банк несиелік тәуекелдің едәуір ұлғаю көрсеткіштерін қайта қарады және мемлекеттік қолдау шараларын іске асыру нәтижесінде Тауарлық Мұрабаха шарттары түрлендірілген жағдайда, несиелік тәуекел едәуір ұлғайды деген автоматты тұжырымды жасамады. Банк сондай-ақ, макроэкономикалық көрсеткіштер болжамдарын және сценарийлердің салмақты коэффициенттерін қоса алғанда, болжамды ақпаратты жаңартты.

(Мың теңгемен, егер өзгесі көрсетілмесе)

7. Исламдық қаржыландыру бойынша дебиторлық берешек (жалғасы)**Исламдық қаржыландыру бойынша түрлендірілген және қайта құрылымдалған дебиторлық берешек (жалғасы)**

2020 жылдың ішінде Банк Тауарлық Мұрабаханың кейбір корпоративтік шарттарының талаптарын түрлендірді, оның ішінде COVID-19 пандемиясының салдарына орай үкімет енгізген шараларды іске асыру шеңберінде несиелік жеңілдіктер берді. Банк бұл түрлендірулерді елеусіз деп бағалады. Осының нәтижесінде Банк 23.924 мың теңге мөлшерінде Тауарлық Мұрабаха корпоративтік шарттардың талаптарын түрлендіруден болған залалды таныды, әрі ол тануды тоқтатуға әкеп соқтырмайды.

Төмендегі кестеде активтер көрсетілген, солар бойынша талаптар кезең ішінде қайта қаралып, нәтижесінде Банк түрлендіруден шеккен тиісті залалдарды көрсете отырып қайта құрылымдалған ретінде ескеріледі.

	2020 жыл	2019 жыл
Кезең ішінде түрлендірілген Исламдық қаржыландыру бойынша дебиторлық берешек		
Түрлендіруге дейінгі амортизацияланған құны	7.243.019	–
Мойындауды тоқтатуға әкеп соқтырмайтын Исламдық қаржыландыру бойынша дебиторлық берешекті түрлендіруден болған таза залал	(98.692)	–

Қамтамасыз ету және несие сапасын арттырудың өзге тетіктері

Банк берілуін талап ететін қамтамасыз етудің мөлшері мен түрі контрагенттің несиелік тәуекелді бағалауына тәуелді. Қамтамасыз ету түрлерінің және бағалау өлшемдерінің рұқсат етілуіне қатысты ұстанымдар белгіленген.

2020 және 2019 жылдардың 31 желтоқсанындағы жағдай бойынша Исламдық қаржыландыру шарттары бойынша дебиторлық берешек жылжымайтын мүлікпен, жылжымалы мүлікпен, тауар-материалдық қорлармен, корпоративтік кепілдіктермен қамтамасыз етілген. Басшылық қамсыздандырудың нарықтың құнына мониторинг жүргізеді, негізгі келісімге сәйкес қосымша қамсыздандыруды сұратады, сондай-ақ Исламдық қаржыландыру шарттары бойынша дебиторлық берешектің құнсыздану шығындарына бағалау резервінің жеткіліктілігін тексеру барысында алынған қамсыздандырудың нарықтық құнын қадағалап отырады.

Қамсыздандыру немесе несие сапасын арттырудың өзге тетіктері болмағанда 31 желтоқсанға 3-кезең Исламдық қаржыландыру бойынша дебиторлық берешек бойынша КНЗ мыналардан жоғары болар еді:

	2020 жыл	2019 жыл
Тауарлық Мұрабаха – корпоративтік бөлік	7.871.932	4.786.135
	7.871.932	4.786.135

Исламдық қаржыландыру бойынша дебиторлық берешектің шоғырлануы

2020 және 2019 жылдардың 31 желтоқсанындағы жағдай бойынша Банктің Исламдық қаржыландыру бойынша дебиторлық берешектің шарттары бойынша екі контрагенті бар, солар бойынша талаптар Банктің меншікті капиталының 10%-нан астамын құрайды. 2020 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша бұл контрагенттерге қойылатын талаптардың жиынтық көлем 2.738.363 мың теңге болды (2019 жылғы 31 желтоқсанға: 3.049.239 мың теңге). Бұл дебиторлық берешек бойынша 725.142 мың теңге (2019 жылғы 31 желтоқсанға: 853.342 мың теңге) мөлшерінде КНЗ бағалау резерві танылды.

Исламдық қаржыландыру бойынша дебиторлық берешек Қазақстан Республикасында мына салаларда шоғырланады:

	2020 жыл	2019 жыл
Сауда кәсіпорындары	3.786.617	2.711.825
Құрылыс және қызмет көрсету	3.345.170	3.229.460
Машина жасау	1.612.510	1.419.254
Өнеркәсіптік өндіріс	1.477.300	1.464.573
Қызметтер	1.046.146	875.347
Ауыл шаруашылығы және азық-түлік өнеркәсібі	756.198	706.607
Металл бұйымдарын өндіру	336.604	330.678
Көлік	130.539	174.988
Жеке тұлғалар мен кәсіпкерлер	37.049	4.134
Басқасы	–	6.280
Исламдық қаржыландыру бойынша дебиторлық берешек	12.528.133	10.923.146

(Мың теңгемен, егер өзгесі көрсетілмесе)

8. Клиенттерге берілген қарыздар

31 желтоқсандағы жағдай бойынша клиенттерге берілетін несиелерге келесі позициялар кіреді:

	2020 жыл	2019 жыл
Коммерциялық несиелендіру	44.303	62.356
Клиенттерге берілген қарыздар жиыны	44.303	62.356
КНЗ бағалау резервін шегере отырып	(24.367)	(36.104)
Клиенттерге берілген қарыздар	19.936	26.252

КНЗ бағалау резерві

Төменде жалпы баланстық құнының өзгерістерін және 2020 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін коммерциялық несиелендіру бойынша КНЗ тиісті резервінің талдауы келтірілген:

Коммерциялық несиелендіру	3-кезең	Жиыны
2020 жылғы 1 қаңтарға жалпы баланстық құн	62.356	62.356
Өтелген активтер	(4.499)	(4.499)
Есептен шығару	(13.554)	(13.554)
2020 жылғы 31 желтоқсанға	44.303	44.303

Коммерциялық несиелендіру	3-кезең	Жиыны
2020 жылғы 1 қаңтарға КНЗ резерві	(36.104)	(36.104)
Өтелген активтер	2.855	2.855
КНЗ бағалау үшін пайдаланылған бастапқы деректердің өзгеруі нәтижесінде КНЗ-ға әсері	(4.672)	(4.672)
Есептен шығару	13.554	13.554
2020 жылғы 31 желтоқсанға	(24.367)	(24.367)

Төменде жалпы баланстық құнының өзгерістерін және 2019 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін коммерциялық несиелендіру бойынша КНЗ тиісті резервінің талдауы келтірілген:

Коммерциялық несиелендіру	3-кезең	Жиыны
2019 жылғы 1 қаңтарға жалпы баланстық құн	62.561	62.561
Өтелген активтер	(205)	(205)
2019 жылғы 31 желтоқсанға	62.356	62.356

Коммерциялық несиелендіру	3-кезең	Жиыны
2019 жылғы 1 қаңтарға КНЗ резерві	(17.754)	(17.754)
КНЗ бағалау үшін пайдаланылған бастапқы деректердің өзгеруі нәтижесінде КНЗ-ға әсері	(18.350)	(18.350)
2019 жылғы 31 желтоқсанға	(36.104)	(36.104)

Қамтамасыз ету және несие сапасын арттырудың өзге тетіктері

Банк берілуін талап ететін қамтамасыз етудің мөлшері мен түрі контрагенттің несиелік тәуекелді бағалауына тәуелді. Қамтамасыз ету түрлерінің және бағалау өлшемдерінің рұқсат етілуіне қатысты ұстанымдар белгіленген.

Төменде алынған қамтамасыз етудің негізгі түрлері көрсетілген:

- Коммерциялық кредиттеу кезінде – жылжымайтын мүлік, өндірістік жабдық пен тауар-материалдық қорлар және басқа да қамсыздандыру кепілі.

Басшылық қамсыздандырудың нарықтың құнына мониторинг жүргізеді, негізгі келісімге сәйкес қосымша қамсыздандыруды сұратады, сондай-ақ КНЗ резервінің жеткіліктілігін тексеру барысында алынған қамсыздандырудың нарықтық құнын қадағалап отырады.

(Мың теңгемен, егер өзгесі көрсетілмесе)

8. Клиенттерге берілген қарыздар (жалғасы)**Қамтамасыз ету және несиелік сапасын арттырудың өзге тетіктері (жалғасы)**

Қамсыздандыру немесе несиелік сапасын арттырудың өзге тетіктері болмағанда 31 желтоқсанға 3-кезең несиелері бойынша КНЗ ретінде мыналардан жоғары болар еді:

	2020 жыл	2019 жыл
Клиенттерге берілген қарыздар	19.936	26.252
	19.936	26.252

Клиенттерге берілген қарыздардың шоғырлануы

2020 және 2019 жылдардың 31 желтоқсанындағы жағдай бойынша Банктің клиенттерге берілген қарыздары бойынша контрагенттері жоқ, солар бойынша қалдықтар Банктің меншікті капиталының 10%-нан астамын құрады.

Қазақстан Республикасында өз қызметін ауыл шаруашылығы мен азық-түлік өнеркәсібінде жүзеге асыратын клиенттерге берілген қарыздар.

9. Уакала және Мұдараба пулдарына инвестициялар

Уакала және Мұдараба пулдарына инвестициялар Банктің Уакала және Мұдараба пулдарының есебінен қаржыландырылатын активтерге инвестицияларын білдіреді және пулды бөлу әрі қаржыландыру ережелерімен реттеледі. Тиісті депозиттердің мерзімінен бұрын бұзылуының немесе өтелуінің салдарынан активтердің құны мен салымшылардың инвестициялық депозиттерінің арасындағы ықтимал сәйкессіздікті ескере отырып, пулда туындайтын мұндай дефицит Банктің өз қаражатының есебінен қаржыландырыла алады. 2020 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Уакала және Мұдараба пулдарына салынған инвестициялардың баланстық құны 1.850.334 мың теңге (2019 жылғы 31 желтоқсанға: 2.805.502 мың теңге) болды.

КНЗ бағалау резерві

Төменде жалпы баланстық құнының өзгерістерін және 2020 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін Уакала мен Мұдараба пулдарына инвестициялар бойынша КНЗ тиісті резервінің талдауы келтірілген:

Уакала және Мұдараба пулдарына инвестициялар	1-кезең	2-кезең	3-кезең	Жиыны
2020 жылғы 1 қаңтарға жалпы баланстық құн	807	942.020	2.262.286	3.205.113
Жаңадан құрылған активтер	80.110	–	–	80.110
Өтелген активтер	(2.504)	(9.190)	(685.177)	(696.871)
1-кезеңге аудару	122.680	(122.680)	–	–
2-кезеңге аудару	(129.274)	649.577	(520.303)	–
3-кезеңге аудару	(71.819)	(1.459.727)	1.531.546	–
2020 жылғы 31 желтоқсанға	–	–	2.588.352	2.588.352

Уакала және Мұдараба пулдарына инвестициялар	1-кезең	2-кезең	3-кезең	Жиыны
2020 жылғы 1 қаңтарға КНЗ резерві	–	(42.345)	(357.266)	(399.611)
Жаңадан құрылған активтер	5.608	–	–	5.608
Өтелген активтер	168	1.122	187.386	188.676
1-кезеңге аудару	(16.999)	16.999	–	–
2-кезеңге аудару	12.002	(87.279)	75.277	–
3-кезеңге аудару	5.132	120.164	(125.296)	–
Бір Кезеңнен басқасына аудару нәтижесінде КНЗ-ға әсері және КНЗ бағалау үшін пайдаланылған модельдер мен бастапқы деректердің өзгеруі	(5.911)	(8.661)	(518.119)	(532.691)
2020 жылғы 31 желтоқсанға	–	–	(738.018)	(738.018)

(Мың теңгемен, егер өзгесі көрсетілмесе)

9. Уакала және Мұдараба пулдарына инвестициялар (жалғасы)**КНЗ бағалау резерві (жалғасы)**

Төменде жалпы баланстық құнының өзгерістерін және 2019 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін Уакала мен Мұдараба пулдарына инвестициялар бойынша КНЗ тиісті резервінің талдауы келтірілген:

Уакала және Мұдараба пулдарына инвестициялар	1-кезең	2-кезең	3-кезең	Жиыны
2019 жылғы 1 қаңтарға жалпы баланстық құн	–	470.332	285.915	756.247
Жаңадан құрылған активтер	2.934.538	–	–	2.934.538
Өтелген активтер	–	(382.678)	(102.994)	(485.672)
1-кезеңге аудару	6.502	(6.502)	–	–
2-кезеңге аудару	(2.940.233)	2.740.003	200.230	–
3-кезеңге аудару	–	(1.879.135)	1.879.135	–
2019 жылғы 31 желтоқсанға	807	942.020	2.262.286	3.205.113

Уакала және Мұдараба пулдарына инвестициялар	1-кезең	2-кезең	3-кезең	Жиыны
2019 жылғы 1 қаңтарға КНЗ резерві	–	–	–	–
Жаңадан құрылған активтер	(129.846)	–	–	(129.846)
Өтелген активтер	–	130.242	94.219	224.461
1-кезеңге аудару	(740)	740	–	–
2-кезеңге аудару	166.437	(169.060)	2.623	–
3-кезеңге аудару	–	299.250	(299.250)	–
Бір Кезеңнен басқасына аудару нәтижесінде КНЗ-ға әсері және КНЗ бағалау үшін пайдаланылған модельдер мен бастапқы деректердің өзгеруі	(35.851)	(303.517)	(154.858)	(494.226)
2019 жылғы 31 желтоқсанға	–	(42.345)	(357.266)	(399.611)

Жоғарыдағы кестелерде тиісті КНЗ резервінің жалпы баланстық құнының өзгерістерін талдау Банктің Уакала мен Мұдараба пулдарындағы инвестициялардың үлесіне сүйене отырып пропорционалды негізде келтірілген.

10. Негізгі құралдар

Негізгі құралдардың қозғалысы келесі тәсілмен көрсетілген:

	Компьютерлер және офистік жабдықтар	Басқасы	Жиыны
Бастапқы құн			
2019 жылғы 1 қаңтарға	21.342	15.439	36.781
Түсімдер	9.864	28.599	38.463
Есептен шығару	(6.656)	(1.043)	(7.699)
2019 жылғы 31 желтоқсанға	24.550	42.995	67.545
Түсімдер	11.834	4.053	15.887
Есептен шығару	(3.247)	(2.311)	(5.558)
2020 жылғы 31 желтоқсанға	33.137	44.737	77.874
Жинақталған тозу			
2019 жылғы 1 қаңтарға	(10.549)	(3.563)	(14.112)
Бір жылға есептеу	(5.182)	(7.334)	(12.516)
Есептен шығару	6.656	1.043	7.699
2019 жылғы 31 желтоқсанға	(9.075)	(9.854)	(18.929)
Бір жылға есептеу	(7.153)	(8.272)	(15.425)
Есептен шығару	3.247	2.311	5.558
2020 жылғы 31 желтоқсанға	(12.981)	(15.815)	(28.796)
Қалдық құны			
2019 жылғы 1 қаңтарға	10.793	11.876	22.669
2019 жылғы 31 желтоқсанға	15.475	33.141	48.616
2020 жылғы 31 желтоқсанға	20.156	28.922	49.078

(Мың теңгемен, егер өзгесі көрсетілмесе)

11. Пайдалану құқығы және жалдау бойынша міндеттеме нысанындағы активтер

Пайдалану құқығы мен жалдау бойынша міндеттемелер нысанындағы активтердің баптары бойынша қозғалыс былайша берілген:

	Пайдалану құқығы нысанындағы активтер	Жалдау бойынша міндеттемелер
2019 жылғы 1 қаңтарға	124.264	124.264
Жаңа түсімдер	124.475	124.475
Амортизацияны есептеу	(52.425)	–
Қаржылық шығыс	–	18.134
Төлемдер	–	(63.969)
2019 жылғы 31 желтоқсанға	196.314	202.904
Жаңа түсімдер	101.353	101.353
Есептен шығару	(24.049)	(24.049)
Амортизацияны есептеу	(77.767)	–
Қаржылық шығыс	–	25.683
Төлемдер	–	(105.364)
2020 жылғы 31 желтоқсанға	195.851	200.527

Пайдалану құқығы нысанындағы активтер Банктің жалдау шарттары бойынша үй-жайларды пайдалану құқығымен білдірілген.

12. Материалдық емес активтер

Материалдық емес активтердің қозғалысы былайша көрсетілген:

	Бағдарламалық жасақтама мен лицензиялар
Бастапқы құн	
2019 жылғы 1 қаңтарға	23.069
Түсімдер	7.520
Есептен шығару	(13.234)
2019 жылғы 31 желтоқсанға	17.355
Түсімдер	12.909
2020 жылғы 31 желтоқсанға	30.264
Жинақталған амортизация	
2019 жылғы 1 қаңтарға	(17.505)
Бір жылға есептеу	(3.950)
Есептен шығару	13.234
2019 жылғы 31 желтоқсанға	(8.221)
Бір жылға есептеу	(4.081)
2020 жылғы 31 желтоқсанға	(12.302)
Қалдық құны	
2019 жылғы 1 қаңтарға	5.564
2019 жылғы 31 желтоқсанға	9.134
2020 жылғы 31 желтоқсанға	17.962

13. Қорлар

2020 және 2019 жылдардың 31 желтоқсанындағы жағдай бойынша қорларға қарыздарды өтеу бойынша Банктің алдында өз міндеттемелерін орындамаған клиенттерден Банк өндіріп алған жылжымайтын мүлік кіреді.

(Мың теңгемен, егер өзгесі көрсетілмесе)

14. Салық салу

Корпоративтік табыс салығы бойынша шығыстарға келесі позициялар кіреді:

	2020 жыл	2019 жыл
Ағымдағы корпоративтік табыс салығы бойынша шығыстар	95.700	68.637
Кейінге қалдырылған корпоративтік табыс салығы бойынша үнемділік – уақыт айырмаларының туындауы және азаюы	(16.477)	(24.333)
Корпоративтік табыс салығы бойынша шығыстар	79.223	44.304

Банктің кірісіне Қазақстан Республикасында ғана салық салынады. Салық заңнамасына сәйкес 2020 және 2019 жылдары корпоративтік табыс салығының қолданылатын мөлшерлемесін 20% құрайды.

2020 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша ағымдағы корпоративтік табыс салығы бойынша Банк активтері 16.779 мың теңгені құрайды (2019 жылғы 31 желтоқсанға: 56.277 мың теңге).

Осы қаржылық есептілікте көрсетілген корпоративтік табыс салығы бойынша шығыстар мен 31 желтоқсанда аяқталған жылдар үшін салықтың нормативтік мөлшерлемесіне көбейтілген корпоративтік табыс салығы бойынша шығыстарды есепке алғанға дейінгі пайда арасындағы салыстырып тексеру былайша болды:

	2020 жыл	2019 жыл
Корпоративтік табыс салығының шығыстарына дейінгі пайда	281.965	211.501
Салықтың нормативтік мөлшерлемесі	20%	20%
Нормативтік мөлшерлеме бойынша есептелген корпоративтік табыс салығы бойынша теориялық шығыстар	56.393	42.300
Салық салынбайтын кірістер		
Есептен шығарылмайтын несиелік зиян бойынша шығыстар	20.071	–
Есепке жатқызылмайтын әкімшілік шығыстар	753	–
Есепке жатқызылмайтын басқа да шығыстар	2.006	2.004
Корпоративтік табыс салығы бойынша шығыстар	79.223	44.304

31 желтоқсанға кейінге қалдырылған корпоративтік табыс салығы бойынша активтер мен міндеттемелер, сондай-ақ олардың тиісті жылдардағы қозғалысына келесі позициялар жатады:

	2018 жыл	16 ХҚЕС-ті (IFRS) қолданудың әсері	Пайданың немесе зиянның құрамында уақыт айырмала- рының пайда болуы және азаюы	2019 жыл	Пайданың немесе зиянның құрамында уақыт айырмала- рының пайда болуы және азаюы	2020 жыл
Шегерілетін уақыт айырмаларының салық әсері						
Жалдау бойынша міндеттемелер	–	24.853	15.728	40.581	(475)	40.106
Исламдық қаржыландыру бойынша дебиторлық берешек	–	–	–	–	19.738	19.738
Дебиторлық берешек	–	–	23.503	23.503	(3.386)	20.117
Негізгі құралдар мен материалдық емес активтер	3.379	–	(940)	2.439	(1.743)	696
Еңбекақыны төлеу қоры бойынша есептеу	718	–	(718)	–	–	–
Пайдаланылмаған демалыстар бойынша шығыстарды есептеу	1.453	–	419	1.872	1.589	3.461
Кәсіби қызметтер бойынша шығыстарды есептеу	1.815	–	207	2.022	(360)	1.662
Басқа салықтар	212	–	818	1.030	748	1.778
Кейінге қалдырылған корпоративтік табыс салығы бойынша активтер	7.577	24.853	39.017	71.447	16.111	87.558
Салық салынатын уақыт айырмаларының салық әсері						
Пайдалану құқығы нысанындағы активтер	–	(24.853)	(14.684)	(39.537)	366	(39.171)
Кейінге қалдырылған корпоративтік табыс салығы бойынша міндеттемелер	–	(24.853)	(14.684)	(39.537)	366	(39.171)
Кейінге қалдырылған корпоративтік табыс салығы бойынша таза актив/ (міндеттеме)	7.577	–	24.333	31.910	16.477	48.387

(Мың теңгемен, егер өзгесі көрсетілмесе)

15. Басқа да активтер мен міндеттемелер

Басқа да активтерге келесі позициялар кіреді:

	2020 жыл	2019 жыл
Басқа да қаржы активтері		
Кепілдіктер бойынша дебиторлар	386.065	144.282
Өткізілген қор бойынша дебиторлық берешек	125.868	132.324
Кепілдік депозиті	25.000	–
Алынуға жататын комиссиялық ақылар	12.957	5.759
Басқа да қаржы активтері	8.957	–
	558.847	282.365
КНЗ бағалау резервін шегере отырып	(99.184)	(34.900)
Басқа да қаржы активтерінің жиыны	459.663	247.465
Басқа да қаржылық емес активтер		
Бағдарламалық жасақтама мен ақпараттық және кеңес беру қызметтері үшін алдын ала төлем	431.650	302.612
Тауарлар мен қызметтер үшін алдын ала төлем	11.648	22.068
Басқасы	1.883	9.184
Басқа да қаржылық емес активтердің жиыны	445.181	333.864
Басқа да активтер	904.844	581.329

2019 жылы Банк алынған кепіл мүлкін төлем мерзімін ұзарту талаптарында өткізді. Өткізілген қорлар бойынша дебиторлық берешекті бастапқы мойындаудан болған әсер 117.798 мың теңге болды және дебиторлық берешек бастапқы мойындалған кезде жиынтық кіріс туралы есептің зиян құрамында көрсетілді.

Төменде 2020 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін басқа да қаржы активтері бойынша КНЗ-ға бағалау резервтері өзгерістерінің талдауы келтірілген:

	1-кезең	3-кезең	Жиыны
2020 жылғы 1 қаңтарға КНЗ резерві	(20.299)	(14.601)	(34.900)
3-кезеңге аудару	68.921	(68.921)	–
Бір жылда резервтің таза өзгеруі (20-ескертпе)	(50.107)	(14.177)	(64.284)
2020 жылғы 31 желтоқсанға	(1.485)	(97.699)	(99.184)

Төменде 2019 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін басқа да қаржы активтері бойынша КНЗ-ға бағалау резервтері өзгерістерінің талдауы келтірілген:

	1-кезең	3-кезең	Жиыны
2019 жылғы 1 қаңтарға КНЗ резерві	–	–	–
3-кезеңге аудару	14.601	(14.601)	–
Бір жылда резервтің таза өзгеруі (20-ескертпе)	(34.900)	–	(34.900)
2019 жылғы 31 желтоқсанға	(20.299)	(14.601)	(34.900)

Басқа да міндеттемелерге келесі позициялар кіреді:

	2020 жыл	2019 жыл
Басқа да қаржылық міндеттемелер		
Қайырымдылық төлемдерінің есебінен	21.721	8.629
Кәсіби қызметтер үшін кредиторлық берешек	8.310	10.110
Басқа да қаржылық міндеттемелердің жиыны	30.031	18.739
Басқа да қаржылық емес міндеттемелер		
Келешек кезеңдер кірістері	119.882	120.105
Пайдаланылмаған демалыстар бойынша есептелген шығыстар	17.306	9.360
Басқасы	22.638	6.764
Басқа да қаржылық емес міндеттемелердің жиыны	159.826	136.229
Басқа да міндеттемелер	189.857	154.968

(Мың теңгемен, егер өзгесі көрсетілмесе)

16. Кредиттік ұйымдардың қаражаты

2020 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша кредиттік ұйымдардың қаражатына 884.233 мың теңге жалпы сомаға (2019 жылғы 31 желтоқсанға: 673.545 мың теңге) шетелдік банктердің ағымдағы шоттарындағы қаражат кірді.

17. Клиенттердің қаражаты

Клиенттердің қаражатына келесі позициялар кіреді:

	2020 жыл	2019 жыл
Ағымдағы шоттар	6.457.076	4.395.043
Мерзімді депозиттер	989.352	836.071
Клиенттердің қаражаты	7.446.428	5.231.114

Кепілдіктер бойынша қамтамасыз ету ретінде ұсталатын (19-ескертпе) **989.352** 834.489

2020 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша 6.668.273 мың теңге (клиенттер қаражатының жалпы сомасының 89,5%) мөлшеріндегі клиенттердің қаражаты ірі он клиенттің қаражатын білдіреді (2019 жылғы 31 желтоқсанға: 4.393.152 мың теңге (клиенттер қаражатының жалпы сомасының 84,0%)).

Клиенттердің қаражатына келесі позициялар кіреді.

	2020 жыл	2019 жыл
Ағымдағы шоттар		
Жеке кәсіпорындар	6.445.006	4.379.678
Жеке тұлғалар	12.070	15.365
	6.457.076	4.395.043
Мерзімді депозиттер		
Жеке кәсіпорындар	989.352	836.071
	989.352	836.071
Клиенттердің қаражаты	7.446.428	5.231.114

Төменде экономика салалары бойынша клиенттер қаражатының бөлінуі келтірілген:

	2020 жыл	2019 жыл
Құрылыс	5.460.885	2.592.059
Өнеркәсіптік өндіріс	1.422.976	1.431.426
Энергетика	205.528	109.432
Сауда	150.277	799.047
Жеке тұлғалар	12.070	15.365
Көлік және байланыс	6.521	4.180
Отын өнеркәсібі	1.812	2.752
Қаржылық жалдау	94	79
Ауыл шаруашылығы	60	63
Басқасы	186.205	276.711
Клиенттердің қаражаты	7.446.428	5.231.114

18. Меншікті капитал

2019 және 2020 жылдардың 31 желтоқсанындағы жағдай бойынша Банктің жарияланған, шығарылған және толығымен төленген жай акцияларының жалпы саны 10.000.000 акция болды. Акцияларды орналастыру құны бір жай акция үшін 1.005 теңге болды.

Банктің жарғылық капиталын акционерлер теңгемен салды әрі олардың дивидендтерге және капиталдағы теңгемен болатын кез келген бөлулерге құқығы бар. Әрбір жай акция бір дауыс беру құқығын береді. 2020 жылы дивидендтер есептелген жоқ және төленген жоқ. Банк акционерлерінің жылдық жалпы жиналысының 2019 жылғы 31 мамырдағы шешіміне сәйкес Банк 2019 жылы Банктің 2018 жылғы қызметінің нәтижелері бойынша 150.002 мың теңге мөлшерінде дивидендтерді жария етіп, төледі.

(Мың теңгемен, егер өзгесі көрсетілмесе)

19. Шарттық және шартты міндеттемелер**Саяси және экономикалық ахуал**

Қазақстанда экономикалық реформа және құқықтық, салықтық және әкімшілік инфрақұрылым жалғасуда, ол нарықтық экономиканың талаптарына жауап беретін еді. Қазақстандық экономиканың тұрақтылығы көбінесе осы реформалардың барысына, сондай-ақ Үкімет экономика, қаржы және ақша-несие саясаты саласында қолға алатын шаралардың тиімділігіне тәуелді болады. 2020 жылғы наурызда мұнай бағасының төмендеуі мен теңгенің АҚШ доллары мен еуроға қатысты бағамының төмендеуін қоса алғанда, капитал, валюта және шикізат тауарлары нарықтарында айтарлықтай құбылмалылық байқалуда, бұл одан кейінгі экономикалық өсімге қатысты белгісіздіктің артуына әкеп соқтырды, бұл Банктің қаржылық жағдайына, қызметінің нәтижелері мен экономикалық перспективаларға теріс әсер етуі мүмкін.

COVID-19 пандемиясымен ағымдағы жағдайға байланысты, пандемияның одан арғы дамуына және оның ұзақтығына, сондай-ақ экономиканың таяу арада ықтимал қалпына келу дәрежесіне қатысты белгісіздік қалып отыр. Үкімет түрлі шараларды қолға алуды жалғастыруда және олардың ықпалының өршуі жалғасуда. Сондықтан Банк басшылығы өскен тәуекелдердің үздіксіз бағалауын, сондай-ақ пандемияның салдары мен үкімет қолға алған шараларды бағалауын жүзеге асыруда.

Сот шағымдары мен талаптары

Банк іскерлік операциялармен байланысты түрлі сот талқылауларының әлеуетті нысанасы болып табылады. Банк жеке немесе жиынтық түрде қанағаттандырылмаған немесе қауіп төндіретін талаптардың мұндай түрлерінің Банктің қаржылық жағдайына немесе қызмет нәтижелеріне елеулі кері әсерін тигізу ықтималдылығы бар деп санамайды.

Банк жекелеген міндеттемелер нәтижесінде туындайтын елеулі міндеттемелер ықтималдылығын бағалап, міндеттеменің туындау себебі болған оқиғалардың орын алу ықтималдылығы болған және міндеттеме сомасы жеткілікті дәрежедегі нақтылықпен есептелуі мүмкін болған кезде ғана қаржылық есептілігінде резервтер құрады. Банк жоғарыда сипатталған қандай да бір шартты міндеттеме бойынша осы қаржылық есептілікте резервті құрмады.

Болжанбаған салық төлемдері

Қазақстан Республикасындағы салық талаптары өзгеруге, тиянақсыз қолдануға және түсіндіруге ұшырағыш. Қазақстандық уәкілетті органдардың қазақстандық заңдар мен Банк ережелерінің түсіндіруіндегі алшақтықтар қосымша салықтардың, айыппұлдар мен өсімпұлдардың есептелуіне әкеп соқтыра алады.

Қазақстандық заңнама және салық салу практикасы үздіксіз даму жағдайында тұр және сондықтан кері күші болуы мүмкін түрлі және талқылауға әрі жиі өзгерістерге ұшырағыш. Кейбір жағдайларда, салық салынатын базаны айқындау үшін, салық заңнамасы ХҚЕС ережелеріне сілтеме жасайды, бұл ретте қазақстандық салық органдарының ХҚЕС-тің тиісті ережелерін талқылауы басшылық бұл қаржылық есептілікті дайындау кезінде қолданған есепті саясаттардан, пайымдаулар мен бағалаудан ерекшелене алады, бұл Банкте қосымша салық міндеттемелерінің пайда болуына әкеп соқтыра алады. Салық органдары салық жылы аяқталғаннан кейін үш жылдың ішінде ретроспективті тексеруді жүргізе алады.

Банк басшылығы оның тиісті заңнаманы түсіндіруі қолайлы болып табылады және Банктің салықтық позициясы негіздемелі болып табылады деп санайды.

Шарттық және шартты міндеттемелер

31 желтоқсандағы жағдай бойынша Банктің қаржылық сипаттағы шарттық және шартты міндеттемелеріне келесі позициялар кірді:

	2020 жыл	2019 жыл
Несие сипатындағы міндеттемелер		
Шығарылған кепілдіктер	7.387.134	6.364.217
Исламдық қаржыландыруды ұсыну міндеттемелері	327.856	84.790
	7.714.990	6.449.007
Шығарылған кепілдіктер бойынша қамтамасыз ету ретінде ұсталатын клиенттердің қаражаты (17-ескертпе)	(989.352)	(834.489)
Несие сипатындағы міндеттемелер бойынша КНЗ бағалау резерві	(682.123)	(535.678)

(Мың теңгемен, егер өзгесі көрсетілмесе)

19. Шарттық және шартты міндеттемелер (жалғасы)**Шарттық және шартты міндеттемелер (жалғасы)**

Қаржыландыруды беру бойынша міндеттеме жөніндегі келісімде Банктің, клиенттердің тарапынан келісімді бұзу жағдайларын, қаржылық көрсеткіштердің нашарлауын және басқа да талаптарды қоса алғанда, Банк үшін кез келген қолайсыз жағдайлар туындаған жағдайда келісімнен біржақты тәртіппен шығу құқығы көзделген.

Төменде 2020 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жылғы КНЗ бағалау резервінің талдауы келтірілген:

Шығарылған кепілдіктер	1-кезең	2-кезең	3-кезең	Жиыны
2020 жылғы 1 қаңтарға КНЗ резерві	(438.745)	(71.670)	(25.263)	(535.678)
Бір жылғы КНЗ өзгерісі (20-ескертпе)	346.312	55.740	(548.497)	(146.445)
2020 жылғы 31 желтоқсанға	(92.433)	(15.930)	(573.760)	(682.123)

Төменде 2019 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жылғы КНЗ бағалау резервінің талдауы келтірілген:

Шығарылған кепілдіктер	1-кезең	2-кезең	3-кезең	Жиыны
2019 жылғы 1 қаңтарға КНЗ резерві	(833)	(6.942)	(50.936)	(58.711)
Бір жылғы КНЗ өзгерісі (20-ескертпе)	(437.912)	(64.728)	25.673	(476.967)
2019 жылғы 31 желтоқсанға	(438.745)	(71.670)	(25.263)	(535.678)

Сенімгерлік басқару операциялары

Банк Уакала келісімдері бойынша түскен қаражатты инвестициялау кезінде агент ретінде болып, Мұдараба келісімдері бойынша Мұдариб ретінде іс-қимыл жасайды:

	2020 жыл	2019 жыл
Мұдараба		
1 қаңтарға Мұдараба депозиттерінің пайдаланылмаған бөлігі	580.930	6.716
Алынған Мұдараба депозиттері	534.126	8.105.579
Исламдық қаржыландыру шарттары бойынша инвестициялау үшін пайдаланылған сома	(982.511)	(7.531.365)
31 желтоқсанға Мұдараба депозиттерінің пайдаланылмаған бөлігі	132.545	580.930

Исламдық қаржыландыру шарттары бойынша есептелген пайда	96.376	277.389
Уакала мен Мұдараба депозиті бойынша клиенттерге тиесілі пайда	329	16.544

Банк, депозиттер заңсыз әрекеттердің, салақтықтың немесе Банкпен келісілген талаптарды бұзудың нәтижесінде жоғалып қалған жағдайларын қоспағанда, Уакала мен Мұдараба депозиттерінің пайдаланылған бөлігі үшін тәуекел көтермейді және мұндай жағдайда осындай шығындарды Банк көтереді. Клиенттерге тиесілі пайдаға, сондай-ақ салымшылардың пайдасы бойынша резерв және мұндай резервтер бойынша тиесілі Зәкят кіреді. Банк бұл Зәкятті салымшылардың атынан төлеп отырды.

20. Несиелік зиян бойынша шығыстар

Төмендегі кестеде 2020 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жылғы пайда немесе зиян құрамында көрсетілген қаржы құралдары бойынша КНЗ шығыстары көрсетілген:

	Ескерт.	1-кезең	2-кезең	3-кезең	Жиыны
Исламдық қаржыландыру бойынша дебиторлық берешек	7	(373.160)	367.520	(90.804)	(96.444)
Клиенттерге берілген қарыздар	8	–	–	(1.817)	(1.817)
Уакала және Мұдараба пулдарына инвестициялар	9	(135)	(7.539)	(330.733)	(338.407)
Басқа да қаржы активтері	15	(50.107)	–	(14.177)	(64.284)
Кредит сипатындағы міндеттемелер	19	346.312	55.740	(548.497)	(146.445)
		(717.685)	995.948	(925.660)	(647.397)

(Мың теңгемен, егер өзгесі көрсетілмесе)

20. Несиелік зиян бойынша шығыстар (жалғасы)

Төмендегі кестеде 2019 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жылғы пайда немесе зиян құрамында көрсетілген қаржы құралдары бойынша КНЗ шығыстары көрсетілген:

	Ескерт.	1-кезең	2-кезең	3-кезең	Жиыны
Исламдық қаржыландыру бойынша дебиторлық берешек	7	(425.036)	(690.435)	616.908	(498.563)
Клиенттерге берілген қарыздар	8	–	–	(18.350)	(18.350)
Уакала және Мұдараба пулдарына инвестициялар	9	(165.697)	(173.275)	(60.639)	(399.611)
Басқа да қаржы активтері	15	(34.900)	–	–	(34.900)
Кредит сипатындағы міндеттемелер	19	(437.912)	(64.728)	25.673	(476.967)
		(1.063.545)	(928.438)	563.592	(1.428.391)

21. Таза комиссиялық кіріс

Таза комиссиялық кіріске келесі позициялар кіреді:

	2020 жыл	2019 жыл
Шығарылған кепілдіктер	338.260	293.544
Уакала келісімдері бойынша агенттік комиссия мен сыйақы және Мұдараба шарттары бойынша пайдадағы Мұдараба үлесі (19-ескертпе)	96.047	260.845
Аударым операциялары	81.924	478.465
Кассалық операциялар	9.284	16.178
Клиенттердің шоттарын жүргізу	2.954	3.467
Басқасы	8.525	39.887
Комиссиялық кірістер	536.994	1.092.386
Аударым операциялары	(15.021)	(68.190)
Басқасы	(19.103)	(3.299)
Комиссиялық шығыстар	(34.124)	(71.489)
Таза комиссиялық кіріс	502.870	1.020.897

22. Персонал шығыстары және басқа да операциялық шығыстар

Персонал шығыстары мен басқа да операциялық шығыстарға мыналар кіреді:

	2020 жыл	2019 жыл
Жалақы және сыйлықақылар	277.796	250.506
Әлеуметтік қамсыздандыруға аударымдар	29.929	27.039
Персонал шығыстары	307.725	277.545
Тозу және амортизация (10, 11 және 12-ескертпе)	97.273	68.891
Кәсіби қызметтер	30.554	72.017
Корпоративтік табыс салығынан басқа салықтар	29.176	5.538
Бағдарламалық жасақтамаға техникалық қолдау көрсету	27.798	18.254
Байланыс қызметтері	26.135	20.285
Жалдау	25.513	53.759
Күзет қызметтері	17.523	13.483
Өкілдік шығыстары	14.902	319
Іссапар шығыстары	13.062	28.795
Мүшелік жарналар	9.445	–
Кәсіби қызметтер	8.050	–
Коммуналдық қызметтер	5.822	7.758
Инкассациялау	3.034	970
Көлік шығыстары	1.924	3.922
Жарнама және маркетинг	1.461	1.579
Офистік керек-жарақтар	1.380	4.117
Жөндеу және техникалық қызмет көрсету	633	3.105
Басқасы	33.759	45.085
Басқа да операциялық шығыстар	347.444	347.877

(Мың теңгемен, егер өзгесі көрсетілмесе)

23. Тәуекелдерді басқару

Кіріспе

Банк қызметіне тәуекелдер тән. Банк анықтау, бағалау және бақылаудың үздіксіз үрдісі барысында, сондай-ақ тәуекел шектерін және ішкі бақылаудың басқа шараларын белгілеу арқылы тәуекелдерді басқаруды жүзеге асырады. Тәуекелдерді басқару үрдісі Банктің тұрақты тиімділігін ұстап тұру үшін шешуші маңызға ие және Банктің әрбір жеке қызметкері міндеттеріне байланысты тәуекелдер үшін жауап береді. Банк кредиттік тәуекелге, өтімділік тәуекеліне, Щарифат қағидаттарына сәйкес келмеу тәуекеліне және нарықтық тәуекелге ұшырағыш. Банк, сондай-ақ операциялық тәуекелдерге де ұшырағыш.

Тәуекелдерді тәуелсіз бақылау үрдісі ортаны, технологияны өзгерту немесе саладағы өзгерістер сияқты қызмет жүргізу тәуекелдеріне жатпайды. Банк мұндай тәуекелдерді стратегиялық жоспарлау үрдісі барысында бақылайды.

Тәуекелдерді басқару процесіне Банк тұрақты негізде жүзеге асыратын тәуекелдерді сәйкестендіру, өлшеу, бақылау және шектеу шаралары жатады.

Тәуекелдерді басқару құрылымы

Тәуекелдерді анықтау мен оларды бақылауға жалпы жауап беретін Директорлар кеңесі, алайда, тәуекелдерді басқару мен бақылауға жауапты жекелеген тәуелсіз органдар да бар.

Директорлар кеңесі

Директорлар кеңесі тәуекелдерді басқарудың жалпы амал-тәсілдеріне, тәуекелдерді басқарудың стратегиялар мен ұстанымдарын бекітуге жауап береді.

Басқарма

Басқарманың міндеті Банктегі тәуекелдерді басқару үрдісін бақылау болып табылады.

Активтер мен пассивтерді басқару комитеті

Активтер мен пассивтерді басқару комитеті (бұдан әрі мәтін бойынша – «АПБК») тәуекелдерді басқару стратегиясын әзірлеу және тәуекелдер қағидатын, тұжырымдамасын, саясаты мен лимиттерін ендіру үшін жалпы жауапкершілікті көтереді. Ол өтімділіктің фундаменталды тәуекелдері жөніндегі мәселелер үшін жауап береді және тәуекелдер бойынша тиісті шешімдерді басқарып, мониторинг жүргізеді.

Тәуекелдерді басқару

Тәуекелдерді басқару бөлімшесі бақылаудың тәуелсіз үрдісін қамтамасыз ету үшін тәуекелдерді басқаруға байланысты процедураларды енгізу мен жүргізуге жауап береді.

Бөлімше қызметінің негізгі мақсаты Банк жасайтын операциялардың түрі мен көлемін ескере отырып оның тәуекелдерін тиімді айқындауды, бағалауды және шектеуді қамтамасыз ететін тәуекелдерді анықтау және бақылау әдістерін қолдануды көздейтін Банктің тәуекелдерін басқарудың тиімді жүйесін құру және қызмет ету болып табылады. Бұл бөлімше, сондай-ақ тәуекелді бағалау және тәуекелдер туралы есептілік жүйесінде толық ақпарат жинауды қамтамасыз етеді.

Банк қазынашылығы

Банк қазынашылығы Банктің активтері мен міндеттемелерін, сондай-ақ жалпы қаржылық құрылымын басқару үшін жауап береді. Сондай-ақ Банктің өтімділік тәуекелі мен қаржыландыру тәуекелі үшін негізгі жауапкершілікті қазынашылық көтереді.

Ішкі аудит

Банкте өтетін тәуекелдерді басқару үрдістеріне ішкі аудит бөлімі жыл сайын аудит жүргізеді, ол процедуралардың жеткіліктілігін, сонымен қатар Банктің бұл процедураларды орындауын тексереді. Ішкі аудит бөлімшесі басшылықпен жүргізілген тексерулердің нәтижелерін талқылайды және өзінің қорытындылары мен ұсыныстарын Банктің Директорлар кеңесіне тікелей береді.

(Мың теңгемен, егер өзгесі көрсетілмесе)

23. Тәуекелдерді басқару (жалғасы)

Кіріспе (жалғасы)

Тәуекелдерді бағалау және тәуекелдер туралы ақпарат беру жүйелері

Банк тәуекелдері күнделікті қызмет барысында орын алуы мүмкін күтілетін шығынды да, санақ модельдері негізінде неғұрлым үлкен нақты шығындардың бағасы болып табылатын болжанбаған шығындарды да бейнелейтін әдіс көмегімен бағаланады. Модельдерде бұрынғы тәжірибеден алынған және экономикалық жағдайлар ескеріле отырып түзетілген ықтималдылықтардың мәндері қолданылады. Банк, сондай-ақ ықтималдылығы төмен деп саналатын оқиғалар туындаған жағдайда орын алатын «ең жаман сценарийлердің» де моделін жасайды.

Тәуекелдерге мониторинг жүргізу және бақылау, негізінен Банк белгілеген шектерге негізделеді. Мұндай шектер қызмет жүргізу стратегиясы мен Банк қызмет ететін нарықтық жағдайларды, сондай-ақ банк қабылдауға дайын тәуекел деңгейін білдіреді. Мұнымен қоса, Банк тәуекелдер мен операциялардың барлық түрлері бойынша жиынтық бағыттарға қатысты тәуекелдерді көтерудегі өзінің жалпы қабілетін бақылайды және бағалайды.

Қызметтің барлық түрлері бойынша алынған ақпарат тәуекелдерді сараптау, бақылау және ерте бастан анықтау мақсатында зерттеледі және өңделеді. Көрсетілген ақпарат Басқармаға, АПБК және әрбір бөлімшенің басшыларына түсініктемелермен бірге ұсынылады. Есепте несиелік тәуекелдің жиынтық мөлшері, болжамды несиелік көрсеткіштер, белгіленген тәуекел шектерінің шектеулері, өтімділік көрсеткіштері және тәуекел деңгейіндегі өзгерістер туралы ақпарат бар. Ай сайын салалар, клиенттер мен географиялық аймақтар бөлігінде тәуекелдер туралы ақпаратты ұсынады. Ай сайын несиелік комитет несиелік шығындарға резервтерді құру қажеттілігін айқындайды. Токсан сайын Директорлар кеңесі тәуекелдер туралы толық есепті алады, әрі онда Банктің тәуекелдерін бағалау және тиісті шешімдерді қабылдау үшін барлық қажетті ақпарат бар.

Банктің барлық деңгейлеріне Банктің барлық бөлімшелерін жан-жақты, қажетті және өзекті ақпаратпен қамтамасыз ету үшін таратылатын тәуекелдер туралы түрлі есептер жасалады.

Белгіленген шектерді ұстап тұру, өтімділік, сондай-ақ тәуекел деңгейіндегі өзгерістер талқыланатын Басқарманың және Банктің өзге де қызметкерлерінің шағын жиналыстары күн сайын өткізіледі.

Тәуекелді азайту

Тәуекелдерді басқару шеңберінде Банк пайда мөлшерлемелеріндегі, айырбас бағамдарындағы, несиелік тәуекелдегі өзгерістердің салдарынан туындайтын тәуекелдерге, сондай-ақ болжанатын мәмілелер бойынша тәуекелдерге мониторинг жүргізеді.

Банк өзінің несиелік тәуекелін азайту үшін қамтамасыз етуді белсенді түрде қолданады (қосымша ақпарат төменде ашып көрсетілген).

Тәуекелдің аса шоғырлануы

Тәуекелдердің шоғырлануы бірқатар контрагенттер ұқсас қызмет түрлерін жүзеге асырған жағдайда немесе олардың қызметі бір географиялық аймақта жүргізілгенде немесе контрагенттер ұқсас экономикалық сипаттамаларға ие болғанда туындайды және экономикалық, саяси және басқа да шарттардың өзгеруі нәтижесінде осы контрагенттердің шарттық міндеттемелерді орындау қабілетіне сол тәрізді ықпал етеді. Тәуекелдің шоғырлануы Банк қызметі нәтижелерінің белгілі бір салаға немесе географиялық аймаққа әсер ететін шарттардағы өзгерістерге салыстырмалы сезімталдығын көрсетеді.

Тәуекелдің аса шоғырлануын болдырмас үшін Банктің саясаты мен процедураларына әртараптандырылған қоржынды қолдауға бағытталған арнайы қағидаттар кіреді. Несиелік тәуекелдің белгіленген шоғырлануымен басқарылады және бақыланады.

Несиелік тәуекел

Несиелік тәуекел – Банк клиенттерінің немесе контрагенттерінің шарттық міндеттемелерін орындамауы салдарынан шығынға ұшырау тәуекелі. Банк несиелік тәуекелді жекелеген контрагенттер, тәуекелдің географиялық немесе салалық шоғырлануы бойынша Банк қабылдауға дайын тәуекелдің шекті мөлшерін белгілеу арқылы, сондай-ақ тәуекелдің белгіленген шектерінің сақталуына мониторинг жүргізу көмегімен басқарады.

Контрагенттер бойынша шектер әрбір контрагентке несиелік рейтинг беретін несиелік тәуекелді жіктеу жүйесін пайдалана отырып анықталды. Рейтингтер тұрақты түрде қайта қарастырылып отырады. Несиелік сапаны тексеру процедурасы Банкке өзі бейім тәуекелдер бойынша әлеуетті шығындардың мөлшерін бағалау және қажетті шаралар қабылдау мүмкіндігін береді.

(Мың теңгемен, егер өзгесі көрсетілмесе)

23. Тәуекелдерді басқару (жалғасы)

Несиелік тәуекел (жалғасы)

Несиелік сипаттағы міндеттемелермен байланысты тәуекелдер

Банк өз клиенттеріне кепілдіктерді алу мүмкіндігін береді, әрі солар бойынша Банктің клиенттердің алдында төлемдерді жүргізу қажеттілігі туындауы мүмкін. Клиенттер кепілдіктер мен аккредитивтерді ұсыну шарттарына сәйкес Банктің мұндай төлемдерін өтейді. Банк көрсетілген шарттар бойынша қаржыландыру бойынша тәуекелдерге ұқсас болатын және тәуекелдерді бақылау процедуралары мен саясаттарының көмегімен азаятын тәуекелдерді көтереді.

Өзара есептесу туралы бас келісімдерді және қамтамасыз етуді ұсыну туралы келісімдерді пайдаланудың салдарынан тәуекелдің азаюының ықпалын ескерместен қаржылық жағдай туралы есеп баптарының баланстық құны мұндай баптар бойынша несиелік тәуекелдің ең жоғары мөлшерін барынша дәл етіп көрсетеді.

Қаржы құралдарының әрбір класы бойынша несиелік тәуекелдің ең жоғарғы мөлшері туралы толығырақ ақпарат жеке ескертпелерде берілді. Қамтамасыз етудің және тәуекелді азайтудың өзге әдістерінің әсері «Исламдық қаржыландыру бойынша дебиторлық берешек» 7-ескертпеде, «Клиенттерге берілген қарыздар» 8-ескертпеде, «Уақала мен Мұдараба пулдарына инвестициялар» 9-ескертпеде және «Шарттық және шартты міндеттемелер» 19-ескертпеде келтірілген.

Құнсыздануды бағалау

Банк КНЗ-ны тиімді пайда мөлшерлемесін пайдалана отырып дисконтталатын ақша қаражатын жеткіліксіз алуын бағалау үшін ықтималдылықты ескере отырып алынған бірнеше сценарийдің негізінде есептейді. Ақша қаражатын жеткілікті алмау – ұйымға шарттарға сәйкес тиесілі болатын ақша ағындары мен ұйым алынуын күтіп отырған ақша ағындары арасындағы айырма. КНЗ-ны есептеу механикасы төменде сипатталған, ал негізгі элементтері мыналар болып табылады:

Дефолт ықтималдылығы (PD)	<i>Дефолт ықтималдылығы (PD)</i> белгіленген уақыт аралығының бойына дефолттың орын алу ықтималдылығының есепті бағалауын білдіреді. Дефолт қарастырылатын кезең ішінде белгілі бір уақыт сәтінде ғана орын алуы мүмкін, егер активтің мойындалуы тоқтамаса және ол бұрынғысынша портфельдің бір бөлігі болып табылса.
Дефолт тәуекеліне ұшыраған өлшем (EAD)	<i>Дефолт тәуекеліне ұшыраған өлшем</i> , шартта немесе өзгеше көзделген негізгі борыш сомасы мен пайданың төленуін, төлем жасау мерзімдерінің өтуі нәтижесінде есептелген берілген қарыздар мен пайыздардың өтелуін қоса алғанда, бұл көлемнің есепті күннен кейінгі күтілетін өзгерістерін ескере отырып, келешекте қандай да бір күнге дефолтқа ұшыраған көлемнің есепті бағалануын білдіреді.
Дефолт кезіндегі шығындар деңгейі (LGD)	<i>Дефолт кезіндегі шығындар деңгейі</i> белгілі бір уақыт сәтінде дефолт орын алған жағдайда туындайтын залалдардың есепті бағалануын білдіреді. Бұл көрсеткіш шартта көзделген ақша ағындары мен кредитор алуды күтіп отырған, оның ішінде қамтамасыз етуді өткізу нәтижесінде күтіп отырған ақша ағындарының арасындағы айырмаға сүйене отырып есептеледі. Әдетте EAD-қа қатысты пайыздармен білдіріледі.

КНЗ бағалау резерві пайда болуы активтің қолданылу мерзімінің бойынша күтілетін (бүкіл мерзім үшін күтілетін несиелік зиян немесе бүкіл мерзім үшін КНЗ) несиелік зиянның негізінде есептеледі, егер бастапқы мойындау сәтінен бастап несиелік тәуекел айтарлықтай ұлғайса, өйтпеген жағдайда бағалау резерві 12 айлық күтілетін несиелік зиянға (12 айлық КНЗ) тең болатын сомада есептеледі. 12-айлық КНЗ – есепті күннен кейін 12 айдың ішінде болуы мүмкін қаржы құралы бойынша дефолттардың салдарынан туындайтын КНЗ білдіретін бүкіл мерзім үшін КНЗ бір бөлігі. Бүкіл мерзім үшін КНЗ мен 12-айлық КНЗ дербес негізде, не болмаса қаржы құралдары базалық портфельінің сипатына қарай топтық негізде есептеледі.

(Мың теңгемен, егер өзгесі көрсетілмесе)

23. Тәуекелдерді басқару (жалғасы)

Несиелік тәуекел (жалғасы)

Құнсыздануды бағалау (жалғасы)

Банк қаржы құралы қолданылуының қалған мерзімінің бойына дефолттың орын алу тәуекелінің өзгеруін есепке алу арқылы, қаржы құралы бастапқы танылған сәттен бастап сол бойынша несиелік тәуекелдің айтарлықтай ұлғаюының болуына қатысты әрбір есепті кезеңнің соңына бағалауды жүзеге асыруға арналған саясатты әзірледі. Жоғарыда сипатталған процестің негізінде Банк оларға Исламдық қаржыландыру бойынша берілгендерді келесі топтарға біріктіреді:

- | | |
|----------|--|
| 1-кезең: | Қаржы құралы бастапқыда танылған кезде Банк 12-айлық КНЗ тең болатын сомада бағалау резервін мойындайды. 1-кезеңге қаржы құралдары жатады, солар бойынша несиелік тәуекел олар 2-кезеңнен ауыстырылатындай дәрежеге дейін төмендетілді. |
| 2-кезең: | Егер қаржы құралы бойынша несиелік тәуекел бастапқыда танылған сәттен бастап айтарлықтай ұлғайса, Банк бүкіл мерзім үшін КНЗ тең болатын сомада бағалау резервін мойындайды. 2-кезеңге қаржы құралдары жатады, солар бойынша несиелік тәуекел олар 3-кезеңнен ауыстырылатындай дәрежеге дейін төмендетілді. |
| 3-кезең: | Несиелік-құнсызданған болып табылатын қаржы құралдары. Банк бүкіл мерзім үшін КНЗ тең болатын сомада бағалау резервін мойындайды. |
| СҚНҚ: | Сатып алынған немесе құрылған несиелік-құнсызданған (СҚНҚ) активтер – солар бойынша бастапқы мойындау сәтіне несиелік құнсыздануы болған қаржы активтері. Бастапқы мойындау кезінде СҚНҚ активтері әділ құны бойынша бағаланады және кейіннен несиелік тәуекелді ескере отырып түзетілген тиімді пайда мөлшерлемесін пайдалана отырып есептелген пайыздық түсім танылады. КНЗ бағалау резерві бүкіл мерзім үшін КНЗ сомасының кейіннен өзгеруі болған көлемде танылады немесе танылуы тоқтатылады. |

Дефолтты анықтау және сауықтыру

Банк қаржы құралы бойынша дефолт орын алды деп есептейді және тиісінше, клиент шартта көзделген төлем мерзімін 60 күнге кешіктірген жағдайда КНЗ-ны есептеу мақсатында 3-кезеңге (несиелік-құнсызданған активтер) жатқызады. Банк банктердегі қаражатқа қатысты дефолт болды деп есептейді және егер операциялық күнді жабу сәтіне бөлек келісімдерде көрсетілген қажетті күнішілік төлемдер жасалмаса, оны жою бойынша дереу шараларды қолға алады.

Клиент бойынша дефолттың болуын сапалы бағалау шеңберінде Банк төлем болмай қалуы мүмкін екендігіне нұсқайтын бірқатар оқиғаны қарастырады. Мұндай оқиғалар орын алған жағдайда Банк мұндай оқиғаның дефолтқа әкеп соқтыратындығын және активтерді КНЗ есептеу мақсатында 3-кезеңге жатқызудың қажет екендігін немесе 2-кезең лайықты болатындығын мұқият саралайды. Мұндай оқиғаларға келесілер жатады:

- клиенттің дефолтқа немесе дефолттың жақындығына нұсқайтын ішкі рейтингісі;
- қаржыландыру берілген сәттен бастап несиелік тәуекелдің айтарлықтай ұлғаюымен туындаған клиент берешегінің бір бөлігін және/немесе барлық сомасын есептен шығару;
- қаржы құралының өтелуі қамтамасыз етуді сату нәтижесінде күтілгенде қамтамасыз ету құнының едәуір азаюы;
- клиенттің қаржылық жай-күйінің нашарлауына орай қайта құрылымдау;
- борышкердің айтарлықтай қаржылық қиындықтары туралы негізделген әрі шынайы ақпараттың болуы; және
- клиенттің банкроттық туралы өтінішті беруі.

Банктің саясатына сәйкес қаржы құралдары «сауықтырылған» болып есептеледі және, тиісінше, дефолттың орын алу критерийлерінің бірде бірі қатарынан кем дегенде он екі ай бойы байқалмағанда не болмаса қаржы құралының рейтингісі жақсы жаққа қарай өзгергенде 3-кезеңге аударылады. Актив «сауықтырылған» жағдайда оны 2-кезеңге немесе 1-кезеңге ауыстыру қажеттілігіне қатысты шешім қалпына келтіру және бастапқы мойындау сәтінен бастап несиелік тәуекелдің едәуір ұлғаюының болғандығын бағалау сәтіне несиелік рейтингтің қайта қаралған деңгейіне байланысты болады.

(Мың теңгемен, егер өзгесі көрсетілмесе)

23. Тәуекелдерді басқару (жалғасы)**Несиелік тәуекел (жалғасы)*****Ішкі рейтингті тағайындау және дефолт ықтималдылығын бағалау процесі***

Клиенттер бойынша қаржы құралы ретінде рейтингтік бағалау амалы қаржыландыруды қамтамасыз ету (кепіл) бойынша, ұсынылған бизнес-жоспар бойынша (бөлшек қаржыландырудан басқа) кредитті төлеу алу қабілетінің класына (клиенттің қаржы-экономикалық жай-күйін талдау нәтижелері бойынша тағайындалған) негізделеді. Сонымен қатар қаржыландыру мерзімдері, клиенттің қаржыландырылатын жобадағы өз қаражатының болуы, қызмет аясы, кәсіпорынның қызмет ету мерзімі, басқа кәсіпорындар алдында кредиторлық берешектің болуы, клиенттің несиелік тарихы және ағымдағы міндеттемелер бойынша төлем тәртібі сияқты факторлар ескеріледі.

Тағайындалған ішкі несиелік рейтингтерге қарай ағымдағы мерзімді өткізіп алудың болуы, қайта құрылымдаудың саны, жеңілдік кезеңінің болуы, нысаналы/нысаналы емес пайдалану туралы ақпарат, айтарлықтай қаржылық қиындықтар туралы ақпараттың болуы, қамауға алулар және т.б. факторларды ескере отырып КНЗ одан әрі есептеу үшін қаржы құралын құнсыздану деңгейлері бойынша бөлу амалы орын алады.

Қазынашылық және банкаралық қатынастар

Брокер-дилерлер, биржалар мен клиринг ұйымдары сияқты контрагенттермен қарым-қатынастарды қамтитын Банктің қазынашылық қарым-қатынастары есепті жылы болмады. Аталған қарым-қатынастар туындаған жағдайда талдауды Банктің Қазынашылығы жасайды.

Банктің клиенттерді бағалауы қаржы құралының типіне (корпоративтік/бөлшек) қарай жасалады. Корпоративтік қаржы құралы үшін клиенттің бухгалтерлік есеп деректеріне, келешек ақша ағындарының болжамына, ұсынылған бизнес-жоспарға негізделген бағалау моделі қолданылады. Бөлшек қаржы құралы үшін бағалау үшін клиенттердің несиелік скоринг моделі қолданылады.

Коммерциялық қаржыландыру

Коммерциялық қаржыландыру кезінде клиенттерді Заң басқармасы, Кредиттеу басқармасы және Тәуекелдерді басқару қызметі бірізді етіп бағалайды. Тәуекелдерді бағалау амалы клиенттің қаржылық жай-күйі, қаржыландыру бойынша қамтамасыз ету, қаржыландыру мерзімі, ұсынылған бизнес-жоспарды бағалау, клиенттің қаржыландырылатын жобадағы өз қаражатының болуы, қызмет аясы, кәсіпорынның қызмет ету мерзімі, басқа кәсіпорындар алдында кредиторлық берешектің болуы, клиенттің несиелік тарихы және ағымдағы міндеттемелер бойынша төлем тәртібі сияқты түрлі деректердің негізінде жасалады. Клиенттің қаржылық жай-күйін бағалау амалы ақша ағындары болжамының, тарихи қаржылық ақпараттың, банкрот болу ықтималдылығының есебіне, өтімділік коэффициенттері сияқты ағымдағы қаржы коэффициенттерінің есебіне, қаржылық левириджің (төлем қабілеттілігінің), рентабельділіктің және борышқа қызмет көрсетудің негізінде жасалады.

Банк ішкі несиелік рейтингтің келесі деңгейлерін пайдаланады:

<i>Ішкі рейтинг деңгейі</i>	<i>Сыртқы халықаралық рейтинг агенттігінің рейтингісі</i>	<i>Ішкі рейтинг деңгейінің сипаттамасы</i>	<i>Бүкіл мерзімдегі PD</i>
91-150	сәйкес келмейді	Сенімді клиент	0%-12%
71-90	сәйкес келмейді	Минималды тәуекелі бар клиент	8%-16%
56-70	сәйкес келмейді	Орташа тәуекелі бар клиент	6%-19%
41-55	сәйкес келмейді	Жоғары тәуекелі бар клиент	19%-41%
40 және одан төмен	сәйкес келмейді	Жол берілмейтін тәуекелі бар клиент	100%

Бөлшек қаржыландыру

Бөлшек қаржыландыруға кепілмен қамтамасыз етілген жеке тұлғаларды Исламдық қаржыландыру бойынша дебиторлық берешек жатады. Бұл өнімді бағалау ішкі несиелік рейтингтің деңгейін тағайындай отырып жасалады, ол клиенттің түрлі сапалық әрі сандық сипаттамаларына сүйенетін, сондай-ақ клиенттің қаржы-экономикалық жай-күйі бойынша, қарызды қамтамасыз ету (кепіл), клиенттің қаржыландырылатын жобада өз қаражатының болуы, ағымдағы міндеттемелерде төлем тәртібі бойынша жасалған талдауды ескере отырып, скоринг нәтижелеріне негізделеді. Әрбір қарыз бойынша мерзімі өткен күндер саны құнсыздануды есептеу кезінде шешуші фактор болып табылады.

(Мың теңгемен, егер өзгесі көрсетілмесе)

23. Тәуекелдерді басқару (жалғасы)

Несиелік тәуекел (жалғасы)

Дефолт тәуекеліне ұшыраған өлшем

Дефолт тәуекеліне ұшыраған өлшем (EAD) құнсыздану мәніне бағалануға жататын қаржы құралдарының жалпы баланстық құнын білдіреді және дефолтқа жақындаған кезде клиенттің өз берешегін ұлғайту қабілеттілігін, сол сияқты мерзімінен бұрын өтеу мүмкіндігін көрсетеді. 1-кезеңнің қаржы құралы үшін EAD есептеу үшін Банк 12 айлық КНЗ бағалау үшін 12 айдың ішінде дефолттың орын алу ықтималдылығын бағалайды. 2-кезеңнің, 3-кезеңнің активтері және қаржы активтерінің СҚНҚ үшін EAD көрсеткіші құралдың қолданылуының барлық мерзімінің бойына орын алуы мүмкін оқиғалар үшін қарастырылады.

Банк EAD көрсеткішін дефолт уақыттың түрлі сәттерінде орын алған кезде ықтимал нәтижелердің диапазонын модельдеу арқылы айқындайды, бұл көптеген сценарийлерге сәйкес келеді. Содан кейін Банк модельдерінің нәтижелеріне қарай экономикалық сценарийге 9 ХКЕС-ке (IFRS) сай PD көрсеткіштері тағайындалады.

Дефолт кезіндегі шығындар деңгейі

Коммерциялық қаржыландыру болған жағдайда LGD көрсеткішін ай сайын несиелік және депозиттік операцияларды талдау әрі әкімшілендіру басқармасы бағалап, Банктің Тәуекелдерді басқару қызметімен тексеріледі.

Несиелік тәуекелді бағалау LGD бағалаудың стандартты моделіне негізделеді, соның нәтижесінде белгілі бір LGD деңгейлері орнатылады. Бұл LGD деңгейлері ұсталып отырған қамсыздандыруды сату нәтижесінде қалпына келтіріледі немесе өткізіледі деп күтілетін сомалармен салыстырғанда күтілетін EAD көрсеткішін ескереді.

Банк өзінің бөлшек қаржы өнімдерін келешек ақша ағындарын бағалау үшін орынды болатын негізгі сипаттамаларының негізінде біртекті топтарға біріктіреді. Бұл үшін өткен кезеңдердің залалы туралы ақпарат пайдаланылып, мәмілелерге тән сипаттамалардың кең спектрі (мысалға, өнім түрі, қамтамасыз ету түрлері), сондай-ақ клиенттің сипаттамалары қарастырылады. Бұрынғы кезеңдердің залалдары туралы ақпарат болмаған жағдайда Қазақстанның екінші деңгейдегі банктерінің қаржы құралдарының соған ұқсас топтар бойынша деректерді пайдалануға жол беріледі.

Қажетіне қарай, 9 ХКЕС (IFRS) бойынша LGD деңгейін анықтау үшін қаржы құралдарының әр тобы үшін жаңа деректер мен болжамды экономикалық сценарийлер пайдаланылады. Болжамды ақпаратты бағалау кезінде күтілетін нәтижелер көптеген сценарийлерге негізделеді. Негізгі бастапқы деректердің мысалдарына қамтамасыз ету құнының өзгеруі, тауарларға бағалар, төлемдердің мәртебесі немесе құралдардың тобы бойынша залалдарды қуаландыратын басқа факторлар жатады.

LGD деңгейлері 1, 2 және 3-кезең активтерінің барлық кластары мен СҚНҚ үшін бағаланады. Мұндай LGD деңгейлері үшін бастапқы деректер бағаланады және мүмкін болғанда, жуырда болған қалпына келтірулерді ескере отырып, тарихи деректердің негізінде тестілеу арқылы түзетіледі. Қажет болған жағдайда мұндай деректер әрбір экономикалық сценарий үшін айқындалады.

Несиелік тәуекелдің айтарлықтай ұлғаюы

Банк соларға қатысты КНЗ есептелетін барлық активтерді үнемі тексеріп отырады. Құрал немесе құралдар портфелі бойынша құнсызданудың бағалау резервін құрудың қай сомада қажет екендігін анықтау үшін (яғни 12-айлық КНЗ немесе бүкіл мерзім үшін КНЗ), Банк бастапқы танылған сәттен бастап бұл құрал немесе құралдар портфелі бойынша несиелік тәуекелдің айтарлықтай ұлғайғанын саралайды. Банк қаржы құралы бойынша несиелік тәуекел бастапқыда танылған сәттен бастап, егер клиенттің айтарлықтай қаржылық қиындықтарының бір немесе бірнеше белгісі анықталған болса, айтарлықтай ұлғайды деп есептейді:

Занды тұлғалар үшін:

- алдыңғы кезең үшін үрдістегі залалдар өсімі он екі айдан кем емесін құрайды;
- төлем қабілеттілігінің төмен деңгейі, қарыз қаражатынан үлкен тәуелділік туралы қуаландыратын ішкі нормативтік құжатқа сәйкес есептелген коэффициенттердің қолайсыз мағынасы;
- теріс меншікті капиталдың болуы;
- қызметтің негізгі түрінен ақша ағындарының тұрақты төмендеуі (3 және одан астам есепті кезеңдердің бойына), бұл нарықтық үлестің азаюы, Банктің клиент (борышкер, қосалқы қарыз алушы) қолға алатын шаралар қаржылық жағдайды тұрақтандыру үшін тиімді екендігінде сенімділіктің жоқтығы туралы қуаландырады;
- клиенттің (борышкердің, қосалқы қарыз алушының) қаржылық жай-күйінің нашарлауына орай бұрын берілген қаржыландыруды өтеу мақсатында клиентке (борышкерге, қосалқы қарыз алушыға) қаржыландыру беру.

(Мың теңгемен, егер өзгесі көрсетілмесе)

23. Тәуекелдерді басқару (жалғасы)

Несиелік тәуекел (жалғасы)

Несиелік тәуекелдің айтарлықтай ұлғаюы (жалғасы)

«Инвестициялық мақсаттар» қаржы қаражатын нысаналы пайдалана отырып заңды тұлғалар үшін (инвестициялық қаржыландыру):

- клиенттің (қосалқы қарыз алушының) қаржылық жай-күйінің тұрақты және (немесе) едәуір нашарлауы;
- клиент (қосалқы қарыз алушы) қолға алатын шаралар қаржылық жағдайды тұрақтандыру үшін тиімсіз;
- 1 (бір) жылдан астам емес мерзімге санацияның болуы;
- форс-мажор жағдайларының, сондай-ақ клиентке (қосалқы қарыз алушыға) материалдық зиян келтірген (клиенттің негізгі қызметінен 6 және одан көп орта айлық түсімдер мөлшерінде), бірақ оның қызметінің тоқтап қалуына әкеп соқтырмаған өзге де жағдайлардың болуы.

Банк сондай-ақ актив бойынша несиелік тәуекелдің айтарлықтай ұлғаюының болғанына нұсқау үшін қосымша сапалы әдісті, мысалы, клиентті/қаржы құралын несиелік оқиғаға орай проблемасы бар немесе қайта құрылымдалатындардың тізіміне аударуды қолданады. Кейбір жағдайларда Банк жоғарыдағы «Дефолтты анықтау» бөлімінде келтірілген оқиғаларды дефолт ретінде емес, несиелік тәуекелдің едәуір ұлғаюына нұсқау ретінде қарастыра алады. Несиелік рейтинг деңгейлерінің өзгеруіне қарамастан, егер шартта көзделген төлем мерзімдері 30 күннен артық мерзімге өтсе, несиелік тәуекел бастапқыда танылған сәттен бастап едәуір ұлғаяды.

КНЗ ұқсас активтер тобы бойынша топтық негізде бағаланған жағдайда Банк несиелік тәуекелдің бастапқыда танылған сәттен бастап едәуір ұлғайғандығын бағалаудың дәл сондай қағидаттарын қолданады.

Қаржы активтерін топтастыру, солардың бағалануы топтық негізде жүзеге асырылады

Төменде көрсетілген факторларға қарай, Банк КНЗ-ны дербес негізде не болмаса топтық негізде есептейді.

Дербес қаржы активі – бұл жалпы баланстық құны есепті күнге қаржылық есептіліктің деректеріне сай меншікті капиталдың 0,2%-нан асатын, бірақ елу миллион теңгеден кем болмайтын актив немесе өзара байланысты тарапқа талапты білдіретін қаржы активі.

Банк дербес негізде КНЗ есептейтін актив кластарына мыналар жатады:

- қаржы активтерінің класына қарамастан 3-кезеңнің барлық активтері;
- қаржыландырудың мойындалуы тоқтаған және борыштың қайта құрылымдалуының нәтижесінде жаңа қаржыландыруды мойындау сәтіне СҚНҚ ретінде жіктелген қаржы активтері.

Банк топтық негізде КНЗ есептейтін актив кластарына мыналар жатады:

- 1 және 2-кезеңдерде бөлшек және корпоративтік портфельдер.

Банк бұл қаржы активтерін қаржы құралдарының ішкі және сыртқы сипаттамаларына қарай біртектес топтарға біріктіреді, мысалы, ішкі несиелік рейтинг, төлем мерзімін өткізу, өнім түрі, клиент өз қызметін жүзеге асыратын кепіл немесе сала коэффициенті.

Болжамды ақпарат пен көптеген экономикалық сценарийлер

КНЗ-ны есептеудің өз модельдерінде Банк бастапқы экономикалық деректер ретінде келешек жылған ЖІӨ өсімінің үрдістері жөнінде болжамды ақпаратты пайдаланады.

КНЗ-ны есептеу кезінде пайдаланылатын бастапқы деректер мен модельдер қаржылық есептіліктің ұсынылу күніне нарықтың барлық сипаттамаларын әрдайым көрсетпейді. Осыны көрсету үшін, оқта-текте сапалы түзетулер немесе егер мұндай айырмалар елеулі болса, уақытша түзетулер ретінде жасалады.

(Мың теңгемен, егер өзгесі көрсетілмесе)

23. Тәуекелдерді басқару (жалғасы)**Несиелік тәуекел (жалғасы)****Болжамды ақпарат пен көптеген экономикалық сценарийлер (жалғасы)**

Болжамды ақпаратты алу үшін Банк сыртқы дерек көздерінен (сыртқы рейтинг агенттіктері, мемлекеттік органдар, мысалға, орталық банктер, статистика жөніндегі агенттік, авторитетті талдау агенттіктері) деректерді пайдаланады. Бұл көрсеткішті Банктің Тәуекелдерді басқару қызметі саралайды.

Шешуші факторлар	КНЗ сценарийлері	Мәні	Кезеңі
ЖІӨ өсімі	Базалық	7,3	2010 жыл
		7,4	2011 жыл
		4,8	2012 жыл
		6,0	2013 жыл
		4,2	2014 жыл
		1,2	2015 жыл
		1,1	2016 жыл
		4,1	2017 жыл
		4,1	2018 жыл
		4,5	2019 жыл
		(2,1)	2020 жыл (болжам)

Қаржы активтерінің кластары бойынша несиелік сапа

Банк қаржы активтерінің несиелік сапасын төменде көрсетілгендей ішкі рейтинг беру жүйесінің көмегімен басқарады. Төмендегі кестеде Банктің 2020 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша несиелік рейтингтер жүйесінің негізінде несиелерге байланысты баланс баптары бойынша активтердің кластары бөлігіндегі несиелік сапасының сараптамасы берілді:

	Ескерт.	Сенімді клиент	Минималды тәуекелі бар клиент	Орташа тәуекелі бар клиент	Жоғары тәуекелі бар клиент	Жол берілмейтін тәуекелі бар клиент	Жиыны
Исламдық қаржыландыру бойынша дебиторлық берешек	7						
Тауарлық Мұрабаха – корпоративтік бөлік	1-кезең	308.645	–	–	–	–	308.645
	2-кезең	–	–	3.468.522	841.985	–	4.310.507
	3-кезең	–	–	4.604.522	2.962.092	305.318	7.871.932
Кард Хассан	1-кезең	32.529	–	–	–	–	32.529
Тауарлық Мұрабаха – бөлшек бөлік	2-кезең	–	4.520	–	–	–	4.520
Клиенттерге берілген қарыздар	8						
Коммерциялық несиелендіру	3-кезең	–	–	–	–	19.936	19.936
Уакала және Мұдараба пулдарына инвестициялар	9	3-кезең	–	–	788.187	1.062.147	1.850.334
Басқа да қаржы активтері	15	1-кезең	101.907	–	–	–	101.907
	3-кезең	–	–	5.218	58.052	294.486	357.756
Исламдық қаржыландыруды ұсыну міндеттемелері	19	1-кезең	272.474	–	–	–	272.474
	3-кезең	–	–	54.393	989	–	55.382
Қаржылық кепілдіктер	19	1-кезең	3.049.059	–	–	–	3.049.059
	2-кезең	–	–	131.702	–	–	131.702
	3-кезең	–	–	3.293.354	230.896	–	3.524.250
Жиыны		3.764.614	4.520	11.557.711	4.882.201	1.681.887	21.890.933

(Мың теңгемен, егер өзгесі көрсетілмесе)

23. Тәуекелдерді басқару (жалғасы)**Несиелік тәуекел (жалғасы)****Қаржы активтерінің кластары бойынша несиелік сапа (жалғасы)**

Төмендегі кестеде Банктің 2019 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша несиелік рейтингтер жүйесінің негізінде несиелерге байланысты баланс баптары бойынша активтердің кластары бөлігіндегі несие сапасының сараптамасы берілді:

		Ескерт.	Сенімді клиент	Минималды тәуекелі бар клиент	Орташа тәуекелі бар клиент	Жоғары тәуекелі бар клиент	Жол берілмейтін тәуекелі бар клиент	Жиыны
Исламдық қаржыландыру бойынша дебиторлық берешек		7						
Тауарлық Мұрабаха – корпоративтік бөлік	1-кезең		1.095.653	–	–	–	–	1.095.653
	2-кезең		–	–	1.389.999	3.650.631	–	5.040.630
	3-кезең		–	–	1.216.524	3.561.373	4.832	4.782.729
Кард Хассан	1-кезең		254	–	–	–	–	254
	3-кезең		–	–	–	3.406	–	3.406
Тауарлық Мұрабаха – бөлшек бөлік	1-кезең		474	–	–	–	–	474
Клиенттерге берілген қарыздар		8						
Коммерциялық несиелендіру	3-кезең		–	–	–	–	26.252	26.252
Уакала және Мұдараба пулдарына инвестициялар	1-кезең	9	807	–	–	–	–	807
	2-кезең		–	–	899.675	–	–	899.675
	3-кезең		–	–	–	1.905.020	–	1.905.020
Басқа да қаржы активтері	1-кезең	15	117.784	–	–	–	–	117.784
	3-кезең		–	–	129.681	–	–	129.681
Исламдық қаржыландыруды ұсыну міндеттемелері		19						
Қаржылық кепілдіктер	1-кезең		84.790	–	–	–	–	84.790
	2-кезең	19	5.317.775	–	–	–	–	5.317.775
	3-кезең		–	–	283.578	–	–	283.578
Жиыны			6.617.537	–	3.972.540	9.294.533	31.084	19.915.694

Өз саясатына сәйкес, Банк өз портфелінің аясында дәл әрі ретті рейтингтер беруді жүзеге асыруы тиіс. Бұл қолданыстағы тәуекелдерді шоғырландыра басқару мүмкіндігін қамтамасыз етеді, сондай-ақ несиелік тәуекел мөлшерін алуан қызмет түрлері, географиялық өңірлер мен өнімдер бойынша салыстыруға мүмкіндік береді. Рейтинг беру жүйесі бірқатар қаржылық-сараптау әдістеріне, сондай-ақ контрагенттер тәуекелін бағалауға арналған негізгі алғашқы ақпарат көзі болып табылатын өңделген нарықтық деректерге сүйенеді. Тәуекелдің бүкіл ішкі санаттары Банктің рейтинг беру саясатына сәйкес анықталған. Берілетін рейтингтер үнемі бағаланып және қайта қарастырылып отырады.

Төлем мерзімдерін ұзарту және жеңілдікпен қаржыландыру**Жеке тұлғаларды және шағын әрі орта бизнесті төтенше жағдайдың енгізілуіне орай қолдау**

«Төтенше жағдайды енгізу нәтижесінде зардап шеккен халықтың, шағын және орта бизнестің қарыздары бойынша негізгі борыш пен сыйақы сомаларын төлеуді тоқтата тұру тәртібін бекіту туралы (2020 жылғы 17 сәуірдегі № 193 және 2020 жылғы 26 мамырдағы № 223 өзгерістер мен толықтырулардың енгізілуін ескере отырып)» Қазақстан Республикасының Қаржы нарығын реттеу және дамыту агенттігі Төрағасының 2020 жылғы 26 наурыздағы № 167 бұйрығына сәйкес тауарлық Мұрабаха мен Кард-Хасан шарттары бойынша негізгі борыш пен сауда үстемеақысын өтеу бойынша жеңілдік кезеңі келешек кезеңдерге мерзімі ұзартылған төлемдерді бөле отырып 2020 жылғы 16 наурыз – 15 маусым аралығындағы кезеңдерге келетін төлемдер бойынша беріледі.

(Мың теңгемен, егер өзгесі көрсетілмесе)

23. Тәуекелдерді басқару (жалғасы)

Несиелік тәуекел (жалғасы)

Қаржы активтерінің кластары бойынша несиелік сапа (жалғасы)

Төлем мерзімдерін ұзарту және жеңілдікпен қаржыландыру (жалғасы)

Жеке тұлғаларды және шағын әрі орта бизнесті төтенше жағдайдың енгізілуіне орай қолдау (жалғасы)

«Шағын және орта кәсіпкерлік субъектілеріне қосымша қолдау көрсету шаралары туралы (2020 жылғы 3 тамыздағы № 311 өзгерістер мен толықтырулардың енгізілуін ескере отырып)» Қазақстан Республикасының Қаржы нарығын реттеу және дамыту агенттігі Төрағасының 2020 жылғы 15 маусымдағы № 251 бұйрығына сәйкес тауарлық Мұрабаха мен Кард-Хасан шарттары бойынша негізгі борышты өтеу бойынша жеңілдік кезеңі 2020 жылғы 15 маусым – 1 қазан аралығындағы кезеңге (бірақ егер өзгесі клиенттің өтінішінде көрсетілмесе, 3 айдан кем емес) келетін төлемдер бойынша берілді, тауарлық Мұрабаха мен Кард-Хасан шарттары бойынша сауда үстемеақысын өтеу бойынша жеңілдік кезеңі келешек кезеңдерге мерзімі ұзартылған төлемдерді бөле отырып 2020 жылғы 15 маусым – 1 қазан аралығындағы кезеңге келетін төлемдер бойынша берілді.

2020 жылғы 16 наурыз – 15 маусым аралығындағы (қоса) және 2020 жылғы 15 маусым – 1 қазан аралығындағы (қоса) жеңілдік кезеңінде негізгі борыш пен сауда үстемеақысы бойынша мерзімі ұзартылған және төленбеген төлемдер былайша бөлінде:

- жеке тұлғаларды кепілсіз қаржыландыру бойынша жеңілдік кезеңінде берешектің қалдығына есептелген пайда шарттың қолданылу мерзімінің соңына дейін бөлінген. Борыштық жүктемені сақтап қалу және ай сайынғы төлемнің өсуін болдырмау үшін қаржыландыру мерзімі тиісті кезеңге ұлғайтылды;
- жеке тұлғаларды кепілмен қаржыландыру бойынша – жеңілдік кезеңінде берешектің қалдығына есептелген пайда шарттың қолданылу мерзімінің соңына дейін бөлінген. Борыштық жүктемені сақтап қалу және ай сайынғы төлемнің өсуін болдырмау үшін қаржыландыру мерзімі тиісті кезеңге ұлғайтылды;
- 2020 жылғы 16 наурызға мерзімі өткен берешекпен қаржыландыру бойынша – мерзімі өткен негізгі борыш, мерзімі өткен негізгі борышқа есептелген мерзімі өткен пайда мерзімді қарыздық берешек шоттарына ауыстырылды және несие мерзімінің соңына дейін бөлінді, бұл ретте төлем мерзімі 90 күннен артық өткен халықтың осал топтарына жатпайтын клиенттерге, атаулы әлеуметтік көмек алушыларға, есепте тұрған жұмыссыздарға қаржыландыру бойынша төлем мерзімін ұзарту туралы шешімді Банктің уәкілетті органы әрбір қаржыландыру бойынша жеке қабылдады.

Банктің төлем мерзімін ұзарту туралы өтінішті қарау үшін комиссиялық ақы мен өзге де төлемдер алынбады.

Төлем мерзімін ұзарту клиент өтінішінің негізінде жасалды (төлемдерді тоқтата тұру себебі көрсетілген еркін түрде) және Банкке 2020 жылғы 16 наурыз – 1 қазан аралығындағы кезеңде (қоса) кез келген қол жетімді тәсілдермен берілген. Бұл ретте халықтың осал топтарына жатпайтын клиенттердің, атаулы әлеуметтік көмек алушылардың және есепте тұрған жұмыссыздардың өтінішін алу талап етілмеді, бірақ растайтын құжаттарды талап етпестен, клиентті қол жетімді тәсілдермен хабардар ете отырып және келісім ала отырып.

Мерзім:

- а) сараптамалық бөлімшелердің қорытындыларын алмастан және оларды кредиттік досьеге қоспастан;
- б) клиенттермен қосымша келісімдерге қол қоймастан және клиенттерге комиссиялық ақы мен өзге де төлемдерді қолданбастан ұзартылды. Клиенттермен және мәмілеге қатысушылармен жаңа өтеу кестесімен қосымша келісімдер клиент Банк бөлімшесіне хабарласқан кезде төтенше жағдайдың күші жойылғаннан кейін қол қойылды.

(Мың теңгемен, егер өзгесі көрсетілмесе)

23. Тәуекелдерді басқару (жалғасы)**Несиелік тәуекел (жалғасы)****Қаржы активтерінің кластары бойынша несиелік сапа (жалғасы)****Төлем мерзімдерін ұзарту және жеңілдікпен қаржыландыру (жалғасы)****Жеке тұлғаларды және шағын әрі орта бизнесті төтенше жағдайдың енгізілуіне орай қолдау (жалғасы)**

Төмендегі кестеде 2020 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша мемлекеттік бағдарламалар қолданылған клиенттік шоттардың саны көрсетілген:

	Тауарлық Мұрабаха – корпоратив- тік бөлік	Кард-Хасан	Жиыны
Төлемдер мерзімін ұзарту			
Мақұлдауды күтіп отырған өтінімдер саны	–	–	–
Мақұлданған өтінімдер саны	3	1	4
Төмендегі кестеде 2020 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша мемлекеттік бағдарламалар шеңберінде берілген, соларға қатысты төлемдер мерзімін ұзарту қолданылған Тауарлық Мұрабаха мен Кард-Хасанға қатысты Кезеңдер бөлігінде жалпы баланстық құн мен тиісті КНЗ көрсетілген:			
	1-кезең	3-кезең	Жиыны
Төлемдер мерзімін ұзарту			
Тауарлық Мұрабаха – корпоративтік бөлік			
Жалпы баланстық құн	–	249.332	249.332
КНЗ резерві	–	(126.873)	(126.873)
Кард-Хасан			
Жалпы баланстық құн	297	–	297
КНЗ резерві	(1)	–	(1)
Жиыны			
Жалпы баланстық құн	297	249.332	249.629
КНЗ резерві	(1)	(126.873)	(126.874)

(Мың теңгемен, егер өзгесі көрсетілмесе)

23. Тәуекелдерді басқару (жалғасы)**Несиелік тәуекел (жалғасы)****Қаржы активтерінің кластары бойынша несиелік сапа (жалғасы)**

Төменде Банктің 31 желтоқсандағы жағдай бойынша қаржы активтері мен міндеттемелердің географиялық шоғырлануы көрсетілген:

	2020 жыл			2019 жыл		
	Қазақстан	Басқа елдер	Жиыны	Қазақстан	Басқа елдер	Жиыны
Активтер						
Ақша қаражаты мен оның баламалары	6.012.303	559.617	6.571.920	3.492.507	1.672.921	5.165.428
Исламдық қаржыландыру бойынша дебиторлық берешек	12.528.133	–	12.528.133	10.923.146	–	10.923.146
Клиенттерге берілген қарыздар	19.936	–	19.936	26.252	–	26.252
Уакала және Мұдараба пулдарына инвестициялар	1.850.334	–	1.850.334	2.805.502	–	2.805.502
Басқа да қаржы активтері	459.663	–	459.663	247.465	–	247.465
Қаржы активтерінің жиыны	20.870.369	559.617	21.429.986	17.494.872	1.672.921	19.167.793
Міндеттемелер						
Кредиттік ұйымдардың қаражаты	–	884.233	884.233	–	673.545	673.545
Клиенттердің қаражаты	5.796.467	1.649.961	7.446.428	4.395.443	835.671	5.231.114
Уакала және Мұдараба пулдарының салымшылары алдында міндеттемелер	116.225	16.320	132.545	7.396	573.534	580.930
Шартты міндеттемелер бойынша резервтер	682.123	–	682.123	535.678	–	535.678
Жалдау бойынша міндеттемелер	200.527	–	200.527	202.904	–	202.904
Басқа да қаржылық міндеттемелер	30.031	–	30.031	18.739	–	18.739
Қаржылық міндеттемелер жиыны	6.825.373	2.550.514	9.375.887	5.160.160	2.082.750	7.242.910
Таза баланстық позиция	14.044.996	(1.990.897)	12.054.099	12.334.712	(409.829)	11.924.883

Кредит сипатындағы активтер мен міндеттемелер контрагент болатын елге сай көрсетілді. Қолма-қол ақша қаражаты олар іс жүзінде болған елге сай көрсетілді. Басқа елдерге Ресей Федерациясы, Еуроодақ елдері мен Түркия жатады.

Өтімділік тәуекелі және қаржыландыру көздерін басқару

Өтімділік тәуекелі – Банктің төлемдер бойынша өз міндеттемелерін әдеттегі немесе төтенше жағдайларда өтеу мерзімі келген кезде орындай алмау тәуекелі. Осы тәуекелді шектеу мақсатында, басшылық қолданыстағы ең аз банк салымдарының сомасына қосымша ретінде түрлі қаржыландыру көздерінің қолжетімділігін қамтамасыз етті. Басшылық сондай-ақ өтімділікті ескере отырып, активтерді басқаруды және болашақ ақша ағымдары мен өтімділікке күнделікті мониторинг жүргізуді жүзеге асырады. Бұл үрдіске күтілетін ақша ағымдарын бағалау және қажет болған жағдайда, қосымша қаржыландыруды алу үшін пайдаланылуы мүмкін жоғары сапалы қамтамасыз етудің болуы кіреді.

Қазынашылық Банктің ағымдағы өтімділігін басқарудың, сондай-ақ Банк балансының және оның өзгеру серпінділігінің жай-күйіне тұрақты мониторингтің негізгі органы болып табылады. Қазынашылық ай сайын өтімділікті талдап отырады, әрі оның нәтижелері АПБК барлық мүшелерінің назарына жеткізіледі.

(Мың теңгемен, егер өзгесі көрсетілмесе)

23. Тәуекелдерді басқару (жалғасы)**Өтімділік тәуекелі және қаржыландыру көздерін басқару (жалғасы)**

Баланс өтімділігін талдау кезінде Банк ішкі қабылданған әдістемелерді пайдаланады.

Апта сайын АПБК күтілетін ақша ағындарының бөлігінде өтімділік талдауын – өтімділіктің айырылу талдауын қарастырып отырады. Өтімділік көрсеткіштері нашарлаған жағдайда себептердің талдауы жасалып, АПБК қарауына оларды жою жөніндегі ұсынымдар беріледі. Тәуекелдерді басқару қызметі лезде өтімділік коэффициенті, ағымдағы өтімділік коэффициенті, қысқа мерзімді өтімділік коэффициенті, жалпы өтімділік коэффициенті және болжанатын өтімділік коэффициенті сияқты өтімділікті басқарудың ішкі саясатымен белгіленген коэффициенттер мен параметрлердің орындалуын үнемі тексеріп отырады.

Директорлар кеңесі мен Банктің Басқармасы АПБК-дан Банк өтімділігінің жай-күйі туралы ақпаратты айына кем дегенде бір рет, ал Банк өтімділігінің ағымдағы немесе болжамды жай-күйі айтарлықтай нашарлаған жағдайда дереу алып отыруы тиіс.

Өтеуге дейін қалған мерзімдер бойынша қаржылық міндеттемелер сараптамасы

Төмендегі кестелерде 31 желтоқсандағы жағдаймен өтеу бойынша шарттық дисконтталмаған міндеттемелер негізінде өтеуге дейін қалған мерзімдер бөлігіндегі Банктің қаржылық міндеттемелері берілді. Алғашқы талап бойынша өтелуі тиіс міндеттемелер өтем туралы талап ең ерте мүмкін мерзімде мәлімделсе деп қарастырылады. Алайда, Банк көптеген клиенттер Банк тиісті төлем жүргізуге міндетті болатын ең ерте мерзімде өтеуді талап етпейді деп күтеді және осыған орай кестеде өткен кезеңдердегі салымдарды талап ету туралы ақпарат негізінде Банк есептеген күтілетін ақша ағымдары бейнеленбеген.

Қаржылық міндеттемелер	2020 жыл				Жиыны
	3 айдан кем	3 айдан 12 айға дейін	1 жылдан 5 жылға дейін	Астам 5 жылға дейін	
Кредиттік ұйымдардың қаражаты	884.233	–	–	–	884.233
Клиенттердің қаражаты	6.457.076	–	989.352	–	7.446.428
Уакала және Мұдараба пулдарының салымшылары алдында міндеттемелер	132.545	–	–	–	132.545
Жалдау бойынша міндеттемелер	31.793	95.379	99.682	–	226.854
Басқа да қаржылық міндеттемелер	30.031	–	–	–	30.031
Дисконтталмаған қаржылық міндеттемелердің жиыны	7.535.678	95.379	1.089.034	–	8.720.091

Қаржылық міндеттемелер	2019 жыл				Жиыны
	3 айдан кем	3 айдан 12 айға дейін	1 жылдан 5 жылға дейін	Астам 5 жылға дейін	
Кредиттік ұйымдардың қаражаты	673.545	–	–	–	673.545
Клиенттердің қаражаты	4.396.625	–	834.489	–	5.231.114
Уакала және Мұдараба пулдарының салымшылары алдында міндеттемелер	580.930	–	–	–	580.930
Жалдау бойынша міндеттемелер	25.101	75.303	137.260	–	237.664
Басқа да қаржылық міндеттемелер	18.739	–	–	–	18.739
Дисконтталмаған қаржылық міндеттемелердің жиыны	5.694.940	75.303	971.749	–	6.741.992

Өтеу мерзімдеріндегі талдау ағымдағы шоттардағы тарихи тұрақтылықты көрсетпейді, әрі олардың қайтарылуы жоғарыдағы кестелерде көрсетілгендерге қарағанда ұзақ уақыт бойы болды. Мұндай қалдықтар кестелердегі «3 айдан кем» ішінде өтелуге жататын сомаларға жатқызылған.

(Мың теңгемен, егер өзгесі көрсетілмесе)

23. Тәуекелдерді басқару (жалғасы)**Өтімділік тәуекелі және қаржыландыру көздерін басқару (жалғасы)***Өтеуге дейін қалған мерзімдер бойынша қаржылық міндеттемелер сараптамасы (жалғасы)*

Кестеде Банктің шартты әрі шарттық міндеттемелердің шарттық қолданылу мерзімдері көрсетілген. Исламдық қаржыландыруды беру бойынша барлық орындалмаған міндеттемелер клиент орындалуын талап етуі мүмкін ең ерте күні бар уақыт кезеңіне қосылады. Қаржылық кепілдік шарттары болған жағдайда кепілдіктің ең үлкен сомасы осы кепілдік талап етілуі мүмкін ең ерте кезеңге жатады.

	2020 жыл				Жиыны
	3 айдан кем	3 айдан 12 айға дейін	1 жылдан 5 жылға дейін	Астам 5 жылға дейін	
Шығарылған кепілдіктер	7.387.134	–	–	–	7.387.134
Исламдық қаржыландыруды ұсыну міндеттемелері	–	114.096	213.760	–	327.856
	7.387.134	114.096	213.760	–	7.714.990

	2019 жыл				Жиыны
	3 айдан кем	3 айдан 12 айға дейін	1 жылдан 5 жылға дейін	Астам 5 жылға дейін	
Шығарылған кепілдіктер	6.364.217	–	–	–	6.364.217
Исламдық қаржыландыруды ұсыну міндеттемелері	–	8.800	75.001	989	84.790
	6.364.217	8.800	75.001	989	6.449.007

Банк қолданылу мерзімінің аяқталуына дейін шартты немесе шарттық міндеттемелердің барлығын емес орындау талап етіледі деп күтуде.

Нарықтық тәуекел

Нарықтық тәуекел – қаржы құралдары бойынша болашақ ақша ағымдарының әділ құны пайда мөлшерлемелері, валюта бағамдары және үлескерлік құралдар бағасы сияқты нарықтық өлшемдердің өзгеруі салдарынан ауытқитын тәуекелдер. Банктің саудалық емес портфелі бойынша нарықтық тәуекелі бар. Саудалық емес позициялар бойынша тәуекел сезімталдық сараптамасын пайдалана отырып басқарылады және бақыланады. Валюталық позицияларды қоспағанда, Банктің нарықтық тәуекелінің едәуір шоғырлануы жоқ.

Пайда мөлшерлемелерінің өзгеру тәуекелі

Пайда мөлшерлемесінің өзгеру тәуекелі пайда мөлшерлемесіндегі өзгерістердің болашақ ақша ағымдарына немесе қаржы құралдарының әділ құнына әсер ету мүмкіндігі салдарынан туындайды. Банктің пайда мөлшерлемелерінің өзгеруіне ұшырағыштығы айтарлықтай емес, өйткені Банк қаражатты тіркелген мөлшерлемелер бойынша тартып, орналастырады.

Валюталық тәуекел

Валюталық тәуекел – қаржы құралының құны валюта бағамдарының өзгеруі салдарынан құбылып тұрғанының тәуекелі. Басқарма екінші деңгейдегі банктердің қызметін реттеу кезінде ҚРҰБ талаптарына негізделі отырып шетел валютасындағы позициялар бойынша лимиттерді белгіледі.

(Мың теңгемен, егер өзгесі көрсетілмесе)

23. Тәуекелдерді басқару (жалғасы)**Нарықтық тәуекел (жалғасы)***Валюталық тәуекел (жалғасы)*

Келесі кестеде Банктің 31 желтоқсанға саудалық емес монетарлық активтер мен міндеттемелер бойынша, сондай-ақ болжамды ақша ағындары бойынша едәуір позициялары бар валюталар көрсетілген. Жасалған талдау пайдаға немесе зиянға Қазақстандық теңгеге қатысты валюта бағамдарындағы ықтимал өзгерістің әсері есебінен тұрады (кейбір монетарлық активтер мен міндеттемелердің болуы салдарынан олардың әділ құны валюта бағамының өзгеруіне сезімтал келеді). Барлық басқа параметрлер тұрақты өлшемдермен қабылданған. Капиталға әсер пайдаға немесе зиянға әсерінен ерекшеленбейді. Кестедегі теріс сомалар жиынтық кіріс туралы есепте немесе капиталда ықтимал таза азаюды көрсетеді, ал оң сомалар әлеуетті таза ұлғаюды көрсетеді.

	2020 жыл		2019 жыл	
	<i>Валюта бағамындағы ұлғаю, %-бен</i>	<i>Салық салынғанға дейін пайдаға әсері</i>	<i>Валюта бағамындағы ұлғаю, %-бен</i>	<i>Салық салынғанға дейін пайдаға әсері</i>
Валюта				
АҚШ доллары	+14%	15.201	+12%	26.273
Еуро	+14%	(94.394)	+12%	(102.224)
Ресей рублі	+15%	(44.399)	+12%	(21.223)

	2020 жыл		2019 жыл	
	<i>Валюта бағамындағы азаю, %-бен</i>	<i>Салық салынғанға дейін пайдаға әсері</i>	<i>Валюта бағамындағы азаю, %-бен</i>	<i>Салық салынғанға дейін пайдаға әсері</i>
Валюта				
АҚШ доллары	-11%	(11.944)	-9%	(19.705)
Еуро	-11%	74.166	-9%	76.668
Ресей рублі	-15%	44.399	-12%	21.223

Операциялық тәуекел

Операциялық тәуекел – жүйенің істен шығуы, қызметкерлердің қателіктері, алаяқтық немесе сыртқы оқиғалар салдарынан туындайтын тәуекел. Бақылау жүйесі қызметін тоқтатқан кезде, операциялық тәуекелдер беделге зиян келтіруі, құқықтық салдарының болуы немесе қаржылық шығындарға әкеліп соқтыруы мүмкін. Банк барлық операциялық тәуекелдер жойылды деген болжам жасай алмайды, бірақ бақылау жүйесінің көмегімен және әлеуетті тәуекелдерді қадағалау мен тиісті реакциялар арқылы Банк мұндай тәуекелдерді басқара алады. Бақылау жүйесі міндеттерді, кіру құқығын тиімді бөлуді, бекіту және салыстыру процедураларын, қызметкерлерді оқытуды, сондай-ақ ішкі аудитті қоса алғанда бағалау процедураларын қарастырады.

24. Әділ құнды бағалау**Әділ құны көздерінің иерархиясы**

Әрбір есепті күнге Банк басшылығы активтер мен міндеттемелер құнының өзгеруін саралайды, әрі соларға қатысты Банктің есеп саясатына сай қайта бағалау не болмаса қайта талдау талап етіледі. Бұл талдаудың мақсаттары үшін Банк басшылығы бағалау есептеулеріндегі ақпаратты шарттармен және басқа да маңызды құжаттармен салыстыра отырып, алдыңғы бағалау кезінде пайдаланылған негізгі бастапқы деректерді тексереді. Банктің бөгде бағалаушыларымен бірге Банк басшылығы әрбір актив пен міндеттеменің әділ құнындағы әрбір өзгерісті мұндай өзгерістің негізді екенін анықтау үшін тиісті сыртқы дерек көздерімен салыстырады.

(Мың теңгемен, егер өзгесі көрсетілмесе)

24. Әділ құнды бағалау (жалғасы)**Әділ құн көздерінің иерархиясы (жалғасы)**

Әділ құн туралы ақпаратты ашып көрсету мақсаты үшін Банк актив немесе міндеттеме бойынша тәуекелдердің табиғаты мен сипаттамаларының негізінде активтер мен міндеттемелердің кластарын, сондай-ақ әділ құн көздерінің иерархиясын айқындады.

		<i>Пайдалана отырып әділ құнды бағалау</i>			<i>Жиыны</i>
		<i>Белсенді нарықтарда баға белгілеулер (1-деңгей)</i>	<i>Айтарлықтай бақыланатын бастапқы деректер (2-деңгей)</i>	<i>Айтарлықтай бақыланбайтын бастапқы деректер (3-деңгей)</i>	
<i>2020 жыл</i>	<i>Бағалау күні</i>				
Әділ құны ашылып көрсетілетін активтер					
Ақша қаражаты мен оның баламалары	2020 жылғы 31 желтоқсан	866.686	5.705.234	–	6.571.920
Исламдық қаржыландыру бойынша дебиторлық берешек	2020 жылғы 31 желтоқсан	–	–	12.236.402	12.236.402
Клиенттерге берілген қарыздар	2020 жылғы 31 желтоқсан	–	–	19.936	19.936
Уакала және Мұдараба пулдарына инвестициялар	2020 жылғы 31 желтоқсан	–	–	1.850.334	1.850.334
Басқа да қаржы активтері	2020 жылғы 31 желтоқсан	–	–	459.663	459.663
Әділ құны ашылып көрсетілетін міндеттемелер					
Кредиттік ұйымдардың қаражаты	2020 жылғы 31 желтоқсан	–	884.233	–	884.233
Клиенттердің қаражаты	2020 жылғы 31 желтоқсан	–	7.446.428	–	7.446.428
Уакала және Мұдараба пулдарының салымшылары алдында міндеттемелер	2020 жылғы 31 желтоқсан	–	132.545	–	132.545
Жалдау бойынша міндеттемелер	2020 жылғы 31 желтоқсан	–	–	200.257	200.257
Басқа да қаржылық міндеттемелер	2020 жылғы 31 желтоқсан	–	–	30.031	30.031
		<i>Пайдалана отырып әділ құнды бағалау</i>			<i>Жиыны</i>
		<i>Белсенді нарықтарда баға белгілеулер (1-деңгей)</i>	<i>Айтарлықтай бақыланатын бастапқы деректер (2-деңгей)</i>	<i>Айтарлықтай бақыланбайтын бастапқы деректер (3-деңгей)</i>	
<i>2019 жыл</i>	<i>Бағалау күні</i>				
Әділ құны ашылып көрсетілетін активтер					
Ақша қаражаты мен оның баламалары	2019 жылғы 31 желтоқсан	348.031	4.817.397	–	5.165.428
Исламдық қаржыландыру бойынша дебиторлық берешек	2019 жылғы 31 желтоқсан	–	–	10.444.271	10.444.271
Клиенттерге берілген қарыздар	2019 жылғы 31 желтоқсан	–	–	26.252	26.252
Уакала және Мұдараба пулдарына инвестициялар	2019 жылғы 31 желтоқсан	–	–	2.805.502	2.805.502
Басқа да қаржы активтері	2019 жылғы 31 желтоқсан	–	–	247.465	247.465
Әділ құны ашылып көрсетілетін міндеттемелер					
Кредиттік ұйымдардың қаражаты	2019 жылғы 31 желтоқсан	–	673.545	–	673.545
Клиенттердің қаражаты	2019 жылғы 31 желтоқсан	–	5.231.114	–	5.231.114
Уакала және Мұдараба пулдарының салымшылары алдында міндеттемелер	2019 жылғы 31 желтоқсан	–	580.930	–	580.930
Жалдау бойынша міндеттемелер	2019 жылғы 31 желтоқсан	–	–	202.904	202.904
Басқа да қаржылық міндеттемелер	2019 жылғы 31 желтоқсан	–	–	18.739	18.739

2020 және 2019 жылдардың ішінде әділ құн көздері иерархиясының арасындағы қозғалыс жасалған жоқ.

(Мың теңгемен, егер өзгесі көрсетілмесе)

24. Әділ құнды бағалау (жалғасы)**Әділ құны бойынша ескерілмеген қаржы активтері мен міндеттемелерінің әділ құны**

Төменде қаржылық жағдай туралы есепте әділ құны бойынша көрсетілмейтін Банктің қаржы құралдарының кластары бөлігінде баланстық және әділ құнының салыстырмасы берілді. Кестеде қаржылық емес активтер мен қаржылық емес міндеттемелердің әділ құнының мәні келтірілмеген:

	2020 жыл			2019 жыл		
	Баланстық құн	Әділ құны	Танылмаған кіріс/(зиян)	Баланстық құн	Әділ құны	Танылмаған кіріс/(зиян)
Қаржы активтері						
Ақша қаражаты мен оның баламалары	6.571.920	6.571.920	–	5.165.428	5.165.428	–
Исламдық қаржыландыру бойынша дебиторлық берешек	12.528.133	12.236.402	(291.731)	10.923.146	10.444.271	(478.875)
Клиенттерге берілген қарыздар	19.936	19.936	–	26.252	26.252	–
Уакала және Мұдараба пулдарына инвестициялар	1.850.334	1.850.334	–	2.805.502	2.805.502	–
Басқа да қаржы активтері	459.663	459.663	–	247.465	247.465	–
Қаржылық міндеттемелер						
Кредиттік ұйымдардың қаражаты	884.233	884.233	–	673.545	673.545	–
Клиенттердің қаражаты	7.446.428	7.446.428	–	5.231.114	5.231.114	–
Уакала және Мұдараба пулдарының салымшылары алдында міндеттемелер	132.545	132.545	–	580.930	580.930	–
Жалдау бойынша міндеттемелер	200.527	200.527	–	202.904	202.904	–
Басқа да қаржылық міндеттемелер	30.031	30.031	–	18.739	18.739	–
Әділ құндағы танылмаған өзгерістер жиыны			(291.731)			(478.875)

Бағалау және жорамалдау әдістемелері

Бұдан әрі әділ құны бойынша осы қаржылық есептілікте бейнеленбеген қаржы құралдарының әділ құнын анықтау кезінде пайдаланылған әдістемелер мем мүмкіндіктер сипатталды.

Әділ құны шамамен баланстық құнына тең болатын активтер

Өтімді болып табылатын немесе өтеу мерзімі қысқа (үш айдан кем) қаржы активтері мен қаржылық міндеттемелер жағдайында, олардың әділ құны шамамен баланстық құнына тең болуы мүмкін. Бұл жорамал талап еткенге дейінгі салымдарға, өтеу мерзімі белгіленбеген жинақ шоттарына да қолданылады.

Амортизацияланған құн бойынша бағаланатын қаржы активтері мен қаржылық міндеттемелер

Бағасы белгіленбейтін құралдардың, Исламдық қаржыландыру бойынша дебиторлық берешектің, клиенттерге берілген қарыздардың, клиенттер қаражатының, басқа да қаржы активтері мен міндеттемелердің әділ құны осы секілді талаптармен, несиелік тәуекелмен және өтеу мерзімімен берешек бойынша қазіргі уақытта бар мөлшерлемелерді пайдалана отырып болашақ ақша қаражаттарының ағындарын дисконттау арқылы бағаланады.

(Мың теңгемен, егер өзгесі көрсетілмесе)

25. Активтер мен міндеттемелерді өтеу мерзімін сараптау

Төмендегі кестеде күтілетін өтеу мерзіміне қатысты активтер мен міндеттемелер берілді. Банктің дисконтталмаған шарттық міндеттемелері туралы ақпарат «Тәуекелдерді басқару» 23-ескертпесінде ашылған.

	2020 жыл			2019 жыл		
	Бір жыл ішінде	Бір жылдан артық	Жиыны	Бір жыл ішінде	Бір жылдан артық	Жиыны
Ақша қаражаты мен оның баламалары	6.571.920	–	6.571.920	5.165.428	–	5.165.428
Исламдық қаржыландыру бойынша дебиторлық берешек	5.603.082	6.925.051	12.528.133	4.168.856	6.754.290	10.923.146
Клиенттерге берілген қарыздар	19.936	–	19.936	–	26.252	26.252
Уакала және Мұдараба пулдарына инвестициялар	1.467.781	382.553	1.850.334	2.805.502	–	2.805.502
Негізгі құралдар	–	49.078	49.078	–	48.616	48.616
Материалдық емес активтер	–	17.962	17.962	–	9.134	9.134
Қорлар	190.565	–	190.565	190.565	–	190.565
Ағымдағы корпоративтік табыс салығы бойынша активтер	16.779	–	16.779	56.277	–	56.277
Кейінге қалдырылған корпоративтік табыс салығы бойынша активтер	–	48.387	48.387	–	31.910	31.910
Пайдалану құқығы нысанындағы активтер	–	195.851	195.851	–	196.314	196.314
Басқа да активтер	488.926	415.918	904.844	352.728	228.601	581.329
Жиыны	14.358.989	8.034.800	22.393.789	12.739.356	7.295.117	20.034.473
Кредиттік ұйымдардың қаражаты	884.233	–	884.233	673.545	–	673.545
Клиенттердің қаражаты	6.457.076	989.352	7.446.428	4.410.354	820.760	5.231.114
Уакала және Мұдараба пулдарының салымшылары алдында міндеттемелер	132.545	–	132.545	580.930	–	580.930
Шартты міндеттемелер бойынша резервтер	–	682.123	682.123	–	535.678	535.678
Жалдау бойынша міндеттемелер	120.174	80.353	200.527	100.404	102.500	202.904
Басқа да міндеттемелер	189.857	–	189.857	154.968	–	154.968
Жиыны	7.783.885	1.751.828	9.535.713	5.920.201	1.458.938	7.379.139
Таза сома	6.575.104	6.282.972	12.858.076	6.819.155	5.836.179	12.655.334

26. Байланысты тараптармен операциялар

«Байланысты тараптар туралы ақпаратты ашу» 24 ХКЕС-ке (IAS) сәйкес, тараптардың бірінің екіншінің қаржылық және операциялық шешімдеріне елеулі әсер ету немесе бақылау мүмкіндігі бар тараптар байланысты деп саналады. Тараптардың байланыстылығы туралы мәселені шешу кезінде олардың заңды нысаны ғана емес, тараптардың өзара қарым-қатынастарының мазмұны да ескеріледі.

Байланысты тараптар байланысты емес тараптар арасында жүргізілмейтін мәмілелер жасауы мүмкін. Мұндай мәмілелердің бағалары мен талаптары байланыспаған тараптардың арасындағы мәмілелердің бағалары мен талаптарынан ерекшеленуі мүмкін.

(Мың теңгемен, егер өзгесі көрсетілмесе)

26. Байланысты тараптармен операциялар (жалғасы)

Байланысты тараптармен операциялар көлемі, 2020 және 2019 жылдардың 31 желтоқсанына сальдо, сондай-ақ көрсетілген күндерге аяқталған жылдар үшін шығыстар мен кірістердің тиісті сомалары төменде көрсетілген:

	2020 жыл				2019 жыл			
	Акциянер-лер	Жалпы бақылау-дағы ұйымдар	Негізгі басқарушы персонал	Басқа да байланысты тараптар	Акциянер-лер	Жалпы бақылау-дағы ұйымдар	Негізгі басқарушы персонал	Басқа да байланысты тараптар
1 қаңтарға Исламдық қаржыландыру бойынша дебиторлық берешек	-	-	-	461.226	-	-	-	656.933
Жыл ішінде берілгені	-	-	-	18.800	-	-	-	-
Жыл ішінде өтеу	-	-	-	(232.042)	-	-	-	(195.707)
31 желтоқсанға өтелмеген Исламдық қаржыландыру бойынша дебиторлық берешек	-	-	-	247.984	-	-	-	461.226
31 желтоқсанға ағымдағы шоттар	896	228	2.865	1.704	2	285	3.972	3.443

Төменде 2020 және 2019 жылдардың 31 желтоқсанына аяқталған жылдар үшін байланысты тараптармен болған операциялар бойынша кірістер мен шығыстардың баптары көрсетілген:

	2020 жыл				2019 жыл			
	Акциянер-лер	Жалпы бақылау-дағы ұйымдар	Шешуші басқарушы персонал	Басқа да байланысты тараптар	Акциянер-лер	Жалпы бақылау-дағы ұйымдар	Шешуші басқарушы персонал	Басқа да байланысты тараптар
Тауарлық Мұрабаха шарттары бойынша кірістер	-	-	-	31.825	-	-	-	45.425
Комиссиялық кірістер	68	988	-	185	31	990	44	1.082
Басқа да операциялық шығыстар	(4.211)	-	(60.917)	(11.758)	-	-	(19.632)	(358)

Төменде негізгі басқарушы персоналдың 5 мүшесіне төленген сыйақы туралы ақпарат көрсетілген:

	2020 жыл	2019 жыл
Жалақы және өзге де қысқа мерзімді төлемдер	(65.633)	(53.731)
Әлеуметтік қамсыздандыруға аударымдар	(5.022)	(4.608)
Негізгі басқарушы персоналға сыйақының жиыны	(70.655)	(58.339)

27. Капитал жеткіліктігі

Банк қызметіне тән тәуекелдерден қорғану мақсатында капиталдың жеткіліктілік деңгейін белсенді басқаруды жүзеге асырады. Банк капиталының жеткіліктілігі, басқа әдістерден басқа, ҚРҰБ белгілеген нормативтерді пайдалана отырып бақыланады.

Банк үшін капиталды басқарудың негізгі мақсаты Банктің капиталға қатысты сыртқы талаптарды сақтауынан және қызметті жүзеге асыру мен акционерлік құнды максималдандыруға қажет капитал жеткіліктілігінің баламалы коэффициентін ұстап тұруды қамтамасыз етуден тұрады.

Банк өз капиталының құрылымын басқарады және экономикалық жағдайлар мен жүзеге асыратын қызмет түрлері тәуекелдерінің сипаттамаларындағы өзгерістерге орай оны түзетіп отырады.

ҚРҰБ банктерден барлық активтер сомасының кем дегенде 6,5% мөлшерінде бірінші деңгейдегі капитал жеткіліктілігінің коэффициентін және нормативтік талаптарға сәйкес есептелген тәуекелді ескере отырып алынған активтердің кем дегенде 7,5% мөлшерінде екінші деңгейдегі капитал жеткіліктілігінің коэффициентін қолдап тұруын талап етеді.

(Мың теңгемен, егер өзгесі көрсетілмесе)

27. Капитал жеткіліктігі (жалғасы)

2020 және 2019 жылдардың 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Банк капиталының жеткіліктілік коэффициенті нормативтік минимумнан асып түсті.

Бұдан кейінгі кестеде 2020 және 2019 жылдардың 31 желтоқсанындағы жағдай бойынша ҚРҰБ талаптарына сәйкес есептелген Банк капиталының талдауы көрсетілген:

	2020 жыл	2019 жыл
1-деңгейдегі капитал	12.840.114	12.646.200
Капиталдың жиыны	12.840.114	12.646.200
Тәуекелді ескере отырып алынған активтер мен міндеттемелер, ықтимал талаптар мен міндеттемелер	24.342.167	18.415.807
Операциялық тәуекел	1.076.059	916.099
Нарықтық тәуекел	674.200	851.863
Тәуекелді, шартты міндеттемелерді, операциялық және нарықтық тәуекелді ескере отырып алынған нормативтік активтердің барлығы	26.092.426	20.183.769
k1-1 капитал жеткіліктігінің коэффициенті (кем дегенде 5,5%)	49%	50%
k1-2 капитал жеткіліктігінің коэффициенті (кем дегенде 6,5%)	49%	50%
k2 капитал жеткіліктігінің коэффициенті (кем дегенде 7,5%)	49%	50%

28. Зәкят

Банктің Жарғысы Банк басшылығынан Акционердің атынан Зәкятты төлеуін талап етпейді. Тиісінше, Зәкят бойынша міндеттемені Акционер төлеуі тиіс.